

DIREKTORATET
FOR BYGGKVALITET

ÅRSRAPPORT
2019 **GODE BYGG**
FOR ET GODT
SAMFUNN

Innhold

Side 3 Del I • Leders beretning

Side 6 Del II • Introduksjon til virksomheten og hovedtall

7 Direktoratet for byggkvalitet i samfunnet

9 Organisering og ledelse

11 Hovedtall

Side 12 Del III • Årets aktiviteter og resultater

15 Hovedmål 1: Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg

30 Hovedmål 2: Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen

55 Effektiv og brukerrettet forvaltning av bolig- og bygningssektoren

Side 61 Del IV • Styring og kontroll i virksomheten

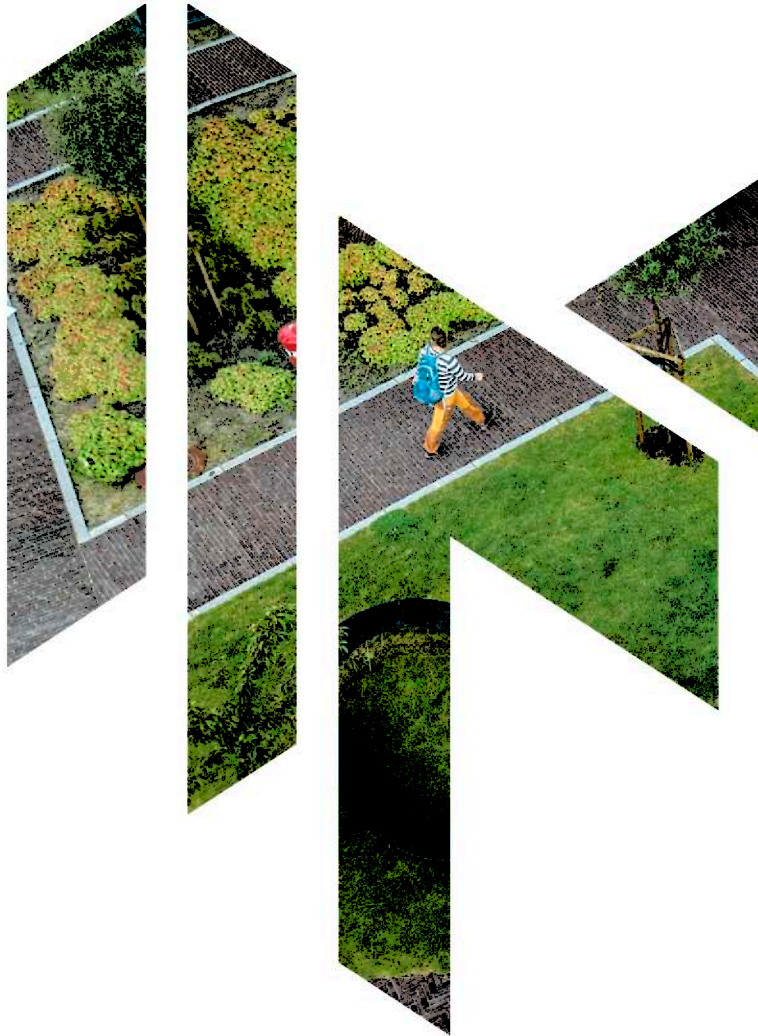
Side 71 Del V • Vurdering av framtidsutsikter

Side 75 Del VI • Årsregnskap

76 Ledelseskommentar årsregnskapet 2019

80 Oppstilling av bevilgningsrapportering

82 Oppstilling av artskontorapportering

DEL I

Leders beretning

Direktoratet for byggkvalitets samfunnsoppdrag er å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg. I 2019 har vi lagt ned en omfattende innsats for både samfunnet og brukerne, blant annet gjennom forenklinger i regelverket, digitalisering av byggesaksprosessen og kunnskapsformidling rettet mot byggenæringen, kommunene og privatpersoner.

Leders beretning

I denne årsrapporten beskriver vi aktivitetene vi har gjennomført, hvilke mål vi har nådd og hvilke effekter vårt samlede oppdrag skaper for samfunnet, de som bygger og de som bruker byggverkene. Raskere, enklere og rimeligere boligbygging er en viktig del av våre hovedprioriteringer. Samtidig er det grunnleggende for samfunnet og enkeltpersoner at bygninger er sikre, tilpasset brukernes behov og rustet for klima- og miljøutfordringene vi står overfor. Vi jobber videre med å styrke kunnskapen om byggkvalitet i byggenæringen, i kommunene og blant bolig- og byggeiere. Målet er at alle parter skal kunne levere og etterspørre byggkvalitet. For å styrke denne kompetansen utvikler vi vår egen kunnskap om tilstanden i bygningsmassen og hvordan bygningsregelverket etterlevs.

Digitalisering og forenkling av byggesaksprosessene

Ved inngangen til 2020 tilbyr fem leverandører digitale søknadsløsninger via direktoratets tjenestepattform på Altinn, Fellestjenester BYGG. Fire av leverandørene har tjenester rettet mot profesjonelle aktører, mens én leverandør tilbyr digital nabovarsling tilpasset både privatpersoner og profesjonelle.

Digital nabovarsling sparer brukerne for både tid og penger. Dette gjelder særlig for de profesjonelle søkerne som sender mange nabovarsler. En gevinstrealiseringsplan anslår at digitalisering av byggesaksprosessen vil kutte kostnadene for små og store utbyggere med til sammen 250 millioner kroner i året dersom 70 prosent av søknadene sendes digitalt.

Gjennom Fellestjenester BYGG har vi skapt et attraktivt marked for kommersielle aktører som kan tilby gode søknadsløsninger for innbyggerne og profesjonelle aktører. Vi har nådd en milepæl ved at ByggSøk kan stenges for nye søknader 1. oktober 2020. Tjenesten var en nyvinning da direktoratet etablerte den i 2003, men løsningen tilfredsstillte ikke lenger moderne brukerbehov. I dag kan brukerne velge mellom flere og bedre tjenester.

Forenklinger i regelverket

I 2019 ble en forenklet veiledning til kapitlene 5 og 6 integrert i byggteknisk forskrift. En veiledning til disse bestemmelsene, som blant annet handler om utnyttingsgrad på tomta og beregningsregler for byggverk, var tidligere ikke å finne i digital versjon. Vi har i tillegg startet et arbeid der vi vurderer om disse to kapitlene

i forskriften kan gjøres enklere for utbyggere, bygningseiere og kommunenes byggesaksbehandlere. I 2019 har vi også laget en oversikt over tema i bygningsregelverket som kan forbedres eller forenkles.

Direktoratet som kompetansesenter

Direktoratet følger opp strategien for eksisterende bygg, der vi fremmer kvaliteter som går utover minstekravene i byggteknisk forskrift. Målet er bedre byggkvalitet i eldre byggverk, slik at boligeierne kan bruke bygningene uansett behov og alder.

I løpet av 2019 brukte nordmenn 83 milliarder kroner på vedlikehold og renovering av eksisterende boliger, ifølge tall fra Prognosesenteret. Mye av dette er estetisk oppussing. Vi vil at nordmenn også skal tenke på å heve byggkvaliteten når de først skal pusse opp boligene sine. Derfor har vi satt i gang et arbeid som skal resultere i gode oppussingsråd med tanke på tilgjengelighet, energi og miljø- og klimatilpassing. Vi samarbeider med bransjen om dette arbeidet, og oppussingsrådene legges fram i 2020.

Leders beretning**Vi styrker vårt kunnskapsgrunnlag**

I 2019 har direktoratet laget en plan for hvordan vi skal hente inn data om effektene av regelverket og tilstanden i bygningsmassen. Å utvikle et mer solid kunnskapsgrunnlag innen disse feltene er et stort og omfattende arbeid.

Vi har derfor avgrenset oppdraget til å gjelde for boligmassen og delt det i tre deler:

- Hvilken tilstand boliger i Norge er i.
- Hvilke effekter endringer i regelverket får.
- Hvordan bygningsregelverket etterleves.

I tillegg har vi startet arbeidet med å kartlegge hvilke kostnadseffekter regelverksendringene har. Målet er at det skal bli rimeligere å bygge. I den sammenhengen er det behov for en analyse av hva som bidrar til å øke og redusere byggekostnadene.

Direktoratet i utvikling

Høsten 2019 har direktoratet startet jobben med å lage en virksomhetsplan og kartlegge våre arbeidsprosesser. Vi er opptatt av å se sammenhengen i alt arbeidet vi gjør. Virksomhetsplanen har til hensikt å knytte direktoratets samfunnsoppdrag, visjon, interne mål og strategier

til oppgavene som blir utført i det daglige. Virksomhetsplanen har i flere faser involvert alle avdelingene i direktoratet for å sikre medvirkning og eierskap til dette arbeidet.

Direktoratet ser også gevinster av å kartlegge og visualisere arbeidsprosesser for enhetlig utførelse og økt kvalitet. Den første prosessen vi jobbet med, var hvordan vi behandler eksterne henvendelser om regelverket. Vi har allerede sett effektene av dette arbeidet ved at brukerne får raskere og bedre svar.

Denne årsrapporten dokumenterer at direktoratet fikk et utfordrende oppdrag i 2019 og at vi i all hovedsak har levert i henhold til tildelingsbrevet med tillegg. Dette har vi klart med stor innsatsvilje og engasjement fra medarbeiderne, og gjennom gode prioriteringer og god styring og kontroll med oppgavene og de administrative rammene for oppgaveløsningen.

Jeg vil benytte anledningen til å takke departementet for den åpne og konstruktive dialogen vi har hatt gjennom 2019. Jeg vil også rette en takk til direktoratets dyktige medarbeidere og alle de gode samarbeidspartnerne som har hjulpet oss med å levere på samfunnsoppdraget vårt.

Oslo, 13. mars 2020

A handwritten signature in blue ink, which appears to be 'Per-Arne Horne'. The signature is fluid and cursive, written over a light-colored background.

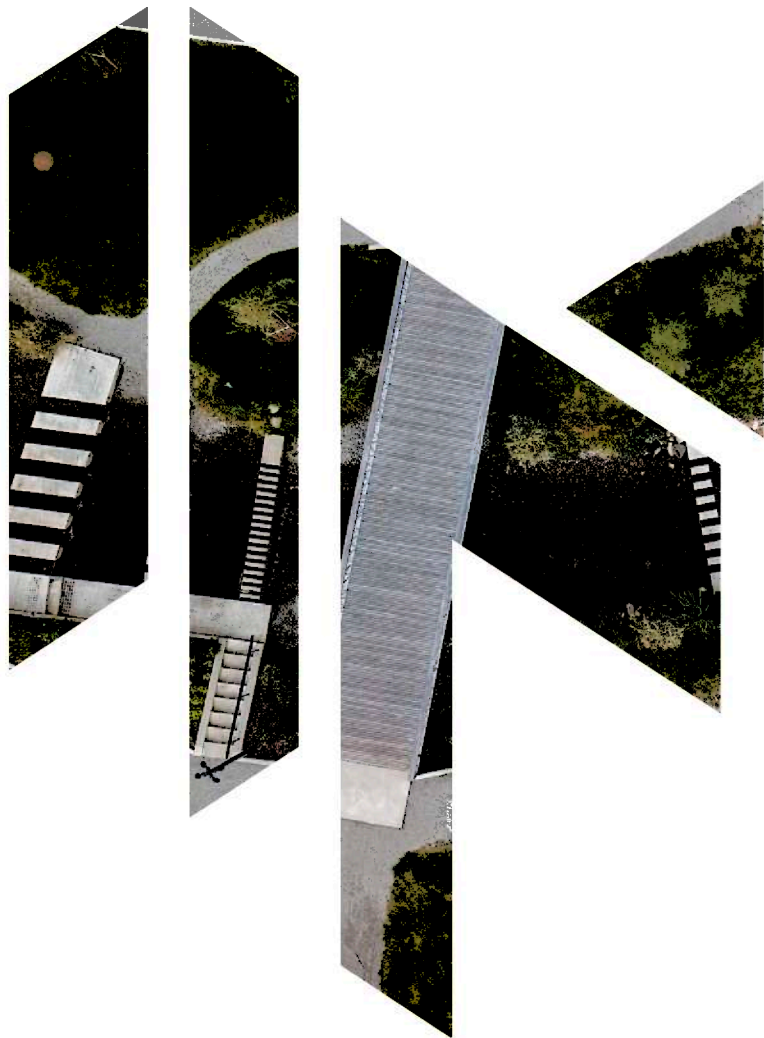
Per-Arne Horne
Direktør

Introduksjon til
virksomheten og hovedtall

DEL II

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Direktoratet for byggkvalitet er et forvaltningsorgan underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Direktoratet er et nasjonalt kompetansesenter på bygningsområdet, den sentrale myndigheten for det byggtekniske regelverket og et virkemiddel for å realisere bygningspolitikken.

Direktoratet for byggkvalitet i samfunnet

Direktoratets samfunnsoppdrag er å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg. Gjennom vårt tilsynsarbeid og gjennom formidling av regelverket medvirker vi til at kravene til byggverk følges.

Vi retter arbeidet mot kommunene, aktørene i byggeprosessen og byggevaremarkedet. Vi skal ha god oversikt over hvordan regelverket virker, og vi skal ha god kjennskap til den faglige utviklingen som bidrar til god byggkvalitet.

Det er et mål for oss å øke kunnskapen i samfunnet om byggeregler, byggkvalitet og byggesaksprosess. Det er spesielt viktig at byggenæringen og kommunene har et høyt kunnskapsnivå på disse områdene.

Vår visjon er «gode bygg for et godt samfunn»

Med gode bygg mener vi bygninger og byggverk som har gode visuelle kvaliteter og som er trygge og brukbare for alle. De er helse- og miljøvennlige, med fornuftig økonomi gjennom hele livsløpet. Høy kvalitet i bygde miljøer bidrar til gunstig stedsutvikling og en bærekraftig samfunnsutvikling.

Vår rolle er å vise vei til gode bygg og omgivelser

I samhandling med de som bygger, myndigheter og fagmiljøer utvikler vi kunnskap om byggeregler og prosesser som fremmer kvalitet i bygninger og byggverk.

Våre verdier

Vi er bevisste samfunnsoppdraget

- for å ivareta helheten

Vi er pålitelige

- og holder det vi lover

Vi er interesserte og nysgjerrige

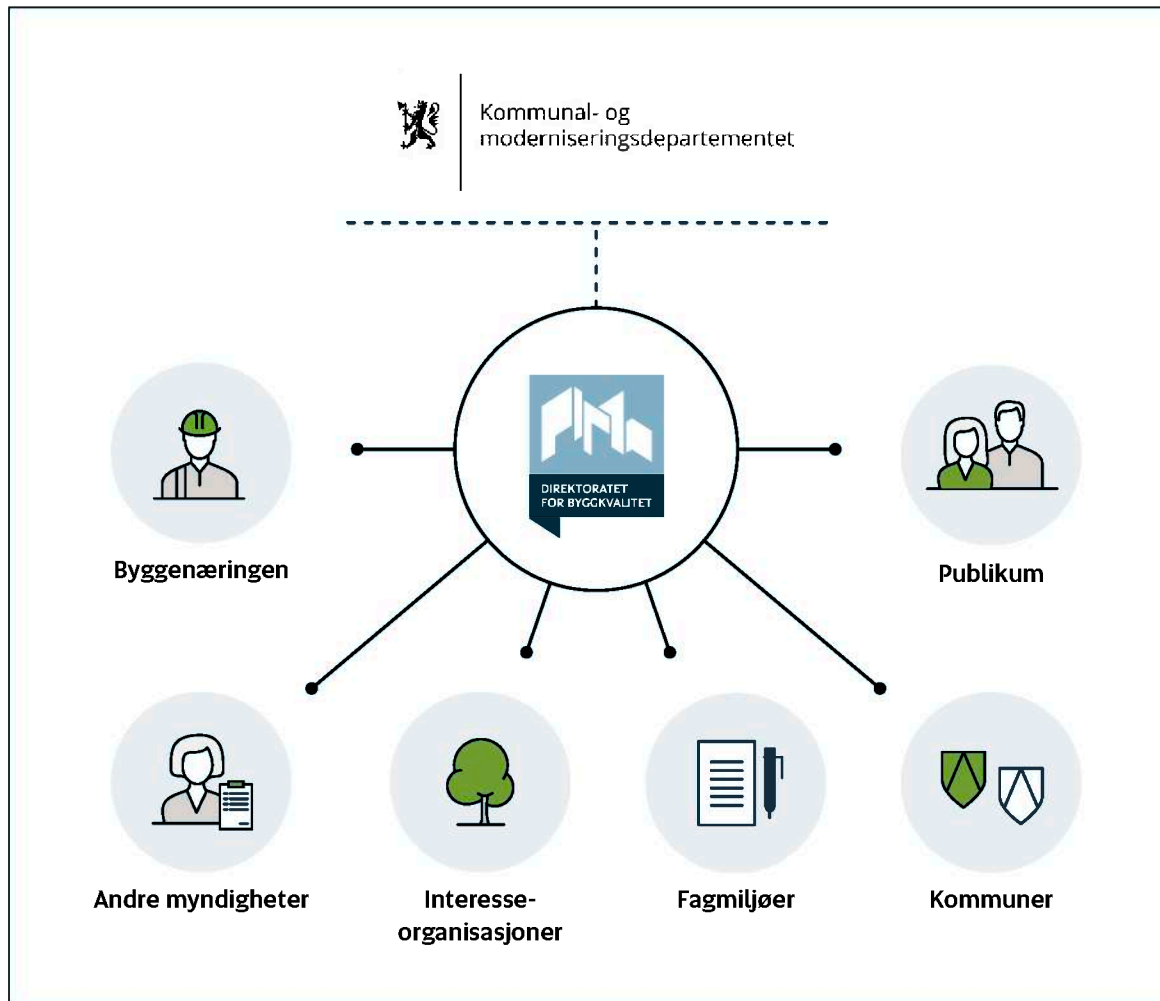
- for å bli bedre i morgen

Vi er gode formidlere

- fordi kunnskap får verdi når den deles

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

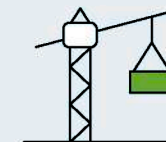
Figur 1: Interessentkart for Direktoratet for byggkvalitet

Hovedmål i 2019

Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg

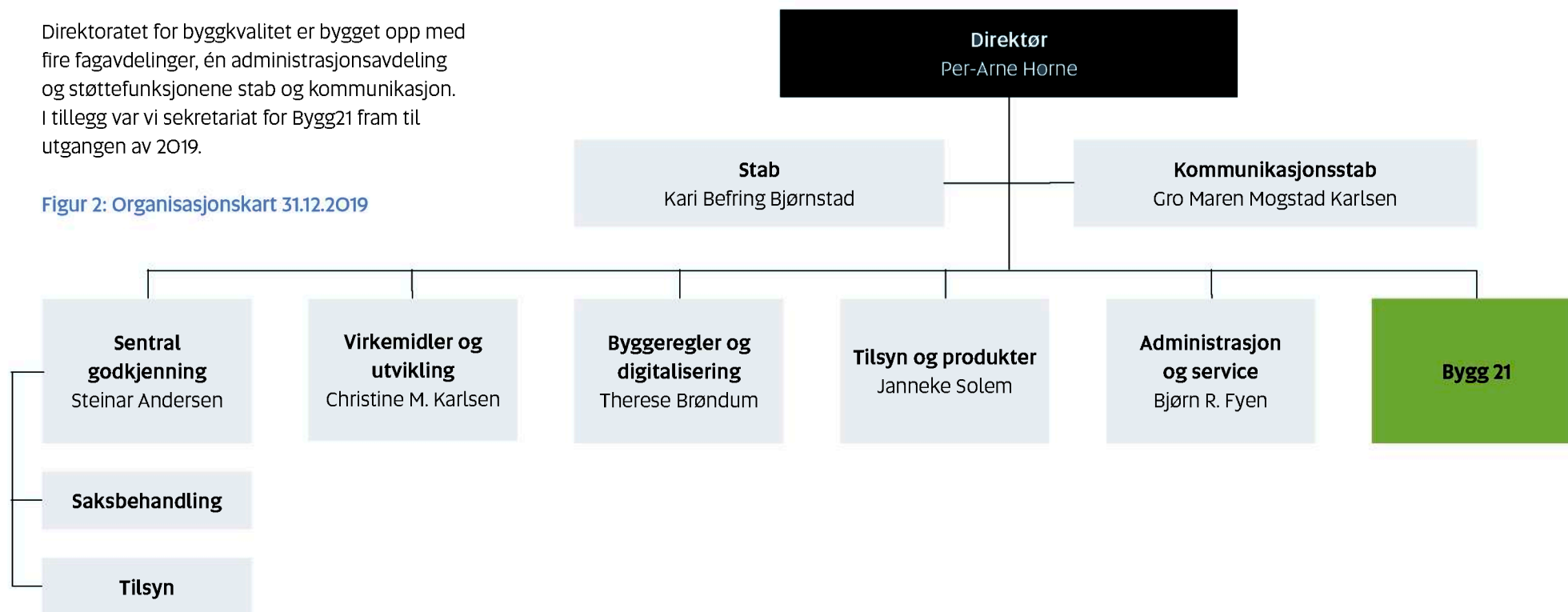
Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Organisering og ledelse

Direktoratet for byggkvalitet er bygget opp med fire fagavdelinger, én administrasjonsavdeling og støttefunksjonene stab og kommunikasjon. I tillegg var vi sekretariat for Bygg21 fram til utgangen av 2019.

Figur 2: Organisasjonskart 31.12.2019

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Direktoratet etablerte en ny stabsfunksjon i 2019. Denne staben skal være en støttefunksjon for direktoratets ledelse. Staben leder det pågående arbeidet med digitalisering av byggesaksprosessen, og bidrar i tillegg med å utvikle direktoratet, blant annet gjennom virksomhetsstyring og kvalitetsstyring.

Avdeling for sentral godkjenning har ansvar for ordningen med sentral godkjenning – en frivillig godkjenningsordning som skal styrke seriositeten i byggenæringen. Avdelingen drifter og vedlikeholder ordningen og fører tilsyn med foretak som har sentral godkjenning. Avdelingen har kontor på Gjøvik og ledes av avdelingsdirektør Steinar Andersen.

De andre avdelingene holder til i Oslo.

Avdeling for virkemidler og utvikling har ansvar for regelverksutvikling og bruk av andre virkemidler. Det er en viktig føring for arbeidet at bygningsmassen skal kunne møte framtidens behov. Avdelingen har ansvar for utredninger, evalueringer og analyser av effektene av regelverket. Avdelingen har spesielt ansvar for byggeteknisk forskrift og tilhørende veiledning, samt at forskriften er brukervennlig, legger til rette for innovasjon og kan brukes i digitale løsninger. Christine Molland Karlsen er avdelingsdirektør.

Avdeling for byggeregler og digitalisering bidrar til utvikling av regelverket og er ansvarlig for formidling og annen regelverkstøtte til kommuner, byggenæringen og publikum. Avdelingen deltar også i arbeidet med å digitalisere byggesaksprosessen og utvikle digitale verktøy for regelverksformidling. Therese Brøndum er avdelingsdirektør.

Avdeling for tilsyn og produkter fører markedstilsyn med produkter til byggverk. Avdelingen skal utvikle regelverket som regulerer produkt-dokumentasjon, slik at byggevarer oppfyller de tekniske kravene til helse, miljø og sikkerhet. Avdelingen har ansvar for reglene om løfteinnretninger i byggverk, og gir i tillegg støtte og veiledning til kommuner i deres tilsyn i byggesak. Janneke Solem er avdelingsdirektør.

Avdeling for administrasjon og service har ansvaret for den daglige driften i direktoratet. Vedlikehold av kontorstøttesystemene, IKT-forvaltning og personaladministrasjon er blant avdelingens prioriterte områder. Koordinering og støtte til styring og kontroll av virksomheten, samt i styringsdialogen med departementet, er også deler av virkeområdet til avdelingen. Bjørn R. Fyen er avdelingsdirektør.

Kommunikasjonsstab gir kommunikasjonsfaglig rådgivning til fagavdelingene i direktoratet, og planlegger og gjennomfører kommunikasjons tiltak. Staben har redaktøransvar for nettsidene og nyhetsbrevet til direktoratet. Gro Maren Mogstad Karlsen er kommunikasjonssjef.

Stab følger opp digitaliseringsstrategien i samarbeid med fagavdelingene, og utvikler Fellestjenester BYGG som plattform for digital samhandling i byggesaker. Staben leder arbeidet med å få på plass en virksomhetsplan for direktoratet og kartlegger interne arbeidsprosesser og behov for styringssystemer. Fagdirektør Kari Befring Bjørnstad leder stabsfunksjonen.

**Introduksjon til
virksomheten og hovedtall**

Hovedtall

Tabell 1: Utvalgte volumtall 2017–2019

Volumtall	2017	2018	2019
Antall dokumenttilsyn (byggevarer)	134	118	131
Antall dokumenttilsyn (sentral godkjenning)	812	848	762
Antall stedlige tilsyn (sentral godkjenning)	369	337	355
Antall godkjente foretak (sentral godkjenning) *	14 308	13 503	13 206
Antall søknader laget i ByggSøk	82 180	81 227	76 349

* Antall betalende foretak for alle tre årene.

Tabell 2: Utvalgte tall fra årsregnskapet 2017–2019

	2017	2018	2019
Antall ansatte	81	86	89
Antall utførte årsverk	83	79	82
Antall avtalte årsverk	88	87	90
Samlet tildeling	159 050 000	155 515 000	166 699 893
Utnyttelsesgrad	99 %	96 %	96 %
Driftsutgifter	149 131 768	154 793 580	157 350 121
Lønnsandel av driftsutgifter	49 %	47 %	49 %
Lønnsutgifter per årsverk	879 024	928 160	940 380
Budsjettert inntekt gebyr (sentral godkjenning)	44 593 000	44 370 000	44 031 000
Resultat av inntekt gebyr (sentral godkjenning)	44 354 521	42 163 102	40 938 900
Resultatgrad inntekt gebyr (sentral godkjenning)	99 %	95 %	93 %
Budsjettert inntekt overtredelsesgebyr	103 000	17 000	106 000
Resultat av inntekt overtredelsesgebyr	45 000	15 000	30 146

DEL III

Årets aktiviteter og resultater

Direktoratet skal bidra til sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg og forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen. Dette er hovedmålene for direktoratets tildelingsbrev for 2019. Hovedprioriteringene i tildelingsbrevet er videreført fra tidligere år. Arbeid med digitalisering og forenkling har vært prioriterte oppgaver i 2019, og dette blir også svært viktig i årene som kommer.

Årets aktiviteter og resultater

Nytt grep i tildelingsbrevet for 2019

Tre overordnede prioriteringer som direktoratet skal arbeide med i flere år framover:

- DiBK skal være en pådriver for å forenkle bygningsregelverket og digitalisere byggesaksprosessene.
- DiBK skal fremme kvaliteter utover kravene i TEK.
- DiBK skal øke kunnskapen om tilstanden i bygningsmassen.

Direktoratets samfunnsoppdrag er å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg. Vi skal også bidra til at kravene til byggverk følges. Prioriteringer og ressursdisponering har vært knyttet til oppdragene i tildelingsbrevet, inkludert oppgavene vi skal jobbe med i et langsiktig perspektiv.

Fundamentet for vår arbeidsplanlegging i 2019 var at enklere og tydeligere byggeregler og økt digitalisering av byggesaksprosessen gir vesentlige bidrag til raskere og rimeligere boligbygging. Direktoratet driver digitaliseringsarbeidet framover gjennom vårt arbeid med Fellestjenester BYGG. Vår rolle som pådriver i forenklingsarbeidet er hovedfokus i all regelverksutvikling og veiledning, både når det gjelder endringer i byggereglene og utvikling av regelverket.

I 2019 har vi ytterligere styrket vår kunnskap om hvordan regelverket fungerer og etterleves. Vi har også startet arbeidet med å skaffe oss mer kunnskap om den eksisterende bygningsmassen. Hensikten er å utvikle et mer kunnskapsbasert grunnlag for direktoratets arbeid. Dette gjelder også i vårt arbeid med å fremme kvaliteter ut over minimumskrav i regelverket, spesielt for områdene miljø, energi og tilgjengelighet.

Vi har i 2019 tatt et langt steg med tanke på å gjøre byggesøknadsprosessen enklere for alle. Fem leverandører tilbyr nå digitale søknadsløsninger gjennom tjenesteplattformen Fellestjenester BYGG på Altinn. I løpet av 2019 ble 1052 byggesøknader og 254 372 nabovarsler sendt via søknadsløsningene. Søkerne sparer tid og penger på å sende søknader og nabovarsler digitalt. Søknadene kontrolleres opp mot regelverket, og dermed blir det enklere å levere komplette byggesøknader. Samtidig skal de nye byggesøknadsløsningene sørge for raskere og mer enhetlig saksbehandling i kommunene.

“ Søkerne sparer tid og penger på å sende søknader og nabovarsler digitalt

Årets aktiviteter og resultater

Vi har fortsatt arbeidet med å forenkle regelverket. På bakgrunn av brukerhenvendelser til direktoratet har vi systematisk kartlagt hvilke deler av bygningsregelverket der det er potensial for å forenkle eller forbedre. Forenklingsforslag er oversendt departementet.

Blant andre oppgaver ønsker vi også å trekke fram arbeidet med å hjelpe kommuner i gang med tilsyn i byggesaker. Dette gjør vi blant annet i forbindelse med et pilotprosjekt med seks kommuner i Innlandet og gjennom Tilsynsdagen. Sistnevnte er et arrangement som på kort tid har blitt ettertraktet blant landets byggesaksbehandlere som jobber med tilsyn eller som skal starte med tilsynsarbeid.

Samlet sett er direktoratet godt fornøyd med resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2019. Direktoratet har i all hovedsak levert godt innenfor oppdraget, inkludert styringsparametere og resultatmål. Disponering og prioritering av ressurser for måloppnåelse har vært preget av at vi har bygget opp vår egen kompetanse ytterligere, samtidig som vi strategisk har rettet fagbudsjettet mot prioriterte områder. Budsjettering og oppfølging av interne tidsressurser i prosjektene er utviklet videre. På denne måten ser vi at arbeidet gradvis effektiviseres, og vi kan

dermed bidra til bedre resultater innenfor virksomhetens ressursgrunnlag.

I denne delen av årsrapporten gir vi en samlet fremstilling av aktiviteter og resultater fra året som er gått. Hovedstrukturen er den samme som i tildelingsbrevet. Noen tema eller oppgaver er nevnt flere steder i tildelingsbrevet. Vi har omtalt enkelttema ett sted og benyttet henvisninger der det er aktuelt.

“ På bakgrunn av brukerhenvendelser til direktoratet har vi systematisk kartlagt hvilke deler av bygningsregelverket der det er potensial for å forenkle eller forbedre

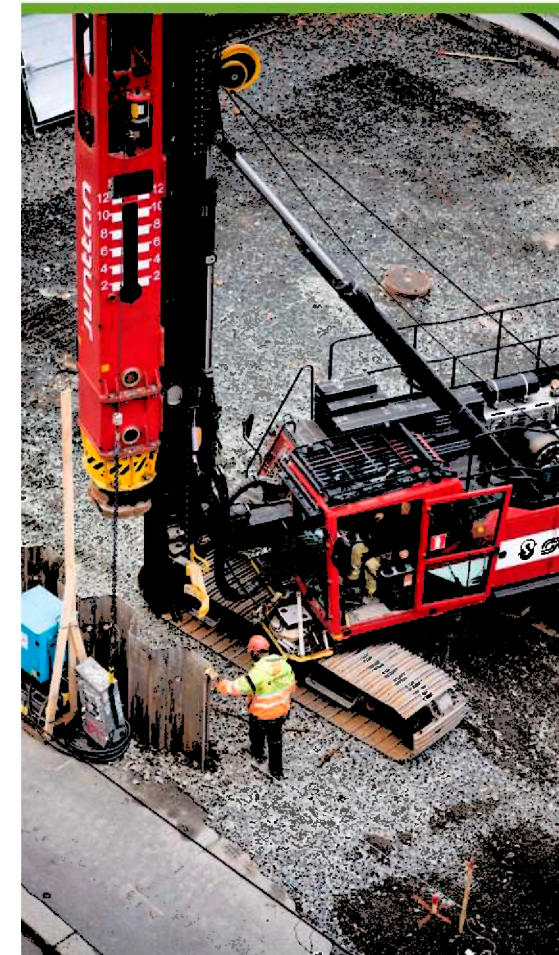

Foto: Bjørn H. Pettersen, DiBK

HOVEDMÅL 1

Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg

Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige bygg er grunnleggende for god byggkvalitet. Byggteknisk forskrift er det viktigste virkemiddelet for å sikre at disse hensynene ivaretas på en god måte i tråd med samfunnets behov. Direktoratet har ansvar for å forvalte og utvikle dette regelverket. I tillegg er det tydelig i oppdraget vårt at vi skal fremme kvaliteter utover minstekravene i nye og eksisterende bygninger.

I oppdraget for 2019 er det lagt stor vekt på at vi skal utvikle et solid kunnskapsgrunnlag, særlig når det gjelder tilstanden i bygningsmassen. Direktoratet har derfor laget en omfattende plan for hvordan vi systematisk kan tilegne oss denne kunnskapen gjennom kontinuerlige og systematiske målinger. Kunnskapen skal brukes til å innrette virkemidlene slik at vi sikrer god byggkvalitet.

Direktoratet samarbeider og støtter en rekke aktører og prosjekter som bidrar til å fremme kvalitet i bygg og boliger – også utover minstekravene. Dette gjelder alt fra forbildeprosjekter som FutureBuilt til forskningsprosjekter som Opptre. Sistnevnte ser på hvordan småhus i tre kan oppgraderes til nesten nullenergibygg samtidig som det utvikles kostnadseffektive løsninger. Arbeidet med å utvikle miljøkriterier for Husbankens grunnlån og arbeidet med Statens pris for byggkvalitet er også med på å fremme byggkvalitet med andre virkemidler enn regelverk.

VIDEREUTVIKLING AV ENERGIKRAVENE

Direktoratet har utarbeidet et forslag til modell for nesten nullenergibygg. Dette er i tråd med oppdraget om å utvikle energikravene i byggverk, som er en del av Stortingets klimaforlik. Direktoratets forslag er nå til behandling i departementet. Forslaget legger vekt på å gi rom for mer valgfrihet og mer fleksible løsninger. Målet er at nye bygg skal bli mer ressurseffektive og bærekraftige.

KUNNSKAP OM BYGGTEKNISK FORSKRIFT OG KOMMUNALE PLANBESTEMMELSER

I 2019 har vi vurdert hvilke utfordringer som kan oppstå i planbestemmelser knyttet til reglene om universell utforming og tilgjengelighet i byggteknisk forskrift. Målet for arbeidet har vært å utarbeide et kunnskapsgrunnlag som departementet kan benytte videre i veiledning om planbestemmelser. På sikt vil effekten av arbeidet bidra til å forenkle prosessen med å utarbeide og praktisere planbestemmelser, noe som igjen vil kunne føre til tid- og kostnadsbesparelser både for utbyggere og kommunene.

Bakgrunnen for direktoratets arbeid er en kartlegging av hvordan byggteknisk forskrift (TEK) brukes i kommunale planbestemmelser (plan). Denne kartleggingen ble gjennomført av Menon Economics på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2017. I rapporten fra Menon Economics kom det fram at det er uklare grenser mellom TEK og plan, og av og til er det også motstrid mellom bestemmelser i byggteknisk forskrift og planbestemmelser.

Undersøkelsene viste at universell utforming er et av de områdene hvor det hyppigst stilles krav i planbestemmelsene.

Direktoratet har i 2019 samarbeidet med departementets planavdeling for å avklare grensene mellom TEK og plan når det gjelder universell utforming og tilgjengelighet.

“ Undersøkelser viste at universell utforming er et av de områdene hvor det hyppigst stilles krav i planbestemmelsene

KUNNSKAP OM HVORDAN KRAVENE VIRKER OG HVORDAN DE OPPFYLLES

Fra tildelingsbrevet for 2019

«DiBK skal utvikle metoder for å innhente data om effektene av regelverk, både kostnadsvirkninger og fakta om hvilke løsninger som velges for å oppfylle byggtekniske krav. Dette vil være et langsiktig arbeid som bygger opp under regjeringens mål om å gjennomgå kostnadsvirkningene av regelendringer på plan- og bygningsområdet hvert fjerde år.»

Direktoratet utvikler metoder for å innhente data om effektene av regelverket, både om kostnadsvirkninger og om hvilke løsninger som velges for å oppfylle krav. Planen for kunnskapsinnhenting, som er oversendt departementet, omhandler også kunnskap om effektene av endringer i regelverket og etterlevelse av regelverket. Se omtale av dette på [side 19](#).

Hvordan løses energikravene i praksis?

Arbeidet som har vært gjort med energikravene de siste årene har avdekket et behov for mer kunnskap om hvordan eksisterende energikrav løses i praksis. Spesielt har det vært fokusert på hvilke varmekilder som benyttes og hvor stort omfanget av vannbåren varme i nye bygg er. Direktoratet ser nå arbeidet med økt kunnskap om energivalg i nye bygg i sammenheng med ny innretning på energikravene.

Hvordan løses kravene til dagslys i praksis?

Urbanisering og fortetting er faktorer som utfordrer dagens krav til dagslys. Direktoratet har gjennomført en kartlegging av hvordan kravene til dagslys løses. Vi vil ha mer kunnskap om hvordan dagens krav praktiseres for å undersøke om det er behov for revisjon av regelverket. Kartleggingen viser at det er ulik forståelse av daglyskravet i TEK og at det er behov for enten revisjon eller tydeliggjøring av dagens regelverk.

Hvordan virker unntaksbestemmelsen i TEK17 § 12-2 – tilgjengelighet i små boliger?

Denne unntaksbestemmelsen i TEK17 skal bidra til at det bygges flere små og rimelige leiligheter. Direktoratet har gjennomført trinn to av tre i følgeevalueringen.

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 1

Evalueringen i sin helhet har som mål å gi svar på:

- hvordan unntaksregelen anvendes i praksis
- hvilke effekter kravsendringene gir med tanke på byggekostnader og salgspris
- hvordan bokkvaliteten i små boenheter påvirkes for ulike brukergrupper
- hvordan begrepet bokkvalitet kan defineres

Evalueringen viser at utbyggere i økende grad benytter unntaksregelen. Med unntak av tilgjengelighet er ikke boligkvalitetene funnet vesentlig forskjellige fra andre leiligheter.

Utenom kvadratmeterpris og størrelse er det foreløpig ikke mulig å se systematiske prisforskjeller på leiligheter med og uten tilgjengelighet for alle.

Regulering av energieffektivitet i bygg virker

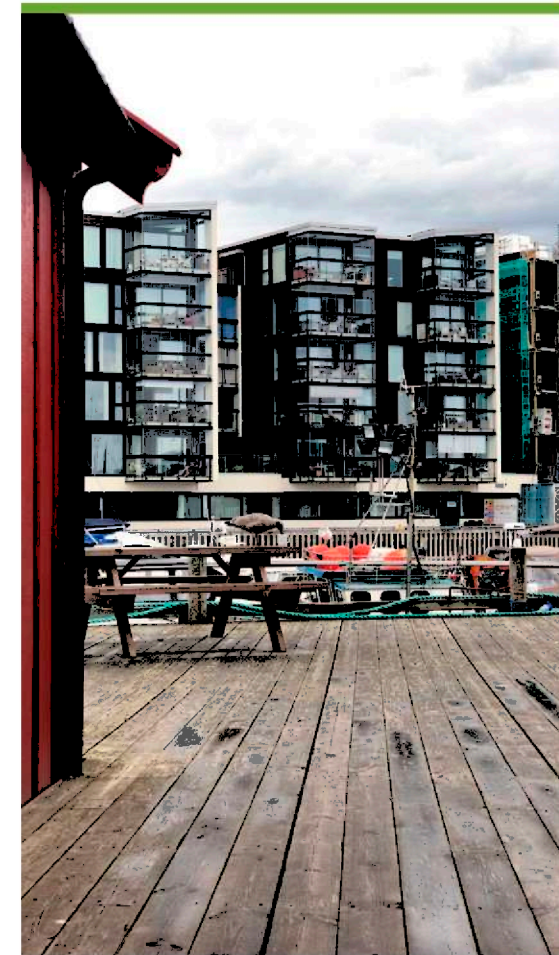
De ulike energikarakterene i energimerkeordningen er et mål for hvor energieffektivt et bygg er, der karakter A er best og karakter G er dårligst. Enova har presentert statistikk over utviklingen av energieffektiviteten i boliger fra TEK69 til TEK10. Statistikken viser tydelig endring i fordelingen av energikarakterer i løpet av denne perioden. Hovedvekten av boligene oppført etter

TEK10, har energikarakter A–C, mens hovedvekten av bygg oppført etter TEK69, har energikarakter E–G. Bygg oppført før TEK69, har nesten utelukkende energikarakter F og G. Dette viser at strengere krav til energieffektivitet i regelverket fører til at byggene blir mer energieffektive og at nye løsninger utvikles.

Effekten av uavhengig kontroll

For at regelverket skal fungere etter intensjonen, er det nødvendig at byggenæringen har kompetanse og kunnskap om regelverket. Direktoratet innhentet en relativt omfattende kvalitativ brukerundersøkelse om uavhengig kontroll i november 2016. Vi gjennomførte ikke en tilsvarende undersøkelse i 2019 ettersom Byggkvalitetutvalget da evaluerte kontrollsystemet i plan- og bygningslovgivningen.

En kort oppsummering av undersøkelsen fra 2016 er at det er ulike synspunkter i byggenæringen på behovet for uavhengig kontroll som virkemiddel. Kartleggingen viste at uavhengig kontroll avdekker få avvik, noe som kan forstås som at kontrollreglene har tilsiktet effekt og at de virker preventivt. Vår vurdering er at regelverket fungerer etter intensjonen og at det balanserer næringens synspunkter på en god måte.

Fra Svolvær i Lofoten.
Foto: Bjørn H. Pettersen, DiBK

KUNNSKAPSGRUNNLAGET

Arbeid med kunnskapsinnhenting i 2019

- Vi har startet arbeidet med å utvikle et mer solid kunnskapsgrunnlag om tilstanden i bygningsmassen.
- Vi har laget en plan for analyser av kostnadsvirkninger av regelverksendringer.
- Vi har sett på byggskadeomfang basert på data fra Finans Norge.

Kunnskapen om tilstanden i bygningsmassen, byggfeil og etterlevelse av regelverket er i dag mangelfull. Et godt kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for at direktoratet kan utføre sitt samfunnsoppdrag. Kunnskapsbaserte vurderinger forutsetter et bredt og godt kunnskapsgrunnlag. Direktoratet vil forbedre deler av dette kunnskapsgrunnlaget gjennom å skaffe mer informasjon om effekter og etterlevelse av regelverket, samt om tilstanden i boligmassen.

Det er behov for ytterligere kunnskap for å kunne si noe om utviklingen i samfunnet, gjøre rede for effekten av eksisterende virkemidler, foreslå tiltak for å bedre situasjonen og utvikle risikobasert innretning av virkemidler. Det er nødvendig at vi i første omgang avgrenser til enkelte temaer som er av størst samfunnsøkonomisk betydning, for senere å utvide kunnskapsgrunnlaget med andre temaer.

Tilstanden i bygningsmassen

Direktoratet har fått en tydeligere rolle som nasjonalt kompetansesenter innen bolig- og byggkvalitet. Vi skal de neste årene prioritere

arbeidet med å utvikle et mer solid kunnskapsgrunnlag. I 2019 har vi laget en plan for hvordan vi skal hente inn data om effektene av regelverk og tilstanden i bygningsmassen. Planen er oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Planen er delt i tre deler:

- tilstanden i bygningsmassen
- effekt av endringer i regelverket
- etterlevelse av regelverket

Hensikten med planen for kunnskapsinnhenting er å systematisere og utvikle mer solid kunnskap, som vil danne grunnlag for direktoratets kunnskapsrolle innen bolig- og byggkvalitet. Utvikling av et solid kunnskapsgrunnlag er et omfattende arbeid. Vi har derfor foreslått å se på boligmassen i første omgang. Over tid kan det være aktuelt å utvide planen for å samle kunnskap som gir et mer helhetlig bilde av bolig- og byggkvaliteten i Norge. Vi foreslår i planen å kartlegge tilstanden i boligmassen innen tre fokusområder: fukt, energi og tilgjengelighet. Områdene gjenspeiler føringer i tildelingsbrevet om at vi skal møte utfordringene vi står overfor når det gjelder klima og miljø, og i tillegg at

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 1

bygninger og bomiljøer må tilpasses en aldrende befolkning. Fokusområdene er også i samsvar med satsningsområdene i direktoratets strategi for bedre byggkvalitet i eksisterende boliger.

Et mer solid kunnskapsgrunnlag vil bidra til å innrette virkemidler (for eksempel regelverk, tilsyn og veiledning) på en risikobasert og effektiv måte slik at det fører til god byggkvalitet. Næringsaktører, kommuner og andre myndigheter kan få positive effekter av kunnskapsgrunnlaget, blant annet ved at mer treffsikre virkemidler fra bygningsmyndighetene gir bedre og mer forutsigbare rammevilkår for bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen (BAE-næringen).

“ **Et mer solid kunnskapsgrunnlag vil bidra til å innrette virkemidler på en risikobasert og effektiv måte slik at det fører til god byggkvalitet**

Kostnadsvirkninger av regelverksendringer

Direktoratet ble i 2019 bedt om å utarbeide et forslag til plan for analyser av kostnadsvirkninger av regelverksendringer. Planen er en del av oppbyggingen av et bedre kunnskapsgrunnlag om effekten av regelverksendringer.

Formål

Det primære målet med faglig gode og systematiske kostnadsberegninger av regelverksendringer er å skape et omforent faktagrunnlag i BAE-næringen om virkningene av reguleringer.

Kostnadsberegninger

Modellering av bygg før og etter regelendringer er valgt som metode for å analysere kostnadsvirkningene av regelverksendringer. Direktoratet skal utarbeide modeller for fire ulike bygningstyper: enebolig, firemannsbolig, boligblokk og kontorbygg. Når vi analyserer regelendringene, beregner vi kostnadene ved bygging av de samme byggene – med og uten nye regler.

Arbeidet med å utarbeide beregningsmodellen skal ferdigstilles innen mars 2020. Etter det vil arbeidet med analyse av regelverksendringer begynne, og det vil gjennomføres minimum én

kostnadsberegning i løpet av 2020. Direktoratet vil utarbeide kostnadsberegninger løpende ved behov, og en samlerapport vil utarbeides for fire-årsperioder. Den første perioden blir 2017–2021.

Referansegruppe

Det er opprettet en referansegruppe som består av aktører fra næringen og myndighetene. Denne gruppen skal bistå med kunnskap og datagrunnlag ved utvikling av modellene, og gruppen skal bidra til konsensus om kostnadsvirkningene av regelverksendringer blant alle interessenter. Gruppen, som ble formelt opprettet i juni 2019, skal framover delta i møter med direktoratet for å sikre at beregningen bygger på et best mulig faglig grunnlag.

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 1

Byggskadeomfang

Skader på bygg utgjør årlig et stort, økonomiske tap for byggeiere og byggenæringen. Det finnes ikke i dag systematiske og kontinuerlige målinger av omfanget av byggfeil eller byggskader i Norge. Kunnskap om skadeomfang på bygg kan bidra til å innrette virkemidlene våre på en mer risikobasert og effektiv måte slik at de fører til god byggkvalitet. Økt kunnskap om byggskadeomfang vil også gi oss bedre grunnlag for å vurdere behov for regelendringer eller andre virkemidler, som tilsyn og veiledning.

Direktoratet har i 2019 fulgt utviklingen av byggskadeomfang gjennom Finans Norges database for vannskader og brannskader. Det er knyttet noe usikkerhet til registreringene, men tallene gir oss indikasjoner på skadeomfanget i bygg. I 2019 førte vannskader til 4,9 milliarder kroner i utbetalte erstatningsbeløp, mens brannskader resulterte i 4,8 milliarder kroner i erstatninger.

Statistikken viser at det totale antallet vannskader økte med 0,3 prosent fra 2018 til 2019. Feil med drenering var den enkeltårsaken som økte mest fra 2018 til 2019. Økningen var på 78,6 prosent, men utgjorde likevel bare 2,8 prosent av det totale vannskadeomfanget i 2019.

Slitasje og elde (33,6 prosent) og ytre påvirkning (21,3 prosent) var de to årsakene som utgjorde den største andelen av vannskadene i 2019.

Antall brannskader økte med 13,2 prosent fra 2018 til 2019. Brannskader som skyldtes lynnedslag økte med 82,8 prosent fra 2018 til 2019, og var den enkeltårsaken som økte mest. Lynnedslag utgjorde 14,3 prosent av brannskadene i 2019, mens 14,8 prosent av brannene skyldtes det som havner i kategorien elektrisk fenomenskade. I 2019 ble 63,3 prosent av brannskadene oppgitt med ukjent eller uspesifisert årsak, en økning på 7,8 prosent fra året før.

“ Økt kunnskap om byggskadeomfang vil også gi oss bedre grunnlag for å vurdere behov for regelendringer eller andre virkemidler, som tilsyn og veiledning

Illustrasjonsfoto: Lars Magne Hovtun, Oslo brann- og redningsetat

NYE KRITERIER FOR MILJØVENNLIGE BOLIGER I HUSBANKENS GRUNNLÅN

Direktoratet har fått ansvaret for å utvikle kriterier for miljøvennlige boliger for Husbankens grunnlån. Ny forskrift om lån fra Husbanken trådte i kraft 1. januar 2020. I forskriften er det nye kriterier for miljøvennlige boliger som blant annet omfatter krav til helse- og miljøfarlige stoffer, avfallssortering, miljødokumentasjon av byggematerialer og forbud mot fossilt brensel til oppvarming og tørking av bygninger under oppføring.

Tidligere var det krav til energieffektivitet for å få Husbankens grunnlån. Fordi energikravene i TEK ble skjerpet i 2016, er det mer relevant å sette andre miljøkrav for grunnlånet. De nye kriteriene legger vekt på egenskaper som det er spesielt viktig for samfunnet å ivareta ut over kravene i TEK. Disse kvalitetene ville sannsynligvis ikke blitt realisert uten finansiering med grunnlån. Målet er at det skal bygges flere miljøvennlige boliger med bedre kvaliteter i et livsløpsperspektiv enn kravene som er satt i TEK17.

REVISJON AV TEK17 § 7-4 – UTBYGGING I FJELLSKRED-UTSATTE OMRÅDER

Etter plan- og bygningsloven er det i dag bare tillatt å bygge i områder med tilstrekkelig sikkerhet mot blant annet fjellskred. Formålet med reglene er å sikre mot tap av liv og store materielle verdier.

Dersom det er forsvarlige systemer for varsling og evakuering, er det tillatt med en viss utbygging i noen områder som er utsatt for flodbølge som skyldes fjellskred. Forutsetningen er at fjellpartiet er kontinuerlig overvåket og at innbyggerne får varsel på forhånd om noe skulle skje, slik at menneskeliv ikke går tapt.

Direktoratet har evaluert hvordan unntaksbestemmelsen for flodbølgeutsatte områder har fungert, og vi har gjennomført en omfattende innspillsprosess med relevante myndigheter og kommuner som har fjellpartier som er utsatt for fare for store fjellskred.

En rekke kommuner med skredutsatte områder – der et eventuelt skred ikke går ned i en fjord og skaper flodbølge – mener at de har svært begrensede muligheter til å videreutvikle lokalsamfunnet på grunn av byggeforbudet. Enkelte kommuner som har overvåkede fjellpartier og forsvarlige systemer for varsling og evakuering, opplever dagens regelverk som både urimelig og unødvendig strengt. De ønsker seg samme utviklingsmuligheter som det flodbølgeutsatte områder har.

Direktoratet konsekvensutreder nå en utvidelse av unntaksbestemmelsen for utbygging i overvåkede skredfareområder. Arbeidet fortsetter i 2020.

REVISJON AV TEK17

§ 9-7 – KARTLEGGING AV FARLIG AVFALL OG MILJØ-SANERINGSBESKRIVELSE

Direktoratet har oversendt departementet en vurdering og anbefaling av høringsforslaget om endringer i TEK17 § 9-7. Endringsforslaget innebærer en samordning av kartleggingsplikten i § 9-7 med nytt kapittel om betong- og teglavfall i avfallsforskriften. De foreslåtte endringene er en viktig forutsetning for at det nye kapittelet i avfallsforskriften skal fungere etter sin hensikt.

“ De foreslåtte endringene er en viktig forutsetning for at det nye kapittelet i avfallsforskriften skal fungere etter sin hensikt

SIKKERHETSKONTROLLØRER FOR LØFTEINNRETNINGER

Heiser og andre løfteinnretninger kan medføre alvorlige skader på brukerne dersom noe går galt under driften. Derfor må de gjennomgå jevnlig sikkerhetskontroller. Sikkerhetskontrollørene må oppfylle krav til kvalifikasjoner. Direktoratet for byggkvalitet godkjenner sikkerhetskontrollører.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet er en del av EØS-avtalen, og gir regler som alle medlemsland må forholde seg til når de lovregulerer yrker, slik sikkerhetskontrollører er et eksempel på. Formålet er å sikre fri flyt av tjenester og personer på det europeiske markedet. Yrkeskvalifikasjonsdirektivet er blitt endret. På oppdrag fra departementet har direktoratet gjennomgått kravene til godkjenning av sikkerhetskontrollører i byggt teknisk forskrift. Gjennomgangen viste at det er behov for endringer, og direktoratet har levert forslag til endringer til departementet.

Endringene i yrkeskvalifikasjonsdirektivet gjør det lettere for personer med utenlandske kvalifikasjoner å bli godkjent som sikkerhetskontrollør enn det reglene i byggt teknisk forskrift gir mulighet til. EØS-loven § 2 innebærer at bestemmelser i lov eller forskrift som skal oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, skal gå foran bestemmelser som regulerer samme forhold dersom det er konflikt mellom reglene. Direktoratet har derfor endret sin praksis, og bruker yrkeskvalifikasjonsforskriften direkte på behandling av søknader fra personer som har sine kvalifikasjoner fra andre EØS-land eller Sveits.

STATENS PRIS FOR BYGGKVALITET

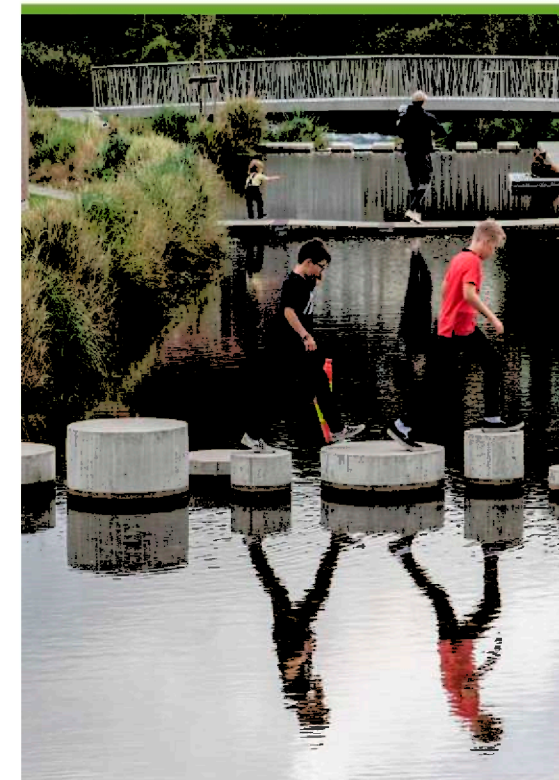
Direktoratet er sekretariat for Statens pris for byggkvalitet, en pris som skal løfte fram forbildebygg som bidrar til å heve, fornye og utvikle byggkvalitet lokalt og nasjonalt. Prisen gikk i 2019 til Nye Ålgård sentrum i Gjesdal kommune. Kommunen var byggherre for sentrumsprosjektet som ble tegnet av landskapsarkitektfirmaet Dronninga landskap. Som sekretariat for den nye prisen har direktoratet, i samarbeid med departementet, fått til en utvikling og revitalisering av prisen. Statens pris for byggkvalitet viser fram byggeprosjekter med fremragende byggkvaliteter som også er et resultat av gode og innovative byggeprosesser. Arbeidet med prisen er blitt en viktig og naturlig del av direktoratets innsats for helhetlig byggkvalitet.

Byggkvalitetsdagen

Byggkvalitetsdagen er direktoratets fagdag for byggkvalitet. Statens pris for byggkvalitet deles ut på arrangementet, som er rettet mot byggsektoren. Fagdagen skal løfte fram gode eksempler, dele erfaringer, spre informasjon

og kunnskap og bidra til debatt og dialog om byggkvalitet. Byggkvalitetsdagen skal være en attraktiv møteplass på fagområdet. Vi ønsker å være en pådriver for god byggkvalitet blant aktørene i bransjen og elever og studenter på vei inn i næringen. For direktoratet er Byggkvalitetsdagen et forum der vi kan gjøre vårt arbeid og vår visjon mer synlig.

Tema for Byggkvalitetsdagen 2019 var transformasjon. Vi gjennomførte en ekstern evaluering av arrangementet. Resultatene viste at 95 prosent var fornøyde eller svært fornøyde med arrangementet totalt sett, mens 87 prosent av deltakerne var fornøyde eller svært fornøyde med det faglige utbyttet. Vår oppsummering er at Byggkvalitetsdagen har bidratt til å spre kunnskap om byggkvalitet.

Fra Nye Ålgård sentrum, som er utformet av Dronninga landskap med flere.
Foto: Jiri Havran

STØTTE TIL FORSKNING OG KUNNSKAPSFORMIDLING

Direktoratet bidrar til kunnskapsutvikling og innovasjon ved å delta i og gi støtte til forbildeprosjekter og utviklingsprosjekter. Resultatene fra dette kan bidra i regelverksutviklingen og til å fremme teknisk utvikling og prosessforbedringer i næringen. Vår deltagelse i denne typen aktiviteter bidrar også til økt samspill med andre aktører. For direktoratet er det viktig at kunnskapen som kommer fram gjennom prosjektene vi delfinansierer, blir tilgjengelige for kommuner og andre som kan høste nytte av den.

Byggeanvisninger

Byggeanvisninger skal bidra til økt byggkvalitet. I 2019 har direktoratet bidratt med finansiering til mer kunnskap om:

- bygging med massivtreelementer
- sammenbygging av trebaserte bygningsmoduler
- fuktsikkerhet og regntetthet ved glasskonstruksjoner og
- energioppgradering av småhus i tre til nesten nullenerginivå.

Brannforskning

Vi har delfinansiert tre fellesprosjekter som er gjennomført under forskningsavtalen mellom Direktoratet for samfunnssikkerhet- og beredskap (DSB) og RISE Fire Research. Målet er økt brannsikkerhet gjennom faglig kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling.

- «Lading av elbil i parkeringsgarasje». Forskningsprosjektet har hatt som mål å identifisere tiltak som kan ivareta et akseptabelt sikkerhetsnivå i forbindelse med parkering og lading av elbiler i parkeringsgarasjer.
- «Brannhemmet tre i fasader – aldring og bestandighet». Forskningsrapporten gir oversikt over eksisterende kunnskap om hvordan tre for utendørs bruk kan beskyttes mot brann, samt hvordan beskyttelsens bestandighet kan testes og dokumenteres.
- «Branner i avfallsanlegg». Forskningen peker på sentrale tiltak som bør prioriteres med tanke på brannsikkerhet i avfallsanlegg.

“ Direktoratet bidrar til kunnskapsutvikling og innovasjon ved å delta i og gi støtte til forbildeprosjekter og utviklingsprosjekter

Delfinansiering av OFAS

Vi har vært med på å finansiere Opplysningskontoret for automatiske slokkeanlegg (OFAS). OFAS arbeider primært med informasjonsaktiviteter for å fremme antall slokkeanlegg i Norge og bedre kvaliteten på eksisterende anlegg for å sørge for økt brannsikkerhet.

Opptre

Direktoratet støtter forskningsprosjektet Opptre der målet er å foreslå et nivå for renovering av boliger til nesten nullenergibygg. Gjennom prosjektet skal det utvikles kostnadseffektive og klimavennlige løsninger med høy arkitektonisk kvalitet og godt inneklima.

ZEN

Direktoratet har vært med på å finansiere ZEN (Zero Emission Neighbourhoods in Smart Cities), som skal finne metoder, modeller og eksempler for framtidens nullutslippsbygg. Prosjektet skal utvikle kunnskap, konkurransedyktige produkter og løsninger for å få flere bærekraftige områder uten utslipp av klimagasser. Et delprosjekt har sett på barrierer i regelverket.

Illustrasjonsfoto: Bjørn H. Pettersen, DiBK

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 1

FREMME KVALITETER UTOVER KRAVENE I TEK

De byggtekniske bestemmelsene angir minimumskrav til byggverk. Vi fremmer kvaliteter utover minimumskravene i TEK gjennom informasjonsarbeid, blant annet ved å spre kunnskap på nett og møter som er åpne for alle.

Oppussingsråd

Hvert år blir omtrent én million boliger pusset opp, og i 2019 brukte nordmenn over 80 milliarder kroner på oppussing, ifølge Prognose-senteret. Mye av denne oppussingen er kosmetisk og bidrar i liten grad til mer bærekraftig byggkvalitet. Direktoratet ønsker å gjøre det enklere for boligeiere å ta valg som gir bedre byggkvalitet når de vedlikeholder, pusser opp eller bygger om.

I 2019 har vi fulgt opp vår strategi for bedre byggkvalitet for eksisterende boliger ved å utarbeide konkrete oppussingsråd for småhus. Vårt hovedfokus har vært energi og miljø, tilgjengelighet og klimatilpasning. Det er ressurskrevende å nå alle boligeiere direkte. Derfor har vi gjort et strategisk valg om ikke å kommunisere direkte

mot boligeiere. I stedet ønsker vi å kommunisere gjennom andre aktører som allerede er i kontakt med boligeiere og som kan ha nytte av direktoratets oppussingsråd i sin kommunikasjon. I 2019 har vi startet arbeidet med å finne fram til relevante samarbeidspartnere og formalisere dette samarbeidet.

FutureBuilt

Direktoratet har vært med på å finansiere FutureBuilt, der målet er å få fram forbildeprosjekter som gir konkrete eksempler på hvordan miljøbelastningen fra bygg kan reduseres. Direktoratet er representert i programstyret.

Brød & Miljø

Direktoratet har vært med på å finansiere Brød & Miljø – frokostmøter om prosjekter med gode løsninger på energi, miljø og klima. Fem frokostmøter ble gjennomført i 2019. På det siste frokostmøtet presenterte vi rapporten om

«Forsvarlig ombruk» og regelverket for omsetning og bruk av byggevarer. Møtene har stor oppslutning.

Formidling og informasjon om byggkvalitet

Direktoratet har overtatt ansvaret for byggeskikk fra Husbanken. Vi fikk samtidig i oppgave å være sekretariat for Statens pris for byggkvalitet, en fornying av Statens byggeskikkpris som ble delt ut av Husbanken fra 1983 til 2016.

På direktoratets nettside har vi i 2019 revidert innholdet om byggeskikk. Vi har som mål å gjøre formidlingen om byggeskikk mer brukervennlig og effektiv. Framover vil vi utvikle digitale verktøy for å spre informasjon.

[På side 24](#) kan du lese mer om vårt arbeid med Statens pris for byggkvalitet, som er Kommunal- og moderniseringsdepartementets pris for fremragende byggkvalitet.

FORSVARLIG OMBRUK OG AVFALLSHÅNDTERING

Det er har vært stor oppmerksomhet fra byggenæringen om ombruk av byggevarer i 2018 og 2019. Få er klar over regelverket for omsetting og bruk av brukte byggevarer og hvordan det er mulig å få til forsvarlig ombruk innenfor regelverket. Vi har derfor startet arbeidet med å se på hvilke byggevarer som egner seg for ombruk og hva som må til for å tilfredsstille dokumentasjonskravene og kravene i TEK. Rapporten «Forsvarlig ombruk» beskriver at det er få byggevarer som i dag er egnet for ombruk. De mest egnede er stål og tegl, som allerede nå – eller i nær framtid – vil kunne tilfredsstille dokumentasjonskravene for omsetning.

Direktoratet har deltatt i nettverket for gjennomføring av Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall (NHP-nettverket), der vi i 2019 har delfinansiert en rapport om hvordan det kan prosjekteres for mindre byggavfall. Vi har også bidratt til revisjon av kursmateriell og plakater om byggavfall.

ENDRING AV REGLER FOR CAMPINGPLASSER

For å sikre et enklere og tydeligere regelverk for campingplasser har det vært gjennomført en høring av forskriftsendringer for brannsikkerhet og avstandskrav på campingplasser. Etter høringsinnspillene har direktoratet gitt departementet en vurdering og anbefaling med forslag til endringer i byggt teknisk forskrift.

Formålet er å få et mer presist regelverk som ivaretar tilstrekkelig brannsikkerhet på campingplasser, samtidig som regelverket blir enklere å praktisere for brukerne og myndighetene.

“ **Formålet er å få et mer presist regelverk som ivaretar tilstrekkelig brannsikkerhet på campingplasser**

OPPFØLGING AV OVERVANNsutVALGETS FORSLAG

Både klimautviklingen og samfunnsutviklingen, med økt fortetting, vil øke intensiteten i overvannsavrenningen. Uten forebyggende tiltak er det forventet at kostnadene ved overvannsskader vil øke.

Direktoratet har utredet regulering av overvann i byggt teknisk forskrift med utgangspunkt i NOU 2015: 16 Overvann i byer og tettsteder, skrevet av Overvannsutvalget. Målet for arbeidet har vært å gjennomføre Overvannsutvalgets intensjoner i framtidig regelverk for overvannshåndtering.

Direktoratet leverte i 2018 et utkast til høringsnotat til endringer i byggt teknisk forskrift for å følge opp Overvannsutvalgets forslag. I 2019 har direktoratet oppdatert utkastet og harmonisert forslaget med andre endringer som utredes for å følge opp Overvannsutvalget. Forslaget er oversendt departementet.

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 1

MIKROHUS

I tildelingsbrevet for 2018 fikk vi i oppdrag å gjennomføre et forprosjekt om mikrohus. Hensikten er at det skal bli lettere å oppføre mikrohus, det vil si svært små eneboliger.

Direktoratet leverte i 2019 en rapport som tar for seg aktuelle problemstillinger knyttet til oppføring og plassering av mikrohus. Rapporten inneholder en vurdering av i hvilken grad dagens regelverk er til hinder for dette. Vi ga også en anbefaling til definisjon av mikrohus/mikrobolig og til videre oppfølging.

I 2020 vil vi følge opp vårt arbeid med et pilotprosjekt om mikrohus.

Tabell 3: Rapportering på oppdrag for hovedmål 1

Oppdrag	Beskrivelse	Status
1	DiBK skal foreslå en definisjon av nesten nullenerginivå.	Utført
2	DiBK skal lage en plan for innhenting av data om effektene av regelverk og tilstanden i bygningsmassen.	Utført
3	DiBK skal fortsette det pågående arbeidet om brannsikkerhet på campingplasser.	Utført
Tillegg nr. 1	DiBK skal utarbeide forslag til endringer i kapittel 16 i byggt teknisk forskrift for å bringe regelverket i tråd med yrkeskvalifikasjons-lovgivningen når det gjelder periodisk sikkerhetskontrollør for heis.	Utført

HOVEDMÅL 2

Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen

Kravene til byggverk og byggeprosesser er komplekse. Regelverket er omfattende og skal balansere flere samfunnshensyn. Et hovedfokus for direktoratet i 2019 har vært å bidra til enklere og mer effektive plan- og byggesaksprosesser, slik at boliger, infrastruktur og næringsområder kan bygges ut raskere og rimeligere.

Med en utvikling mot et mer oversiktlig og forutsigbart regelverk og med klarere krav som ikke oppleves som unødvendig strenge, legger vi i samspill med departementet til rette for økt produktivitet hos aktørene. Reglene blir enklere, næringen sparer tid på byggesøknader og kommunene kan prioritere ressursene sine bedre.

I tillegg til forenkling og utvikling av reglene er effektive, digitale løsninger for kommunene, næringen og hos den enkelte forbruker en forutsetning for å lykkes. Direktoratet, andre

myndigheter, kommunene og næringen tar denne utfordringen på alvor, blant annet ved å samarbeide om å utvikle og gjøre nye, digitale søknads- og saksbehandlingsløsninger tilgjengelige for brukerne. Gjennom oppfølging av strategien for Fellestjenester BYGG tilrettelegger direktoratet for framtidens digitale byggsektor.

Enklere og digitalt tilgjengelige regelverk, økt kompetanse, kontroll og offentlig tilsyn er blant virkemidlene som skal bidra til gode bygg og seriøsitet i byggenæringen.

FORENKLINGER I REGELVERKET

Gjennom utvikling og veiledning av regelverket identifiserer og dokumenterer direktoratet konkrete behov for forenklinger og forbedringer i regelverket. Våre forslag om endringer i regelverket oversendes departementet.

Forenklinger og forbedringer basert på brukererfaringer

Med bakgrunn i kartleggingen av enkelthenvendelser har direktoratet levert forslag til departementet om problemstillinger og fagområder med størst potensial for forenklinger og forbedringer i regelverket.

Vi mottar og besvarer årlig om lag 2500 skriftlige henvendelser med spørsmål om forståelsen av regelverket etter plan- og bygningsloven. I tillegg får vi muntlige henvendelser til vår telefonvakt.

Direktoratet har gjennomgått telefonhenvendelser, skriftlige henvendelser og bruken av våre hjemmesider i en periode på tre måneder våren 2019. Dette har gitt oss en oversikt over hvilke tema vi får mest spørsmål om og hvilke brukergrupper som har spørsmål

om de ulike temaene. Målene med en systematisk kartlegging er blant annet å redusere én-til-én-henvendelser, få bedre nettsider, gi mer enhetlige svar ut og øke kvaliteten på arbeidet vi gjør.

Vi mottok i 2019 mange henvendelser om byggteknisk forskrift og byggesaksforskriften. Til departementet har vi gitt innspill om følgende tema der det er potensial for å forbedre eller forenkle regelverket:

Innspill til forenklinger i byggesaksforskriften (SAK10)

- Søknadsplikt og søknadstype, særlig hvor mye man kan bygge eller pusse opp uten å søke eller måtte bruke fagpersoner, og vurdering av når det oppstår ny boenhet.
- Søknadsprosess, særlig om nabovarsling og hvor mye arbeid som kan gjenstå når man søker om å få ferdigattest.
- Foretak og kvalifikasjoner, særlig om bytte av foretak i prosessen, plassering i tiltaksklasser og om uavhengig kontroll.

Innspill til forenklinger i byggteknisk forskrift (TEK17)

- Konkrete prosjekteringsløsninger og kvalitets-sikring av disse, blant annet når det gjelder krav til rømningsveier ved bruksendring og krav til rom og bygningsdeler som trapp, rekkverk, vindu og dør.
- Energi og inneklimate, særlig krav til bygninger under 1 000 kvm og krav til skorstein.
- Beregning av grad av utnyttning, blant annet hvordan planbestemmelser påvirker dette.
- Regler for eksisterende bygg ved oppgradering og bruksendring, særlig hva som er relevante krav og hvilke regler som gjelder for reklamasjon og klage på håndverkere.
- Regler for bygningsdeler, brukbarhet og universell utforming (TEK17 kapittel 12) oppleves uklart for mange brukere. Det er behov for en gjennomgang av reglene for å tydeliggjøre kravene og sikre en helhetlig forståelse slik at regelverket blir håndhevet på en effektiv måte.

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2**Vurdering av unntak fra søknadsplikt for terrasser og tilbygg**

På oppdrag fra departementet har direktoratet vurdert forslag om å fjerne søknadsplikten for terrasser og tilbygg. Vi mener forslagene er hensiktsmessige og at de vil bidra til forenkling og større frihet til å gjøre tiltak på egen eiendom. Direktoratets vurderinger og anbefalinger er oversendt departementet.

Behov for presisering i krav til søknadsdokumentasjon

Tydelige krav til hva en søknad skal innholde, komplette søknader og klare krav til hva kommunens saksbehandling skal omfatte, vil bidra til mer effektiv saksbehandling i kommunene og mer hensiktsmessig ressursbruk. Statistikk fra KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) viser at omfanget av mangelfulle byggesøknader i Norge er svært høyt. Omtrent en tredel av byggesøknadene som sendes til norske kommuner, har mangler og trenger tilleggsdokumentasjon. Tendensen har ligget stabilt høyt i mange år.

Nærmere halvparten av rammesøknadene har så store mangler at det er behov for tilleggs-

dokumentasjon før søknadene kan behandles. Dette til tross for at rammesøknader er en søknadskategori som ivaretas av profesjonelle aktører.

Kvaliteten på innkomne søknader kan tyde på at regelverket og kravene til søknader ikke oppleves som tilstrekkelig tydelige og forutsigbare. Dette antas å være lite effektivt både for private aktører og kommuner. Et tydelig og forutsigbart regelverk vil derfor ha et forenkling- og effektiviseringspotensial for tiltakshavere, næringen og private aktører. Direktoratet har sett på hva som ligger bak KOSTRA-tallene og hvilke mangler og behov for tilleggsdokumentasjon kommunene og bransjen opplever.

Effekt av regelverket på utvikling og bruk av innovative løsninger

Funksjonsbaserte byggeforskrifter ble innført i 1997. Funksjonsbaserte regler gir mulighet for å løse den beskrevne funksjonen på flere måter. Et av hovedargumentene for å innføre funksjonsbaserte krav er at dette åpner for innovasjon og teknologiutvikling. I 2018–2019 gjennomførte direktoratet en evaluering av de funksjonsbaserte byggereglene.

Vi ønsket å belyse disse problemstillingene:

- I hvor stor grad har funksjonsbaserte regler bidratt til innovasjon og utvikling.
- Om funksjonsbaserte regler har gitt endringer i kvalitet.
- Hvilke konsekvenser funksjonsbaserte byggeregler har for kommunene.

Evalueringen konkluderer med at funksjonsbaserte regler først og fremst har ført til innovasjon og utvikling på brannområdet. Funksjonsbasert regelverk har vært viktig for utviklingen innen bruk av trekonstruksjoner i høye byggverk og planløsninger med rømningskonsept. Evalueringen peker på at det største potensialet for videre innovasjon etter alt å dømme er innen temaene inneklimateknikk, energibruk og akustikk.

DIGITALISERING AV BYGGESAKSPROSESSENE OG VIDEREUTVIKLING AV FELLESTJENESTER BYGG

Fellestjenester BYGG

Fellestjenester BYGG er direktoratets digitale regelverksplattform som kontrollerer og sender inn byggesøknader til riktig kommune. I 2019 kom Fellestjenester BYGG i full drift på Altinn med støtte for basis søknadstjenester. I tråd med digitaliseringsstrategien åpner vi for at næringen selv utvikler gode og treffsikre tjenester og søknadsløsninger, både for profesjonelle og privatpersoner som skal bygge. Et viktig mål for direktoratet er å tilrettelegge for kommersiell tjenesteutvikling av effektive og brukervennlige søknadsløsninger. Alle søknader som sendes via Fellestjenester BYGG, sendes automatisk til korrekt kommune gjennom FIKS-tjenesten til KS.

Ved utgangen av 2019 var det fem digitale tjenesteleverandører i markedet:

- Ambita og Norconsult
- Arkitektbedriftene
- Holte Byggsøk
- Norkart
- Rørentreprenørene

I tillegg benytter Oslo kommune Fellestjenester BYGG til signering av ansvarsretter og til å sende digital nabovarsling. Søknadsløsningene er foreløpig kun for profesjonelle søkere, mens digital nabovarsling kan benyttes av alle. Arbeids-tilsynet arbeider for tiden med å gjøre det mulig å motta søknader for yrkesbygg gjennom Fellestjenester BYGG.

De fleste søknadsløsningene kom i full produksjon høsten 2019, og det er allerede mye som er sendt inn gjennom plattformen.

Nøkkeltall fra 2019

1052 søknader om tillatelse til tiltak (ramme- og ettrinns-søknader) er sendt via Fellestjenester BYGG.

254 372 digitale nabovarsler er sendt via Fellestjenester BYGG og Altinn.

218 kommuner mottok sendinger fra Fellestjenester BYGG.

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 2

I forbindelse med lansering av digital nabovarsling viste næringen seg å være mer digitalt modne enn forventet, og de høster nå umiddelbare gevinster. Gevinstene, som kommer tiltakshavere og byggebransjen til gode, er knyttet til spart arbeidstid (opptil to dagsverk) og spart porto for rekommanderte sendinger (200 eller 245 kroner per nabo). Effekten for kommunene kommer i form av flere komplette søknader og mer effektive saksbehandlingssystem (eByggesak). Det er imidlertid for tidlig å måle gevinster hos kommunene, som må omstille seg til digital søknadsbehandling.

Som et ledd i styringen og overvåkingen av bruken av de digitale søknadsløsningene kan vi følge utviklingen i sanntid. Trenden er at bruken øker for hver måned som går.

“ **Et viktig mål for oss er å tilrettelegge for kommersiell tjenesteutvikling av effektive og brukervennlige søknadsløsninger**

Strategi for Fellestjenester BYGG

ByggNett har vært vår strategi for digitalisering siden 2014. Denne strategien er nå videreutviklet. De strategiske hovedprinsippene fra ByggNett-strategien er videreført i strategien for Fellestjenester BYGG med vekt på bruk av tjenestedesign, agile arbeidsformer og stimulering av markedet.

“ **De strategiske hovedprinsippene fra ByggNett-strategien er videreført i strategien for Fellestjenester BYGG**

Vårt strategiske valg om å tilrettelegge for mangfold når det gjelder kommersielle sluttbrukerløsninger, oppfattes som vellykket. Markedet responderer i tråd med våre forventninger, og en rekke IKT-leverandører satser på ulike tjenester. De leverer ikke bare søknadsløsninger, men også støttetjenester, blant annet tilrettelegging av grunndata som er egnet for selvbetjening.

GeoLett

GeoLett er et samarbeidsprosjekt mellom Direktoratet for byggkvalitet, Norges kartverk, KS og Kommunal- og moderniseringsdepartementets planavdeling. Målet med GeoLett er å stimulere til at stedfestet informasjon i større grad blir tilrettelagt for selvbetjeningsbruk i byggesaker.

Overordnede mål i prosjektet har vært å:

- fremme innovasjon når det gjelder metodebruk og digitale verktøy
- tilrettelegge for effektiv deling av informasjon
- bistå til å heve datakvaliteten hos sektormyndigheter og kommuner

Direktoratet for forvaltning og ikt (Difi) har gitt medfinansieringsstøtte for perioden 2017–2019. Det er iverksatt en rekke utredninger og pilotprosjekter i samarbeid med kommuner, sektormyndigheter og tjenesteleverandører innen IKT og geodata. Felles for disse aktivitetene er at de på ulike måter viser vei mot kvalitetsheving og ny formidling av relevant grunndata til bruk i byggesaksprosessen.

Effekten av GeoLett viser seg ved at leverandørenes tjenesteutvikling vinkles mot å tilby maskinbaserte søk i byggesaksarkiv som støtter

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 2

selvbetjening, maskinell analyse for oppdatering av matrikkeldata og brukerorientering av plandata. En rekke sektormyndigheter har også startet arbeidet med å tilrettelegge temadata for selvbetjening i byggesaker.

Samarbeidsformen som er etablert i prosjektet, er vurdert som svært verdifullt. Direktoratet, Kartverket, KS, og departementets planavdeling er enige om å fortsette GeoLett-samarbeidet videre framover. Dermed fortsetter arbeidet med å styrke innovasjonsarbeidet knyttet til digitalisering innen plan- og byggesaksprosessen.

Vi har satt i gang arbeidet med å utvikle digitale tjenester for nabovarsling i plansaker etter tilsvarende modell for digital nabovarsling i byggesak. Arealplanlegging foregår i alle landets kommuner. Noen kommuner er små og har lite eller mangelfull fagkompetanse når det gjelder arealplanlegging. Det er et langsiktig mål å utnytte Fellestjenester BYGG til å forbedre prosessen og kontrollen med arealplanbehandlingen. I den forbindelse, og i tråd med oppdrag i tildelingsbrevet, har direktoratet tatt ansvar for å være tjenesteeier for plantjenester på Fellestjenester BYGG på Altinn. Dette oppdraget gjør vi på vegne av departementets planavdeling.

Digitalisering av nabovarsling i plansaker er første skritt på veien mot Fellestjenester PLAN og BYGG. Hvert år lager private, profesjonelle plankonsulenter og kommunene om lag 1 600 reguleringsplaner. Det er et overordnet mål å gjenbruke mest mulig av funksjonaliteten som er utviklet for digital nabovarsling i byggesaker. I motsetning til byggesaker har plansaker ofte svært mange mottakere av nabovarsler. Nabovarsling av disse skal skje minst tre ganger i den enkelte planprosess: i oppstartfasen, i høringsfasen og når planen er vedtatt.

Arbeidet med å planlegge og utvikle digital nabovarsling for plansaker startet opp høsten 2019 og videreføres i 2020.

“ Målet med GeoLett er å stimulere til at stedfestet informasjon i større grad blir tilrettelagt for selvbetjeningsbruk i byggesaker

Illustrasjonsfoto: Mostphotos

STIMULERE KOMMUNER OG TILTAKSHAVERE TIL Å TA I BRUK DIGITALE LØSNINGER

eByggesak

eByggesak er en standard kravspesifikasjon til støtteverktøy for digital byggesaksbehandling i kommunene. Med eByggesak vil kommunene få store gevinster i sin saksbehandling av digitale byggesøknader som kommer inn til kommunene via Fellestjenester BYGG.

Direktoratet har i 2019 samarbeidet med KS om informasjonsarbeid for å fremme anskaffelse og bruk av nye saksbehandlingssystem som tilfredsstillende kravene i eByggesak. I samarbeid med Norsk Kommunalteknisk Forening (NKF), KS og Boligprodusentene har det vært holdt fem regionale informasjonsmøter der både kommuner og lokale byggefirmaer har vært representert. Her er det blitt informert om søknadsløsninger og saksbehandlingsløsninger. I tillegg har direktoratet og KS holdt en rekke innlegg og hatt stand på konferanser, og dessuten hatt møter med enkeltkommuner.

I tildelingsbrevet for 2019 var det et mål om at 25 prosent av kommunene har anskaffet en løsning som tilfredsstillende eByggesak. Målet tilsvarer 106 av 422 kommuner og 89 av 356 kommuner¹. Ved utgangen av 2019 hadde 184 kommuner, med andre ord nesten halvparten av landets kommuner, anskaffet en løsning som tilfredsstillende eByggesak.

Til tross for at mange har anskaffet eByggesak, går innføringen saktere enn forventet. Det skyldes blant annet kommunesammenslåinger, kapasitetsproblemer hos leverandører og en komplisert anskaffelses- og innføringsfase. I tillegg er det ulik utviklingstakt og prioritering hos leverandørene. Samarbeidet med KS om å bistå kommunene med omlegging til saksbehandlingsverktøy som støtter eByggesak-standarden, vil bli styrket i 2020.

Nye søknadsløsninger

I 2019 har det vært viktig for direktoratet å få på plass de vanlige innsendingene i en byggesøknad. Vi har også bistått leverandørene av nye søknadsløsninger med å ferdigstille og gradvis produksjonssette deres løsninger.

Bruken av digital nabovarsling ble raskt veldig stor, og vi har derfor prioritert å gjøre denne tjenesten komplett og robust. Det er viktig at brukerne opplever at systemene som kommer i produksjon er gode. Vi har dialogmøter med systemleverandørene annenhver måned, og høsten 2019 satte vi inn ekstra ressurser på å følge dem opp.

Søknadsløsninger for private søkere ble ikke tilgjengelig i 2019, men flere leverandører planlegger å tilby slike tjenester innen ByggSøk stenger for nye søknader. I kommende år vil innsatsen dreies i større grad mot å stimulere søkere til å ta i bruk de nye søknadsløsningene.

¹ Mange kommuner slo seg sammen 1. januar 2020. I 2019 var det 422 kommuner og fra 1. januar 2020 var det 356 kommuner i Norge.

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 2

ByggSøk

Direktoratet har i samråd med departementet besluttet å stenge ByggSøk for nye søknader fra 1. oktober 2020. Systemet skal være åpent for å avslutte pågående saker fram til 31. desember 2021. Dette ble publisert på våre nettsider, i vårt nyhetsbrev og i bransjemedier i oktober 2019. Stenging av ByggSøk er også kommunisert i møter med BAE-næringen og kommunale byggesaksbehandlere, blant annet på Byggesaksdagene i november 2019. Ytterlige kommunikasjons tiltak skal gjennomføres i 2020, og vi ser at næringen allerede har begynt å omstille seg til nye, digitale søknadsløsninger. Responsen vi har fått på avgjørelsen, har stort sett vært positiv.

Vi har anbefalt å legge inn en tidsbuffer på 12 måneder fra varsel om stengning av ByggSøk til gjennomføring. Denne tiden er nødvendig, først og fremst for de profesjonelle aktørene. De må orientere seg om de ulike systemene, tilpasse sine internsystem og rutiner til nye søknadsløsninger og gjennomføre intern opplæring. En privat søker som kanskje bare skal søke om byggetillatelse én gang, har ikke det samme behovet. Her må søknadsløsningene være så brukervennlige at en privatperson forstår hva som skal gjøres uten opplæring på forhånd.

Det arbeides med tekniske løsninger som gjør det mulig å flytte over informasjon fra en påbegynt søknad i ByggSøk til en av de nye løsningene.

Vår vurdering er at markedet tilbyr gode og stabile løsninger til erstatning for ByggSøk. Søknadsløsningene dekker alle søknadstyper, og det vil i løpet av første halvår 2020 være løsninger til både private og profesjonelle brukere.

ByggSøk skal fases ut og utvikles ikke, men løsningen driftes videre til alle pågående saker er avsluttet eller flyttet over til en annen søknadsløsning. De fleste av landets kommuner kan ta

imot søknader via ByggSøk. I 2019 ble 76 prosent av alle byggesøknader utarbeidet i ByggSøk. At færre søknader lages i ByggSøk henger sammen med en generell nedgang i antall byggesøknader i Norge og at mange profesjonelle søkere i løpet av 2019 begynte å benytte løsningene som har Fellestjenester BYGG som plattform. Driften av ByggSøk har vært stabil i 2019. Antall henvendelser til oss om ByggSøk har gått ned med 14 prosent fra 2018 til 2019.

→ [Se figurer med oversikt over henvendelser til direktoratet på sidene 58 og 59.](#)

Tabell 4: Antall søknader via ByggSøk

Volumtall	2017	2018	2019
Antall søknader laget i ByggSøk	82 989	81 727	76 349
Volumtall	2017	2018	2019
Andel søknader ferdigstilt i ByggSøk	83 %	81 %	76 %
Andel søknader sendt elektronisk i ByggSøk	32 %	27 %	35 %
Antall kommuner som har koblet sine kart opp mot ByggSøk *	68	70	66

* Det er usikkert hvor mange av kartløsningene som faktisk virker. Årsaken til dette er at kartleverandørene i større grad selger disse dataene som egne leveranser.

AUTOMATISK REGELSJEKK VED BRUK AV BYGNINGSINFORMASJONSMODELLER (BIM)

I 2019 gjennomførte vi en vellykket test på innsending av byggesaksBIM via Fellestjenester BYGG. Arbeidet skjedde i samarbeid med Statsbygg, Lusparken arkitekter, Trondheim kommune og KS.

Flere leverandører av tegneverktøy kan nå tilby verktøy som prosjekterende kan benytte til å utforme en bygningsinformasjonsmodell som tilfredsstiller kravene som settes til byggesaksBIM. BIM er dermed etablert som mulig bærer av informasjon i byggesaken som supplement til tegninger, og kan sendes til kommunene via Fellestjenester BYGG. Etter hvert vil byggesaksBIM kunne erstatte tegninger i byggesaken.

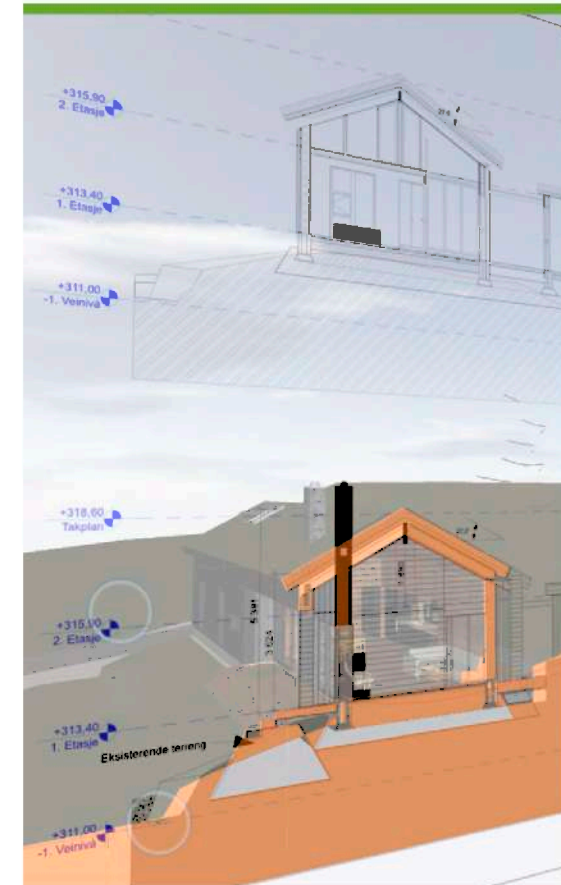
Gjennom DigiTEK-prosjektet har vi fått økt kompetanse om hvordan regelverket kan og bør tilrettelegges digitalt.

Arbeidet i 2019 har omfattet tre delprosjekter:

- uttrekk av TEK og digital veiviser (flytskjema) for enebolig
- kartlegging av forutsetninger og muligheter for maskinlesbare regler
- pilotering av tilrettelegging for automatisk regelsjekk (maskinfortolkning)

Vi er fortsatt i en fase der vi planlegger og bygger kompetanse. Det er foreløpig uklart hvordan vi bør gå videre for å videreutvikle og konkretisere mulighetene for automatisk regelsjekk. Våren 2020 skal vi lage en strategi for dette arbeidet.

“ Gjennom DigiTEK-prosjektet har vi fått økt kompetanse om hvordan regelverket kan og bør tilrettelegges digitalt

█ Eksempel på bygningsinformasjonsmodell (BIM). Illustrasjon: Oddvin Farestveit, DiBK

DIREKTORATETS TILSYNSARBEID

Sentral godkjenning

Seriøse og kvalifiserte aktører er grunnlaget for god byggkvalitet. Å sikre dette gjennom gode ordninger og solid tilsyn er noe av fundamentet for dagens ansvarsrettssystem. Med dette som bakteppe oppnevnte Kommunal- og moderniseringsdepartementet et uavhengig ekspertutvalg, Byggkvalitetutvalget, som har vurdert hvilke virkemidler som bidrar til å oppfylle målsettingen om forsvarlig byggkvalitet og kvalifiserte og seriøse aktører. Sentral godkjenning av foretak for ansvarsrett er et av virkemidlene som er vurdert av utvalget.

Det er avgjørende at byggenæringen, markedet og det offentlige har tillit til de ordningene som skal bidra til kvalitet og seriøsitet. Dette gjelder også for den sentrale godkjenningsordningen. Gjennom sentral godkjenning bidrar direktoratet til å heve byggkvaliteten i Norge. Vi vurderer foretakenes kvalifikasjoner og seriøsitet når de søker om sentral godkjenning, og vi følger opp foretakene gjennom tilsyn.

Forvaltning av sentral godkjenning

Sentral godkjenning forvaltes av direktoratets avdeling på Gjøvik. Forvaltningen omfatter saksbehandling av nye søknader, fornyelse av eksisterende godkjenninger og klager på vedtak. Avdelingen fører også tilsyn med at foretakene som er i ordningen tilfredsstillende alle kravene.

I 2019 har vi gjort et omfattende arbeid med å få ned restanser, og ved utløpet av året var saksbehandlingstidene godt innenfor måltallene. Direktoratet har også fulgt opp foretakene i ordningen med effektive tilsyn, både stedlige tilsyn og dokumenttilsyn. Vi jobber med å utvikle og effektivisere tilsynsmetodikken, og digitalisering av tilsynsprosessen står sentralt. Vi har blant annet startet et forsøksarbeid med tilsyn via videokonferanse. Utover dette har direktoratet hatt bred kontakt med foretak, bransjeorganisasjoner og kommuner. Som et ledd i vårt informasjonsarbeid har vi holdt innlegg om ordningen og ansvarsrettssystemet på flere ulike arenaer og for hele sektoren.

13. oktober 2019 ble overgangsbestemmelsen i saksbehandlingsforskriften § 20-3 forlenget til 1. juli 2022. Overgangsbestemmelsen har nå vært en del av ordningen siden 22. februar 2016.

Antall godkjente foretak i ordningen

De siste årene har det vært en gradvis nedgang i antall foretak med sentral godkjenning. Dette henger blant annet sammen med uro rundt ordningen etter at kvalifikasjonskravene ble endret og at noen foretak mener de ikke trenger ordningen i byggesakprosessen etter at den lokale godkjenningen falt bort. I tillegg har det i noen år vært usikkerhet knyttet til hva som skjer med ordningen. Antall foretak i ordningen påvirkes dessuten av at bedrifter blir oppløst eller slått sammen.

For 2019 var det et resultatmål at det skulle være 13 500 foretak i ordningen. Dette var på linje med oppnådde resultater for 2018. Ved utgangen av 2019 var det 13 206 betalende foretak i ordningen. Dette er et avvik fra resultatmålet på 294 foretak.

Ordningen er selvfinansiert gjennom det forskriftsfestede gebyret på 3 100 kroner per foretak. Gebyret har vært det samme siden 2015. For 2019 hadde ordningen 997 færre betalende foretak enn inntektskravet i statsbudsjettet. Mindreinntekten er dekket inn ved en tilsvarende reduksjon i utgiftene. Tallene framgår av årsregnskapet, del VI.

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

Tabell 5: Antall foretak i ordningen 2017–2019

Foretak	2017	2018	2019
Antall godkjente foretak *	14 308	13 503	13 206

* Antall betalende foretak for alle tre årene.

Saksbehandling av søknader, fornyelser og klager i sentral godkjenning

Direktoratet har i 2019 fortsatt å legge vekt på å videreutvikle en effektiv og forutsigbar saksbehandling. Vi har en god dialog med departementet når det gjelder tolkning og avklaring av regelverket. Saksbehandlingen for året viser en tydelig differanse i antall behandlede saker fra 2018 til 2019. Dette skyldes at en svært stor restanse fra 2018 ble saksbehandlet i 2019.

Tabell 6: Antall søknader til behandling 2017–2019

Søknader	2017	2018	2019
Antall søknader behandlet	5042	4947	5897
Førstegangs	2095	1694	2021
Endring	442	335	425
Fornyelse	2498	2918	3451

2019 har vært et stabilt og normalt år når det gjelder klagesaker til behandling. Antallet klager er noe høyere enn i 2018. Men når vi sammenligner antall behandlede søknader og antall klager, er det en prosentvis reduksjon av klager fra 2018 til 2019.

Det har i 2019 blitt avholdt fire møter i klagenemnda for sentral godkjenning. Ved årsskiftet var 33 klager under behandling. Avsluttede saker som ikke er behandlet i nemnda, er enten helt eller delvis omgjort, avvist eller trukket. På oppdrag fra departementet har direktoratet i andre halvår 2019 jobbet med å sette sammen en ny klagenemnd med virkning fra 1. januar 2020. Ny nemnd ble utnevnt i desember.

Tabell 7: Antall behandlede klager 2017–2019

Klager	2017	2018	2019
Antall klager	133	125	142
Avsluttede klagesaker	312	152	148
Antall behandlet i nemnda	220	111	80

Tilsyn med sentralt godkjente foretak

Måltallet for 2019 var å gjennomføre 360 stedlige tilsyn (ute hos foretakene) og 650 dokumenttilsyn. Det ble utført 355 stedlige tilsyn og 737 dokumenttilsyn i 2019. Avviket på fem stedlige tilsyn skyldes sene avlysninger fra foretakene. Tilsynsarbeidet er blitt betydelige effektivisert gjennom økt bruk av digitale hjelpemidler. Dette betyr at direktoratet benytter færre ressurser på å opprettholde volumet av tilsyn.

Antall advarsler og antall vedtak om å trekke tilbake den sentrale godkjenningen etter et tilsyn ute hos foretaket, har hatt en liten økning de siste årene. Det er færre advarsler og vedtak om tilbaketrekking etter dokumenttilsyn, sett opp mot tallene for 2018.

Det er vår erfaring at det er sammenheng med kommunes prioritering av tilsyn og de resultatene vi avdekker ute hos foretakene. Det er få klager på vedtakene vi fatter om tilbaketrekking.

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 2

Tabell 8: Måltall og resultat for dokumenttilsyn og stedlige tilsyn 2017–2019

Tilsyn	2017		2018		2019	
	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat
Dokumenttilsyn	650	812	650	848	650	762
Stedlige tilsyn	360	369	360	337	360	355

Tabell 9: Dokumenttilsyn og resultater 2017–2019

Dokumenttilsyn	2017	2018	2019
Antall gjennomført	812	848	762
Kommunale og private meldinger vurdert for oppfølging	454	561	512
Vurdering av etterspurt dokumentasjon	358	287	250
Advarsler	62	34	22
Vedtak om tilbaketrekking	36	43	29

Tabell 10: Stedlige tilsyn og resultater 2017–2019

Stedlige tilsyn	2017	2018	2019
Antall gjennomført	369	337	355
Advarsler	151	147	159
Vedtak om tilbaketrekking	44	47	62

Innrapporteringer fra kommunene

Kommunens kjennskap til foretakene er et viktig element i en effektiv tilsynsmetodikk for den sentrale godkjenningsordningen. Kommunale innrapporteringer er i hovedsak rapporter fra kommunenes egne tilsyn i byggesak. Mange av de kommunale innrapporteringene er utgangspunktet for våre tilsyn. Alle innrapporteringer blir saksbehandlet. Dersom innrapporteringen er alvorlig, blir den fulgt opp gjennom kontakt med foretakene.

Antall innrapporteringer fra kommunene har hatt en liten reduksjon det siste året. Andelen innrapporteringer som vi vurderer relevante for videre oppfølging, har derimot holdt seg jevn fra 2018. Av foretak som er innrapportert, mister 22 prosent sin sentrale godkjenning etter at vi har gjennomført stedlig tilsyn. Av foretak som plukkes tilfeldig ut for stedlig tilsyn, er det 16 prosent som mister sentral godkjenning. Tilsvarende tall for gjennomførte dokumenttilsyn i 2019 er 10 prosent tilbaketrekking for foretak som følges opp etter innrapportering, og tilnærmet null prosent tilbaketrekking ved tilfeldig utvalg av foretak. Dette viser at det kommunale tilsynet er viktig og at resultatene fra kommunalt tilsyn har betydning for foretakenes sentrale godkjenning.

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

Kommunene innrapporterer få foretak sammenlignet med byggeaktiviteten i Norge. Dette skyldes at tilsynsaktiviteten i mange kommuner er lav.

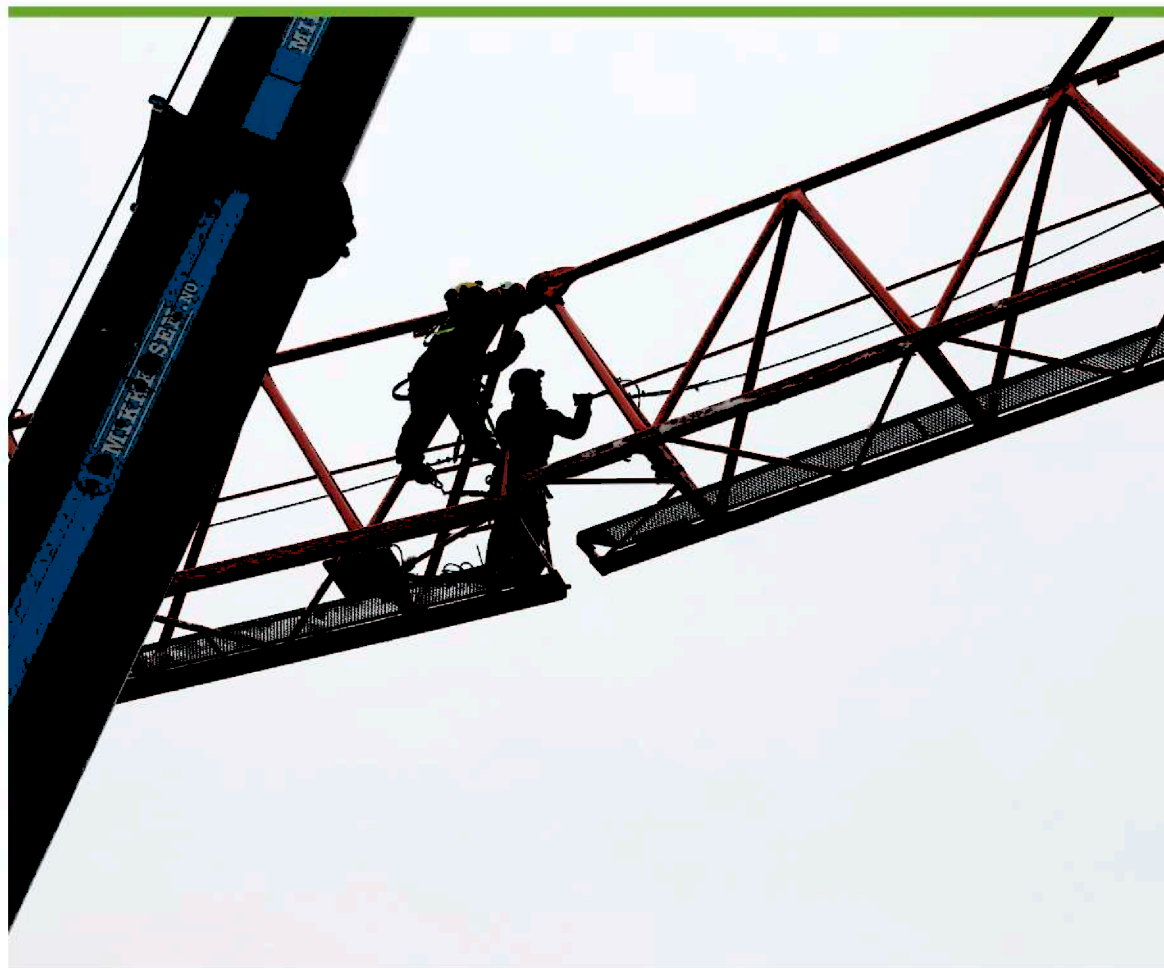
Saksbehandlingstider i sentral godkjenning

Saksbehandlingstiden for søknader om sentral godkjenning skal ikke overstige 28 dager. Totalt for 2019 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på 24 dager, og for siste halvår var snittet cirka 10 dager. Denne betydelige nedgangen er oppnådd gjennom effektivisering og prioritering av ressurser.

Saksbehandlingstiden for klagesaker er 120 dager. I 2019 var denne på måltallet etter mange år med stort avvik.

Tabell 11: Saksbehandlingstider i antall dager 2017–2019

Saksbehandlingstider	2017	2018	2019
Førstegangs	33	48,5	24
Endring	33,5	45,5	24
Fornyelse	34	49,5	23,5
Klagesak	306	195	120,5

Illustrasjonsfoto: Bjørn H. Pettersen, DiBK

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 2

Markedstilsyn

Direktoratet fører markedstilsyn med byggevarer og løfteinnretninger for å sikre at produsenter, importører og distributører oppfyller kravene til korrekt dokumentasjon av egenskapene til produktene. Egenskapene, for eksempel isolasjonsevnen til vinduer, påvirker kvaliteten til bygg og byggverk. For at ansvarlige foretak i byggesaker skal kunne velge de produktene som gir byggverket riktig kvalitet, er det viktig at produktenes egenskaper er dokumentert på en korrekt og troverdig måte. Markedstilsynet er derfor et virkemiddel til å sikre bedre byggkvalitet og færre byggfeil, samt et fungerende marked med fri flyt av byggevarer innenfor EØS-området.

Aktiviteter og resultater

Vi førte tilsyn med 130 ulike produkter, omsatt av totalt 64 aktører. Tilsynet dekket et bredt utvalg av produkttyper, og vi fulgte i hovedsak planen vi laget på starten av året. 112 tilsyn var valgt ut etter vår metode for risikobasering (proaktive tilsyn). Tilsynet resulterte i vedtak om omsetningsstans, retting og/eller overtredelsesgebyr for ti produkter. 26 tilsyn ble gjennomført som følge av henvendelser direktoratet har mottatt (reaktive tilsyn). Disse tilsynene resulterte i

vedtak om reaksjon for fire produkter. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for en tilsynssak ligger på 217 dager. Vi har rapportert om tilsynsaktiviteten etter varepakken innen de fastsatte fristene.

Vi mottok og vurderte 56 henvendelser om produkter med mangler. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for vurdering av om vi skal åpne tilsyn på bakgrunn av henvendelsene, var på 14 dager. Direktoratet legger vekt på å ha god oversikt over innkomne henvendelser, ettersom vi vurderer det som en viktig kilde til informasjon. Det viser seg at tipsene ofte har en god begrunnelse, med tanke på andelen vedtak som fattes på bakgrunn av tipsene.

I 2019 gjorde vi et løft for å spre informasjon om resultatene av tilsynet. Formålet med en mer aktiv kommunikasjon var å øke og forsterke effekten av tilsynet. I tillegg har vi brukertestet og oppdatert direktoratets nettbaserte informasjon om regelverket for produktokumentasjon. God informasjon om regelverket er en forutsetning for at det blir fulgt. Vi spredte også informasjon om regelverket og tilsynet gjennom foredrag i ulike bransjefora og via stand på messen Bygg Reis Deg 2019.

Direktoratet har i året som har gått deltatt i nasjonale nettverk for markedstilsynsmyndigheter, samt i samarbeidsgrupper for markedstilsynsmyndigheter i EU. Direktoratet vurderer at deltakelsen er viktig fordi det bidrar til enhetlig praksis, og det er en god arena for å utveksle informasjon med andre markedstilsynsmyndigheter.

Måloppnåelse og effekt

Direktoratet har i 2019 hatt et aktivt markedstilsyn. Vi nådde resultatmålet. Nivået er imidlertid ikke blant de høyeste nivåer vi har hatt. Tidligere år har vi hatt produktgrupper med et svært høyt antall ulike produkter (for eksempel tappearmaturer og pukk). I år har vi ført tilsyn med produktgrupper med mindre antall produkter. Til gjengjeld har vi sett på flere ulike produkttyper enn i tidligere år slik at nedslagsfeltet er bredere enn tidligere. Vi ser også at saksbehandlingstiden for en tilsynssak har økt – fra gjennomsnittlig 138 dager i 2018 til 217 i 2019.

Direktoratet tilstreber å målrette tilsynet mot de produktene hvor sannsynligheten for å finne feil er høyest. I år har vi fattet vedtak mot ni produsenter om 14 ulike produkter. I tillegg har noen aktører frivillig stanset omsetning fordi de ikke hadde produktokumentasjon.

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

Dette indikerer at vi treffer relativt godt i målrettingen. Andelen vedtak er likevel ikke veldig høy. Det var en noe høyere prosentandel som endte i reaksjon av sakene som var startet opp etter en henvendelse (15 prosent), enn i de sakene som var startet opp etter metoden for risikovurdering (9 prosent). Vi har for lite tallgrunnlag til å kunne si om dette er en gjennomgående tendens, men det tyder på at henvendelser er en viktig kilde til informasjon om produkter med høy risiko. På bakgrunn av dette har direktoratet foreslått for departementet at måltallet endres fra bare å gjelde proaktive saker til også å gjelde reaktive saker. Videre har vi igangsatt en evaluering av metoden for risikovurdering, med sikte på å bedre treffsikkerheten.

Direktoratet har også i år gjennomført en brukerundersøkelse som skal måle effektene av tilsyn et, regelverket og veiledningstiltak. Foretakene som besvarte undersøkelsen, er gjennomgående positive til direktoratets arbeid. De mener det bidrar til at produktene i større grad får riktig produktdokumentasjon. Foretakene mener også at aktivitetene bidrar til å hindre villedende informasjon og til å sikre rettferdig konkurranse. Det er ingen signifikante endringer fra undersøkelser som er gjennomført tidligere år, bortsett fra at flere rapporterer om at de

ikke kjenner til regelverket. Selv om den totale kjennskapen til regelverket er på 79 prosent, har andelen som ikke har hørt om regelverket økt betydelig: fra 2 prosent til 14 prosent.

Direktoratet vurderer det slik at markedstilsynet er i et godt spor. Vi jobber målrettet, avslutter saker og fatter vedtak. Vi gjennomfører gode diskusjoner blant tilsynsmedarbeiderne, slik at vi sikrer enhetlig praksis. Vi brukte om

lag fire årsverk og et budsjett på i underkant av 2 millioner kroner. Brukerundersøkelsen indikerer at det er en positiv effekt av våre aktiviteter. Svakheten med undersøkelsen er imidlertid at den besvares av relativt få foretak. Den gir oss dermed begrenset informasjon. Selv om markedstilsynet er kommet i et godt spor, mener vi likevel at arbeidet med å effektivisere og målrette aktivitetene må fortsette.

Tabell 12: Aktiviteter og resultater for markedstilsynet 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Antall reaktive tilsyn igangsatt	59	38	36	28	26
Antall proaktive tilsyn igangsatt	183	213	98	90	67
Antall reaktive tilsyn avsluttet *	-	-	22	26	18
Antall proaktive tilsyn avsluttet *	-	-	117	259	112
Forhåndsvarsler	230	23	3	22	12
Vedtak	5	12	1	7	9
Antall tips	50	52	38	47	56
Avsluttede saker	77	120	139	282	130

* Ny rapportering i 2017

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

Tabell 13: Markedstilsyn – tilsynskampanjer i 2019

Produkter	Antall aktører kontrollert	Antall produkter kontrollert	Fokus for kontrollen	Utfall
Røykvarslere	2	2	Om røykvarslere uten batteripute, som i utgangspunktet er lovlige å omsette, utgjør en risiko.	Modellene var gått ut av produksjon før tilsynet startet. Tilsynet vil fortsette i 2020.
Glassrekkverk	12	22	Produktdokumentasjon for bestanddelene	Aktørene har levert tilfredsstillende dokumentasjon eller stanset omsetningen som følge av tilsynet
Veggelementer i tre	4	4	Produktdokumentasjon	Aktørene har levert tilfredsstillende dokumentasjon eller stanset omsetningen som følge av tilsynet. Tilsynet vil fortsette i 2020.
Moduler	4	4	Produktdokumentasjon	Én aktør fikk overtredelsesgebyr for å ha omsatt moduler uten dokumentasjon. Øvrige aktører har levert tilfredsstillende dokumentasjon eller stanset omsetningen som følge av tilsynet. Tilsynet vil fortsette i 2020.
Taksikringsprodukter	10	35	Produktdokumentasjon	Aktørene har levert tilfredsstillende dokumentasjon eller stanset omsetningen som følge av tilsynet.
Heis	12	12	Teknisk kontroll av nye heiser med sikte på å vurdere om teknisk kontroll er gjennomført tilfredsstillende.	Alle heisene var tilfredsstillende.
Brannbehandlet trekledning	2	2	Produktdokumentasjon Testing av brannegenskaper	Aktørene har levert tilfredsstillende dokumentasjon. Tilsynet vil fortsette i 2020.
Takstoler	6	6	Produktdokumentasjon Rutiner for påføring av CE-merke	Aktørene har levert tilfredsstillende dokumentasjon og rutiner for påføring av CE-merke.
Vei- og brorekkverk	4	13	Produktdokumentasjon	Én sak ble avsluttet etter vedtak om omsetningsstans. Øvrige aktører har levert tilfredsstillende dokumentasjon eller stanset omsetningen som følge av tilsynet.
Tappearmaturer	3	12	Produktdokumentasjon Utlekking av tungmetaller	Sakene ble avsluttet etter vedtak om omsetningsstans.

Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål 2

Støtte til kommunenes tilsyn i byggesaksprosessen

Kommunenes tilsyn i byggesaker er et viktig virkemiddel for å sikre etterlevelse av regelverket, og gjennom det god byggkvalitet og færre byggfeil. Direktoratet støtter og bistår kommunene i deres tilsyn. Hovedutfordringen er at mange kommuner ikke har et aktivt tilsyn. Direktoratet jobber derfor for at flere kommuner skal komme i gang med tilsyn.

Aktiviteter og resultater

Kommunene selv har rapportert om at deres opplevde mangel på kompetanse er en viktig årsak til at de ikke kommer i gang med tilsyn. Direktoratet arrangerer derfor en tilsynsdag hvor grunnleggende temaer om tilsyn gjennomgås. Tilsynsdagen fungerer også som en arena hvor deltakerne kan knytte kontakter som de kan benytte i sitt arbeid. Deltakerne har vært fornøyde med arrangementet, og har opplevd nytte av arrangementet i sitt eget arbeid. I evalueringen etter Tilsynsdagen kom det fram at 92 prosent av deltakerne var tilfreds eller svært tilfreds med det samlede faglige utbyttet av konferansen.

Direktoratet har i 2019 startet et samarbeid med noen kommuner som har stått på terskelen til å komme i gang med tilsyn. Tilsynet tar for seg de utvalgte fokusområdene for tilsyn: kvalifikasjoner og produktdokumentasjon. Kommunene som er med i prosjektet, har ansvar for å gjennomføre tilsynet, men får bistand fra direktoratets medarbeidere til å planlegge, gjennomføre og vurdere resultatene. I tillegg til å hjelpe deltakerkommunene å starte opp med tilsyn, skal prosjektet gi direktoratet økt innsikt i hvordan vi kan støtte kommuner som ønsker å øke tilsynsaktiviteten sin. Prosjektet skal evalueres etter ett år, for å vurdere om effekten av bistanden har vært varig.

Videre har direktoratet utstrakt kontakt mot kommunale tilsynsmedarbeidere, og vi besvarer spørsmål, holder foredrag og veileder. Kontakten er viktig, både for å kunne bistå kommunene og for å gi direktoratet innsyn i de problemstillingene det kommunale tilsynet står overfor. Sjekkliste for tilsyn med produktdokumentasjon er oppdatert og gjort elektronisk tilgjengelig i en enklere form.

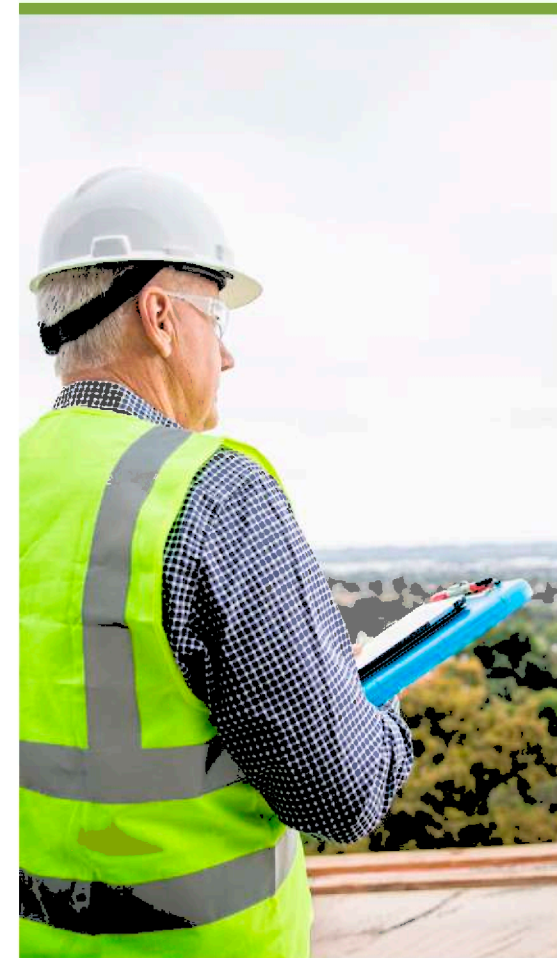

Foto: iStock

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

Måloppnåelse og effekt

Direktoratet har gjennomført en undersøkelse som skal måle tilfredsheten og effekter av det kommunale tilsynet. Lignende undersøkelser ble gjennomført i 2014 og 2018, og retter seg mot foretak med sentral godkjenning. I undersøkelsene kommer det fram at foretakene mener at tilsyn er viktig for å bidra til færre ulovligheter og en mer seriøs bransje. Foretakene som deltok i undersøkelsene, er imidlertid ikke så fornøyde med hvordan tilsynene fungerer. Undersøkelsen for 2019 gir en score på 46 poeng i opplevelsen av hvordan tilsyn fungerer. En score på rundt 50 poeng innebærer at halvparten av utvalget ligger på den positive siden av skalaen. Med et overordnet resultat på 46 poeng er det dermed fortsatt en del å gå på før et flertall av de prosjekterende og utførende har et overveiende godt inntrykk av ordningen. Resultatet for 2019 er på samme nivå som i 2018. Den viktigste grunnen til at respondentene er misfornøyde, er at de mener det gjennomføres for få tilsyn.

KOSTRA-tallene om tilsyn, direktoratets egne undersøkelser og tilbakemeldingen fra foretakene indikerer at det er behov for å øke og målrette det kommunale tilsynet i byggesak. Det er flere årsaker som ligger utenfor det direktoratet kan påvirke direkte, som spiller inn.

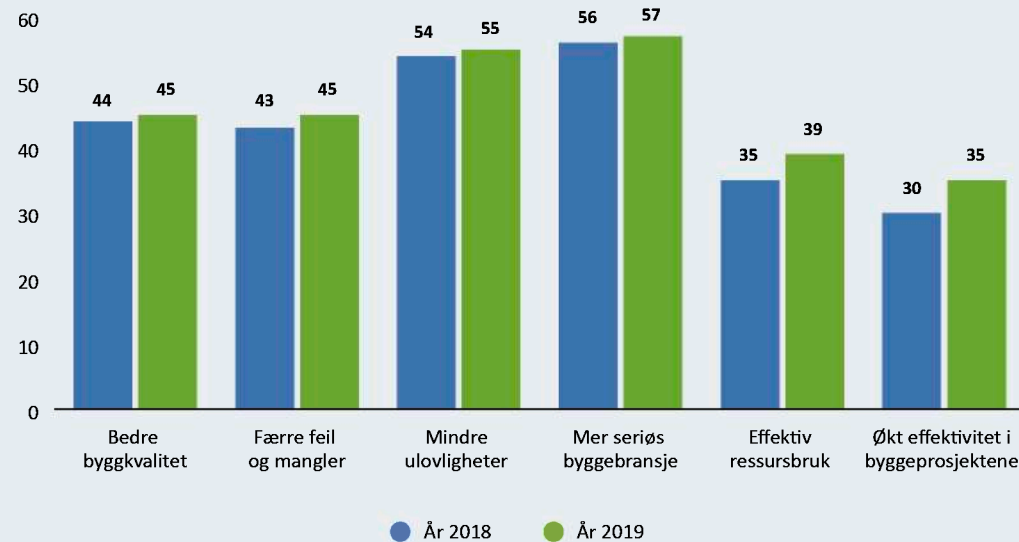
Direktoratet vurderer imidlertid at aktivitetene vi har gjennomført, er relevante, og de vil ha en økende positiv effekt.

Direktoratet bruker 1,5 årsverk og et budsjett på 1,6 millioner på å støtte kommunene i deres tilsynsarbeid. Vi mener at vi får til mye for denne

relativt lave ressursbruken. Tilsynsdagen har vært et viktig løft. Arrangementet fulltegnes raskt, og direktoratet får gode tilbakemeldinger i evalueringen, noe som viser at aktiviteten er nyttig. Også nettverksbyggingen er viktig, og vi opplever å få god respons fra kommunene på aktiviteten vår.

Figur 3: Foretakenes oppfatning av effekter av kommunalt tilsyn i 2018 og 2019.

Vurdering av effektene av kommunens tilsyn - score 0-100

NORDISK HARMONISERING

Vi har i 2019 deltatt i et felles nordisk samarbeidsforum for harmonisering av byggeregler innen tilgjengelighetsområdet. Forumet er ledet av Boverket i Sverige. En rapport fremlagt for Nordisk ministerråd i 2018 dannet grunnlag for diskusjonene i 2019. Det lyktes ikke for partene i 2019 å enes om et felles mandat og en felles prosjektplan for det videre arbeidet.

Det ble etablert et nordisk samarbeid mellom nordiske bygningsmyndigheter for å vurdere mulighetene for å harmonisere regelverket for livsløpsanalyser (LCA) for bygninger. De nordiske ministrene besluttet å starte harmonisering av regler om klimautslipp fra bygg. På bakgrunn av dette ble det arrangert Nordic Climate Forum for Construction i Malmö. Konferansen førte til at det ble opprettet en nordisk arbeidsgruppe for LCA, klima og bygg med representanter fra byggenæringen, forskning og myndigheter i alle de nordiske landene. Sverige har tatt ansvaret for å drive arbeidet, og Danmark skal arrangere Nordic Climate Forum for Construction i august 2020.

FORENKLING AV REGELVERK OG VEILEDNING OM GRAD AV UTNYTTING

Kapittel 5 og 6 i byggt teknisk forskrift omhandler utnyttingsgrad og beregnings- og måleregler. I tråd med tildelingsbrevet har direktoratet i 2019 arbeidet med å forenkle veiledningen til disse kapitlene. Vi har også laget en plan for videre arbeid med forenkling av dette regelverket.

Forenkling av veiledningen til kapittel 5 og 6 i byggt teknisk forskrift

Vi har forenklet regelverk og veiledning til kapittel 5 og 6 i TEK17 om grad av utnytting og integrert denne fullt ut med øvrig veiledning til TEK17. I arbeidet har vi lagt vekt på klarspråk for å gjøre regelverket enklere å forstå.

Vi har også utviklet nye illustrasjoner og brukertestet disse. Veiledningen til kapittel 5 og 6 ble lagt ut på nettsidene til direktoratet 1. juli 2019. Siden da har vi sett en nedgang i antall henvendelser til direktoratet om denne delen av byggt teknisk forskrift.

Forenkling av reglene for grad av utnytting

Det er viktig at arealbegreper som har juridisk, økonomisk og administrativ effekt, tolkes og benyttes på en entydig og omforent måte. I 2019 utarbeidet direktoratet en plan over aktiviteter for å bidra til å forenkle og definere bruk og fortolkning av arealbegrepene og grad av utnytting. Planen er oversendt departementet.

“ Det er viktig at arealbegreper som har juridisk, økonomisk og administrativ effekt, tolkes og benyttes på en entydig og omforent måte

PLAN FOR FAGDIALOG OG OVERTAKELSE AV FORVALTNINGSANSVARET FOR § 4-1 I SAK10

Direktoratet skal overta forvaltningsansvaret for byggesaksforskriften (SAK10) § 4-1. Som en forberedelse til dette har direktoratet utarbeidet en plan for fagdialog med departementet. Målet med fagdialogen er å sikre en omforent tolkning av regelverket, og særlig legge grunnlaget for og forberede at direktoratet skal overta forvaltningsansvaret for SAK10 § 4-1, som handler om tiltak som ikke krever søknad og tillatelse.

Direktoratet leverte planen for fagdialog i februar 2019. I tråd med planen har vi i samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomgått tolkningsuttalelser som har vært relevante for SAK10 § 4-1. Direktoratet og departementet har diskutert og avklart aktuelle problemstillinger knyttet til forvaltningen av SAK § 4-1.

Som del av fagdialogen ble det i 2019 også avholdt to møter for å avklare problemstillinger innen ansvarsrett og sentral godkjenning.

Bedre informasjon om søknader og søknadsplikt

I 2019 har vi jobbet med å forbedre informasjon om hvilke tiltak som er søknadspliktige. Innhold om søknadsplikt er blant det mest populære innholdet på nettsiden vår. Temasiden «Dette kan du bygge uten å søke» hadde 278 000 treff. De siste årene har vi også laget mange veivisere som skal gjøre det enklere å finne ut om noe er søknadspliktig. I 2019 hadde veiviseren for å bygge garasjer og andre frittliggende bygninger 134 000 besøk; veiviseren «Hvor stort kan du bygge» hadde 112 000 besøk; veiviseren for hvilke tilbygg du kan bygge uten å søke hadde 96 000 besøk; mens vår veiviser for bruksendring hadde 36 000 besøk.

Veiviserne brukes ikke kun av privatpersoner, men er også et viktig veiledningsmateriale for kommunale byggesaksbehandlere. Brukerundersøkelsen for 2019 viser at så å si alle kommunene kjenner til de ulike veiviserne på direktoratets nettsider. Dette gjelder veivisere for hva du kan bygge uten å søke, om du

kan endre et rom i boligen din og hvor stort du kan bygge. Lavest kjennskap har kommunene til veiviseren «Erklære ansvar», som er rettet mot foretak, men kjennskapen er likevel høy (86 prosent). I tillegg oppgir 88 prosent av kommunene at veiviserne i stor eller svært stor grad er nyttige verktøy i kommunens veiledningsarbeid.

I 2018 lanserte vi enklere skjemaer for nabovarsling og byggesøknad for privatpersoner. Skjemaene ble utviklet med tjenstedesignmetodikk for å gjøre det enklere å lage en byggesøknad. Bruken av søknadsskjemaene tok seg kraftig opp i 2019 med 114 000 treff, sammenlignet med 20 000 treff i 2018.

LEDE DIREKTORATS- GRUPPE MED DELTAKERE FRA BYGGENÆRINGEN

Direktoratsgruppen ble etablert i 2017 med mål om å bidra til bedre samordning av regler og regelendringer av betydning for byggenæringen. I 2019 avholdt direktoratsgruppen to møter der medlemmene utvekslet informasjon om pågående og planlagte regelprosesser innen respektive forvaltningsområder. På oppdrag fra departementet oversendte direktoratet i desember en evaluering av direktoratsgruppen.

KOSTRA – TALL FOR KOMMUNAL BYGGESAKSBEHANDLING OG KOMMUNALT TILSYN

KOSTRA-tallene fra Statistisk sentralbyrå gir viktig kunnskap om kommunenes tjenesteproduksjon og kapasitet. Statistikken gir et grunnlag for å overvåke hvordan regelverket fungerer i praksis. Kunnskap om utviklingen på byggesaksområdet er til nytte i arbeidet med å videreutvikle regelverket, og brukes også i direktoratets informasjons- og veiledningsarbeid overfor kommunene, aktørene og publikum.

KOSTRA-statistikken for 2018 viser at nedgangen i antallet mottatte byggesøknader i kommunene fortsetter. I 2018 mottok kommunene 83 746 byggesøknader. Det totale antallet mottatte søknader er redusert med 7 prosent fra 2017. Til sammenligning kan det nevnes at kommunene mottok over 100 000 byggesøknader i 2014.

Saksbehandlingstidene i kommunene har ligget relativt stabilt over flere år. I snitt overholder kommunene saksbehandlingsfristene i alle

sakskategorier med god margin. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesøknader med tolv ukers frist ligger på under seks uker. Dette er svært positivt.

Antall byggesaker som det er ført tilsyn med, har sunket med 13 prosent fra 2017 til 2018. KOSTRA-statistikken viser at 75 prosent av tilsynene er enkle tilsyn som ikke må avsluttes med en selvstendig tilsynsrapport. Tilsynsomfanget vurderes derfor som beskjedent.

I rapporten «Analyse av KOSTRA-statistikken for 2018» har vi redegjort for utviklingen i kommunal byggesaksbehandling og kommunalt tilsyn. Rapporten er oversendt departementet.

→ [Les vår analyse av KOSTRA-statistikken for 2018 her.](#)

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

STANDARDISERINGSARBEID

Nasjonal- og internasjonal standardisering bidrar til økt produktivitet i byggenæringen. Vi har også i år gitt finansiell støtte til standardiseringsarbeid, i tillegg til å delta i flere relevante standardiseringskomiteer.

Nasjonal standardisering

Direktoratet har deltatt i byggfaglige komiteer som ser nærmere på konstruksjonssikkerhet, akustikk, energi, brannsikkerhet, inneklima, løfteinnretninger og universell utforming. Vi har spesielt rettet oppmerksomheten mot arbeid med standarder som det henvises til i det byggetekniske regelverket. Vi har i tillegg deltatt i komiteer som følger det internasjonale arbeidet innen digitalisering av byggsektoren, inkludert bygningsinformasjonsmodeller (BIM).

Direktoratet er medlem i sektorstyret for bygg og anlegg. Sektorstyret skal bidra til å utforme og følge opp Standard Norges strategier innen bygg, anlegg og eiendom (BAE), gi mandat til komiteer og sikre at standardene utvikles i samsvar med Standard Norges regler og mandat.

Direktoratet er aktivt medlem i buildingSMART Norge for å støtte arbeidet med digitalisering av BAE-næringen. Dette gjør vi blant annet for å sikre en samordning når det gjelder digitalisering av de offentlige plan- og byggesaksprosessene og av byggeprosessene i næringen.

Nordisk standardisering, INSTA

Direktoratet bidrar til nordisk harmonisering og standardisering. I 2019 ble det utgitt to nye nordiske publikasjoner om brannteknisk prosjektering; én teknisk rapport (SN-INSTA/TR 951) og én teknisk spesifisering (SN-INSTA/TS 952).

Internasjonal standardisering, CEN og ISO

Direktoratet bidrar til internasjonal standardisering i BAE-næringen gjennom aktiv deltagelse i internasjonalt standardiseringsarbeid som blant annet støtter digitalisering av byggsektoren.

Annet internasjonalt samarbeid

buildingSMART International

Direktoratet er medlem i buildingSMART International. Foreningen arbeider med utvikling og implementering av BIM-standarder. Gjennom aktiv deltagelse i buildingSMART nasjonalt og internasjonalt tilføres direktoratet kompetanse om standarder og metoder som kan benyttes til å gjennomføre egne digitaliseringsprosjekter.

IRCC – Inter-Jurisdictional Regulatory Collaboration Committee

Direktoratet er medlem i IRCC, som er et forum for bygningsmyndigheter i land med funksjonsbaserte regler. Forumet har to årlige møter for å holde hverandre oppdaterte og utveksle erfaringer om utvikling innen byggeregler i de ulike landene.

CEBC – Consortium for European Building Control

CEBC er en organisasjon med deltakere fra europeiske myndigheter og organisasjoner som er involvert i byggesak, tilsyn og kontroll. Formålet med CEBC er å utveksle kunnskap og erfaring. Gjennom felles innspill kan vi påvirke EU-kommisjonens arbeid med byggesaksbehandling og kontroll.

BYGG21

Bygg21 har vært et samarbeid mellom statlige myndigheter og bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen. Målet med prosjektet har vært å legge til rette for at næringen bedre kan løse utfordringer innen bærekraft, produktivitet og kostnadsutvikling. Styret til Bygg21 har hatt mandat fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og ledelsen og administrasjonen til Bygg21 har hatt tilhold hos Direktoratet for byggkvalitet. I 2019 disponerte Bygg21 12 millioner kroner over direktoratets budsjett-post 22, kunnskapsutvikling og informasjonsformidling, og cirka 2 millioner kroner over driftsbudsjett i form av to faste stillinger.

Bygg21 ble i tråd med mandatet avviklet i desember 2019. Departementet har bekreftet Bygg21s siste leveranser, med særlig støtte til kampanjen «Bygg21-signaturen» hvor 461 virksomheter støtter bruk av Bygg21s beste praksis-løsninger. Med denne signaturen erklærer virksomhetene aktiv bruk av beste praksis i egen virksomhet.

Departementet har også bekreftet sin støtte til at det inngås avtaler om videre eierskap og forvaltning av det Bygg21 har utviklet siden samarbeidsprosjektet ble opprettet i 2013.

Bygg21s forpliktelser er løst innenfor mandat, tid og økonomiske rammer. Bygg21-styret er avviklet og administrasjonen er oppløst.

“ Målet med prosjektet har vært å legge til rette for at næringen bedre kan løse utfordringer innen bærekraft, produktivitet og kostnadsutvikling

Bygg21-avtaler

Bygg21 har sammen med BAE-næringen utviklet ulike fasenormer, veiledninger og prinsipper for byggeprosjekter og byggeprosesser. For å videreføre dette arbeidet var følgende avtaler under etablering ved utgangen av 2019:

- NTNU om fasenormen «Neste steg», for effektive byggeprosjekter.
- OsloMet om fasenormen «Steg for steg», for reguleringsplaner.
- NTNU om «Byggelig», en veiledning for effektive og bærekraftige byggeprosesser.
- Grønn Byggallianse om ti kvalitetsprinsipper for bærekraftige bygg og områder.

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

Tabell 14: Rapportering på oppdrag for hovedmål 2

Oppdrag	Beskrivelse	Status
4	DiBK skal innen 15.03.2019 sende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) en utdyping av sin anbefaling om å stenge ByggSøk. DiBK må i leveransen redegjøre for tilgjengeligheten og stabiliteten på de søkerløsninger som markedet tilbyr til erstatning for ByggSøk. Videre ber KMD om at DiBK redegjør for hvilke kommunikasjonstiltak og andre tiltak DiBK planlegger å utføre for å avbøte for de negative konsekvensene brukere kan oppleve ved stengning.	Utført
5	DiBK skal innen 30.06.2019 forenkle veiledning til TEK17 kapittel 5 og 6, og avgrense dette til veiledning om gjeldende regelverk.	Utført
6	DiBK skal innen 31.12.2019 ha klar en plan for videre arbeid med forenkling av regelverket knyttet til grad av utnyttning og måleregler.	Utført
7	DiBK skal lede en direktoratsgruppe for samordning av rammevilkår for byggenæringen. Gruppen ble opprettet i 2017, og DiBK skal evaluere gruppen etter to år. Frist: 01.12.2019.	Utført
8	DiBK skal innen 01.02.2019 levere en plan for fagdialogen direktoratet skal ha med KMD i 2019 knyttet til bl.a. overføring av forvaltningen av SAK § 4-1.	Utført
9	DiBK skal innen 16.09.2019, hvis de ser behov, levere forslag til forenklinger og/eller forbedringer i regelverket basert og begrunnet i sin fortløpende og systematiske identifisering av forenklings- og forbedringsbehov.	Utført
Tillegg nr. 2	DiBK skal foreta en vurdering og presisering av dokumentasjonskravene i byggesaksforskriften kapittel 5 og 6, samt bistå departementet i arbeidet med konkrete forskriftsendringer i byggesaksforskriften.	Utført
Tillegg nr. 3	DiBK skal være tjenesteeier i Altinn, på vegne av Planavdelingen i KMD, i forbindelse med utvikling av digitale nabovarslingstjenester i plansaker.	Utført

Årets aktiviteter og resultater
Hovedmål 2

Tabell 15: Oppsummering av styringsparametere for hovedmål 2

Styringsparameter	Resultatmål	Resultat
Antall foretak med sentral godkjenning	13 500	13 206
Stedlige tilsyn med sentralt godkjente foretak	360	355
Dokumenttilsyn med sentralt godkjente foretak	650	762
Saksbehandlingstiden i sentral godkjenning for nye søknader	28 dager	24 dager
Saksbehandlingstiden for klager på vedtak i sentral godkjenning	120 dager	120,5 dager
Antall proaktive markedstilsyn	100	112
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i markedstilsynet, fra mottatt tips/henvendelse til det foreligger en beslutning om reaktivt tilsyn eller ikke	15 dager	14 dager
Styringsparameter	Resultatmål	Resultat
Andel kommuner som har anskaffet eByggesak	25 %	44 %
Bygningsinformasjonsmodellering (BIM) som bærer av informasjon i byggesaken	Etablert	Utført
Andel byggesøknader som skal sendes via Fellestjenester BYGG innen utgangen av 2020	90 %	I arbeid

Effektiv og brukerrettet forvaltning av bolig- og bygningssektoren

Brukerundersøkelse for 2019

94 %

... av kommunene har
et godt inntrykk av
direktoratet

74 %

... av foretakene med
sentral godkjenning
har et godt inntrykk av
direktoratet

BRUKERNES OPPLEVELSE AV DIREKTORATETS TILBUD OG TJENESTER

Direktoratet gjennomfører årlig en brukerundersøkelse blant byggesaksenhetene i kommunene og foretak med sentral godkjenning. I undersøkelsen spør vi om brukernes tilfredshet med direktoratets tilbud og tjenester. Undersøkelsen gjennomføres på e-post, og svarprosenten er 55 prosent blant kommunene og 20 prosent blant foretakene.

Undersøkelsen for 2019 viser at brukerne fortsatt har et svært godt inntrykk av direktoratet. 94 prosent av kommunene har et godt eller svært godt inntrykk av direktoratet. Hos foretakene med sentral godkjenning scorer direktoratet litt lavere, men scoren er god også blant foretakene: Tre av fire foretak har et positivt inntrykk av direktoratet.

Årets aktiviteter og resultater

Effektiv og brukerrettet forvaltning

Kommunene: Mer misfornøyde med lang responstid på e-post

Kommunene opplever at de ansatte i direktoratet i stor grad er serviceorienterte (74 prosent), profesjonelle (71 prosent) og kompetente (70 prosent). Kommunene er storforbrukere av veiledning fra direktoratet. Ni av ti kommuner benytter direktoratets nettsider ukentlig. Kommunene er tilfredse med informasjonen og veiledningen til byggereglene som de finner på nettsidene til direktoratet. 96 prosent av kommunene sier at direktoratets hjemmesider er en viktig informasjonskilde for dem, mens 91 prosent oppgir at språket på nettsidene er enkelt å forstå.

Nær sagt alle kommuner (93 prosent) oppgir at de primært ønsker å benytte seg av nettsidene når de trenger veiledning eller hjelp fra direktoratet. Kommuner henvender seg også på e-post og telefon når de har spørsmål om byggereglene. Tilfredsheten med kontakten med direktoratet på telefon og e-post er lavere enn tilfredsheten med nettsidene. Lang responstid trekker tilfredsheten ned. Nær halvparten av kommunene mener responstiden er lengre enn forventet på e-post og en tredjedel mener responstiden på telefon er lengre enn forventet. Høsten 2019 satte vi i verk tiltak for å gi brukere

raskere svar på skriftlige spørsmål, og ved årsskiftet var responstiden klart forbedret.

76 prosent av kommunene opplever at de fikk klare svar på sin henvendelse til direktoratet. Dette er stabilt fra tidligere år.

Foretakene: Flere tar kontakt om byggereglene

Nær 60 prosent av foretakene har hatt kontakt med direktoratet det siste året. Et klart flertall av disse (44 prosent) bruker hovedsakelig direktoratets nettside. Dette er på nivå med 2018 og 2017.

Et flertall av foretakene henvender seg til direktoratet med spørsmål om sentral godkjenning, men andelen foretak som har spørsmål om byggereglene øker for hvert år. Det har steget fra 33 prosent i 2015 til 44 prosent i 2019.

Stadig flere foretak oppgir at de ønsker å benytte nettsidene dersom de trenger hjelp eller veiledning fra direktoratet. I 2019 oppgir 70 prosent at de ønsker å benytte seg av nettsidene. Dette er en økning på 5 prosentpoeng fra 2018.

76 prosent av foretakene opplever at de har fått klare svar når de har henvendt seg til

direktoratet. Også foretakene er mer tilfreds med kontakt på telefon (71 prosent) enn med kontakten på e-post (60 prosent).

Forbedringsområder

På spørsmål om hva direktoratet kan gjøre for å forbedre sin kontakt med brukere, oppgir både foretak og kommuner at raskere responstid og tydeligere svar er forbedringspunkter. Brukerne ønsker mer konkrete svar og tolkninger av regelverket. Vi arbeider videre med disse forbedringspunktene i 2020.

“ Stadig flere foretak oppgir at de ønsker å benytte nettsidene dersom de trenger hjelp eller veiledning fra direktoratet

Årets aktiviteter og resultater

Effektiv og brukerrettet forvaltning

Nettsider

Dibk.no er direktoratets viktigste kommunikasjonskanal. Fra 2018 til 2019 er bruken av sidene økt med 22 prosent. I 2019 hadde nettstedet nesten 11 millioner sidevisninger.

Regelverket med veiledning er det mest brukte innholdet på dibk.no. Veiledningen til byggeteknisk forskrift og byggesaksforskriften, samt nedlasting av byggesaksblanketter, står for omtrent 40 prosent av bruken av nettsidene.

Sammenlignet med 2018 ser vi i 2019 en tydelig økning i bruk av innholdet på nettsidene som er rettet mot privatpersoner som har byggeplaner. Spesielt har bruken av veiviserne «Hvor stort kan du bygge» og «Åtte steg fra idé til ferdig søknad» hatt en stor økning fra 2018 til 2019. I arbeidet med innholdet for privatpersoner har vi lagt stor vekt på klarspråk og brukertesting.

Vi arbeider systematisk med forvaltning av innholdet på nettsidene. På grunnlag av statistikk og tilbakemeldinger fra brukerne går vi jevnlig gjennom alt innhold på nettsidene for å sikre at innholdet er oppdatert og gir svar på spørsmål brukerne har. I tillegg fjerner vi innhold som er lite brukt.

For at kommunikasjonen fra direktoratet skal oppleves som helhetlig, er det viktig at brukerne finner informasjon de forventer å finne på vår nettside. I takt med at stadig flere har sendt og mottatt nabovarsel digitalt via Fellestjenester BYGG, har vi eksempelvis tilpasset og forbedret innhold til privatpersoner på dibk.no om hvordan man varsler naboene i en byggesak og hvordan man svarer på varselet.

“ Vi ser en tydelig økning i bruk av innholdet på nettsidene som er rettet mot privatpersoner som har byggeplaner

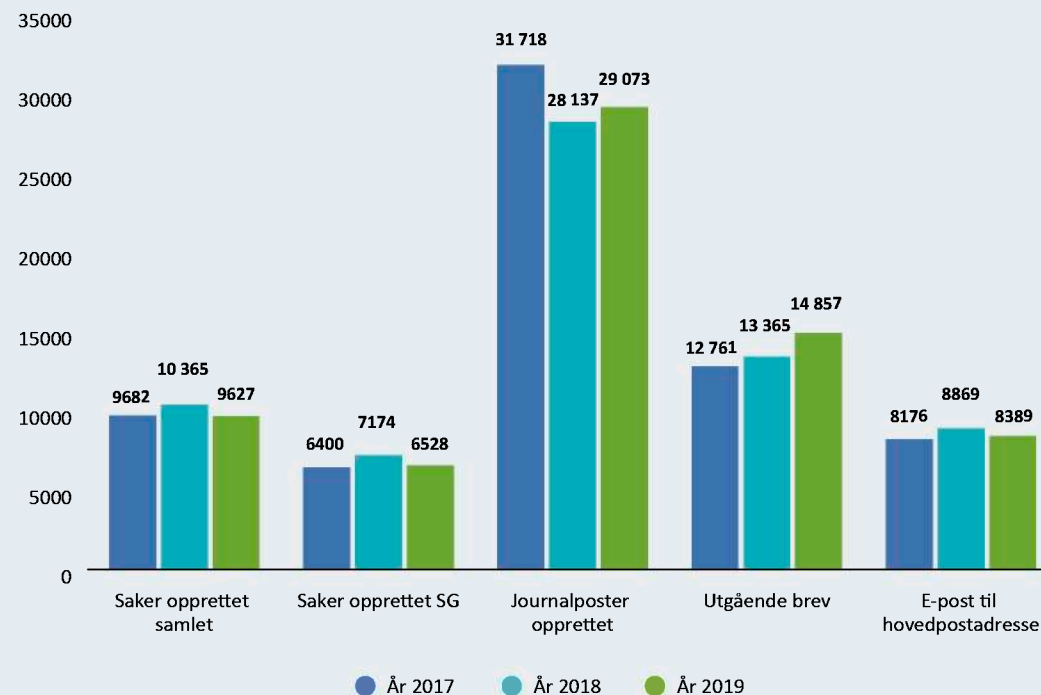
Årets aktiviteter og resultater
Effektiv og brukerrettet forvaltning

VEILEDNING OM REGELVERKET

Vi mottar daglig henvendelser fra kommuner, privatpersoner, profesjonelle foretak, rådgivere, utbyggere og andre. De fleste kontakter oss med spørsmål om fortolkning og praktisk forståelse av regelverket. I 2019 mottok vi 7208 henvendelser om regelverket per telefon, og vi besvarte 2444 skriftlige henvendelser om regelverket. En kartlegging som ble gjort våren 2019, viser klare tendenser til hva det spørres mest om. Det er enkelte deler av regelverket vi får mange flere henvendelser om enn andre. Statistikken fra kartleggingen er oversendt departementet.

Kartleggingen viste at mange av henvendelsene til direktoratet egentlig er spørsmål kommunene, forbrukermyndigheter eller andre fagpersoner skal svare på. På direktoratets nettsider har vi derfor utarbeidet en veiviser som forklarer hvem som har ansvar for hva, for eksempel når det dreier seg om en klage i forbindelse med en byggesak eller en reklamasjon på et boligkjøp.

Figur 4: Antall faglige henvendelser i årene 2017, 2018 og 2019 – skriftlig

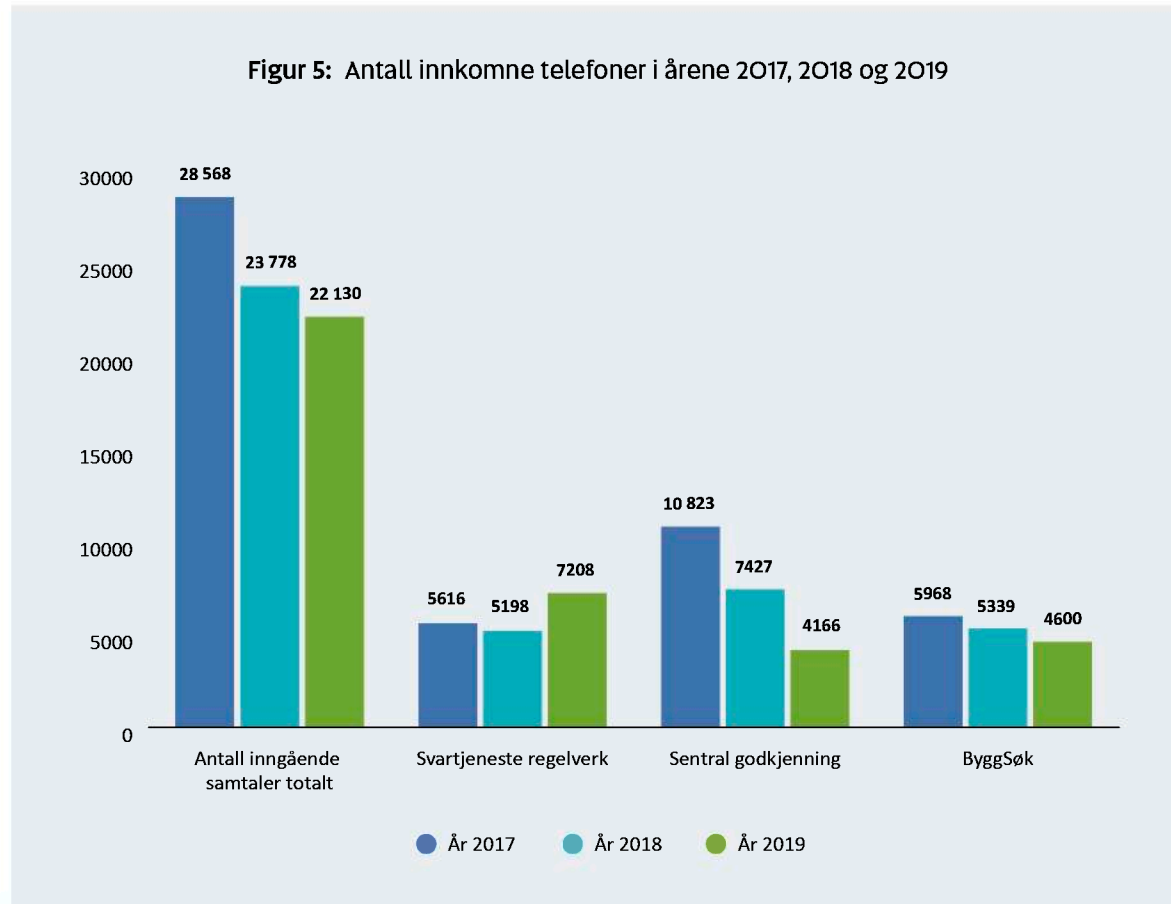

Årets aktiviteter og resultater
Effektiv og brukerrettet forvaltning

Direktoratets svartjeneste på telefon er delt inn etter fagområder. Direktoratet byttet telefonleverandør i desember 2018, og grunnlaget for statistikk over henvendelser på telefon kan være noe annerledes enn tidligere. Spørsmål om sentral godkjenning gikk ned 44 prosent fra 2018 til 2019, mens direktoratet mottok nesten 40 prosent flere telefonhenvendelser med spørsmål om regelverket. Vår brukerundersøkelse viser dessuten at flere foretak enn før tar kontakt med spørsmål om byggreglene, mens de har færre spørsmål om sentral godkjenning. Vi ser en liten nedgang i antall skriftlige henvendelser om regelverket.

I 2019 har vi jobbet målrettet med å få ned restansene på skriftlige henvendelser. Effekten har vært at brukerne raskt får svar på sine henvendelser om regelverket. Direktoratet arbeider systematisk med å utvikle kvaliteten på de faglige svarene vi gir. I tillegg jobber vi kontinuerlig med brukertilpasning. Vi ønsker at brukerne lett skal finne svar på de vanligste spørsmålene når de er inne på nettsidene våre, slik at færre trenger å bruke tid på å kontakte oss.

Figur 5: Antall innkomne telefoner i årene 2017, 2018 og 2019

Årets aktiviteter og resultater

Effektiv og brukerrettet forvaltning

KOMMUNIKASJONSARBEID I DIREKTORATET

I 2018 ble direktoratets kommunikasjonsstrategi revidert, og i 2019 ble den nye strategien implementert.

Hovedmålene i strategien er å:

- øke kunnskapen om byggkvalitet i byggenæringen, kommunene og blant boligeiere
- øke kunnskapen om byggereglene i byggenæringen og kommunene, slik at flere brukere kan stå på egne ben
- synliggjøre direktoratets arbeid med digitalisering
- bidra til å gjøre hverandre gode internt i direktoratet gjennom god internkommunikasjon

Byggereglene er kompliserte. Klarspråk er derfor et sentralt virkemiddel for å nå målene i kommunikasjonsstrategien. Med mer klarspråk gjør vi det enklere for brukerne å forstå og etterleve regelverket. I 2019 har direktoratet utarbeidet en språkprofil som gir retningslinjer for skriftlig kommunikasjon.

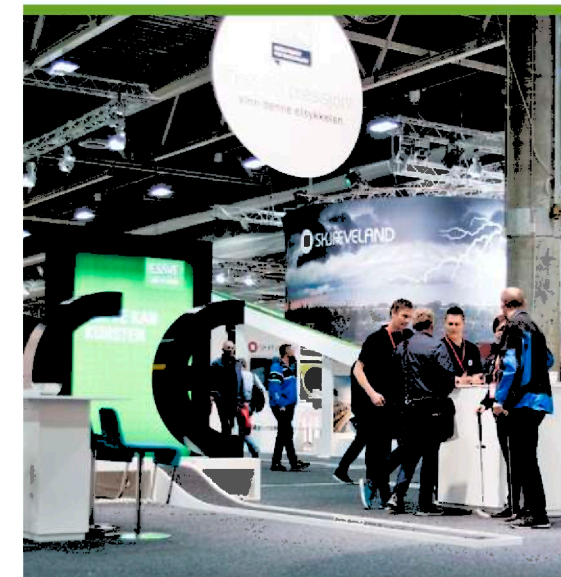
BYGGESAKSDAGENE

Byggesaksdagene er direktoratets viktigste møteplass med byggesaksenhetene i kommunene. Konferansen går over to dager og samlet i 2019 mer enn 600 byggesaksbehandlere fra hele landet. Juridiske avklaringer, digitalisering av byggesaksprosessen, tilsyn og korrupsjonsrisiko i byggesak var tema på konferansen. Byggesaksdagene er en viktig arena for å dele erfaringer mellom kommunene. Evalueringen viser at deltakerne er svært tilfredse med arrangementet.

“ Byggesaksdagene er en viktig arena for å dele erfaringer mellom kommunene

BYGG REIS DEG

Direktoratet var samarbeidspartner og deltok på messen Bygg Reis Deg 2019. Bygg Reis Deg arrangeres annethvert år og er en arena der direktoratet møter entreprenører, håndverkere og boligeiere. Produktdokumentasjon og CE-merking av byggevarer var tema for vår stand i 2019.

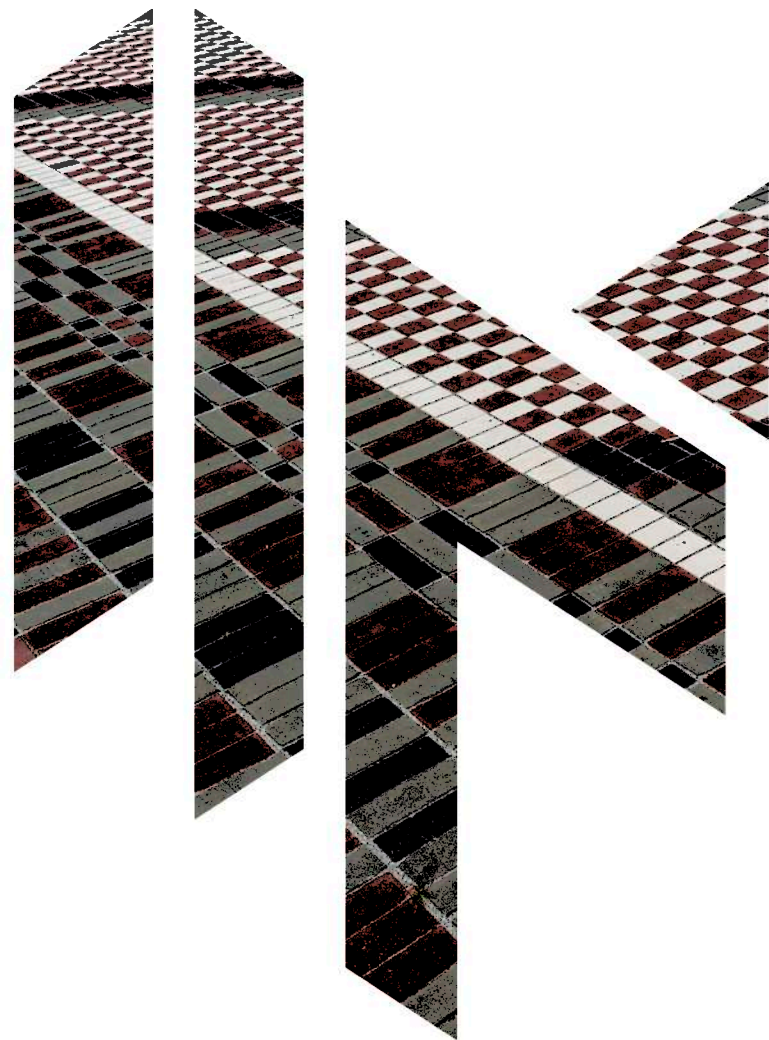

Fra DiBKs stand på Bygg Reis Deg 2019.
Foto: Freddy Wike

DEL IV

Styring og kontroll i virksomheten

Mål- og resultatkravene som departementet har gitt gjennom tildelingsbrev og styringsdialogen gjennom året, har ivarettatt en god balanse mellom tydelighet i målsettinger for oppdragene og samtidig tillit til direktoratets operative oppgaveløsning.

Bildet viser en del av kunstverket «Teppe Ålgård» av Kirsten Wagle og Astrid Løvaas.

Foto: Jiri Havran

Styring og kontroll i virksomheten

De mer langsiktige målsettingene for direktoratet – både faglige mål og mål knyttet til digitalisering, effektivisering og brukerorientering – er videreført og tydeliggjort. Sammen med tydelige, faglige oppdrag, samt gode prosesser for forventningsavklaringer med departementet, hadde vi et godt grunnlag for operasjonalisering av oppdrag slik at forventningene kunne møtes på en god måte i 2019.

Utvikling og optimalisering av direktoratets systemer og rutiner for styring og kontroll, og dermed riktig resultatoppgjøring og økt effektivitet i oppgaveløsningen, er en prosess som pågår kontinuerlig. I 2019 har det vært en økt satsing på å utvikle dette arbeidet, blant annet gjennom en ny stabsfunksjon der koordinering av all digitalisering er samlet. I staben er det også tilført ny kompetanse innen virksomhetsstyring. Det gjør at vi har rettet søkelyset mot nyskaping i styringssystemer og rutiner.

Økonomiforvaltningen gir oss god oversikt over de økonomiske ressursene og disponeringen av dem for planlegging og prioritering gjennom året. Riksrevisjonens beretning for 2019 kommer i april. Dialogen med Riksrevisjonen er konstruktiv og gir oss verdifulle innspill til utvikling i økonomisk styring og dokumentasjon i virksomheten.

Risikostyring og intern kontroll i direktoratet

Risikostyring av vesentlige arbeidsområder er en viktig del av det faglige styringssystemet i direktoratet, og risikostyring er integrert i alle rapporteringer til departementet gjennom året. Dette bidrar til kvalitetssikring av måloppnåelsen ved at risikoene følges opp og risikoreduserende tiltak kan gjennomføres til riktig tid. Denne arbeidsmåten gir også et godt grunnlag for konstruktiv styringsdialog, spesielt for arbeidsområder og prosjekter som er utfordrende. Risikostyring er nå også formelt integrert i prosjektstyringssystemene våre. Alle større prosjekter avdekker risiko i beslutningsfasen, og vi planlegger for risikoreduksjon fra prosjektet starter opp.

Sikkerhets- og beredskapsstyringen i direktoratet er forankret i en krisehåndteringsplan som oppdateres ved behov dersom ytterligere beredskapsdokumentasjon er nødvendig eller ønskelig.

Når det gjelder faglig, økonomisk styring, legger vi stor vekt på å ha god kontroll med ressursbruken for våre faglige, eksternt rettede aktiviteter som finansieres over post 22, kunnskapsutvikling og informasjonsformidling (se figur 6). Disse faglige midlene styres med en formell godkjenningssprosedyre der alle

prosjekter er knyttet opp mot målstrukturen i tildelingsbrevet. På denne måten kan ressursene som brukes, spores direkte tilbake til hvilket mål prosjektet er med på å oppfylle.

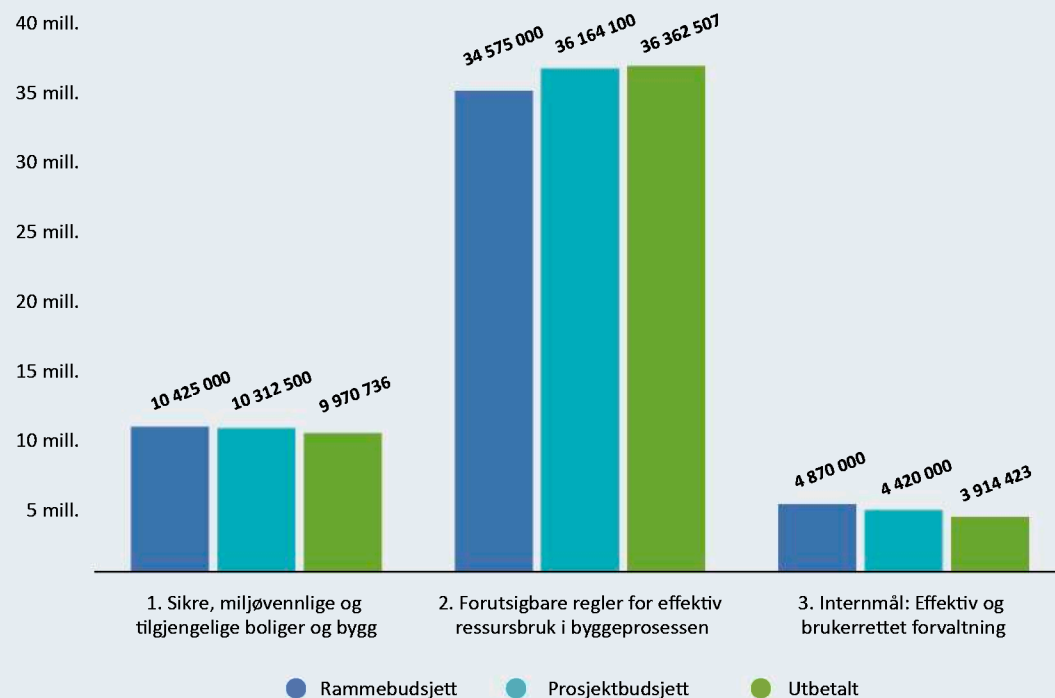
Direktoratet har også videreført arbeidet med å se på samlet ressursbruk for alle prosjekter i fagbudsjettet. Alle prosjekter er knyttet til de oppgavekategoriene som rapporteres til budsjettproposisjonen, og vi har nøyaktig regnskap for bruk av midler. Vi har også anslag fra prosjektdokumentasjonen for samlet tidsbruk.

Et av våre tiltak i utvikling av virksomhetsplan og effektivisering er å gå videre med reell tidsregistrering på utvalgte områder for å øke nøyaktigheten i slike oversikter. Dette gjør vi for å planlegge bedre. Derfor er det besluttet, forbedret og testet reell tidsregistrering for oppgaver og prosjekter fra 2020. Denne registreringen gjøres i DFØ-app, der vi også registrerer arbeidstiden.

Digitalisering blir stadig mer gjennomgripende for virksomheten og resultatene vi skaper. For å styrke dette arbeidet og se alt i sammenheng er ansvaret for dette nå samlet under en fagdirektør for digitalisering i stab. Så langt har digitaliseringsarbeidet fulgt opp direktoratets IKT-strategi for intern utvikling, som inkluderer skybaserte tjenester og tjenesteutsetting av

**Styring og kontroll
i virksomheten**

Figur 6: Post 22 | Fagbudsjett fordelt på hovedmål

Bygg21 disponerte 12 millioner og brukte 11,8 millioner kroner av midlene under hovedmål 2: Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggesaksprosessen.

driften av alle publikumseksponeerte, digitale tjenester. Det har ført til økt driftsstabilitet og frigjort ressurser til utviklingsoppgaver. For eksterne tjenester er strategien for Felles-tjenester BYGG retningsgivende.

Neste skritt i denne systematiske tilnærmingen, som ble startet opp i 2019, er et prosjekt som vil gi oss en samlet oversikt over all systemarkitektur i direktoratet og sammenhengen mellom dem. Dette vil gi oss et nødvendig beslutningsgrunnlag for framtidig utvikling og investeringer.

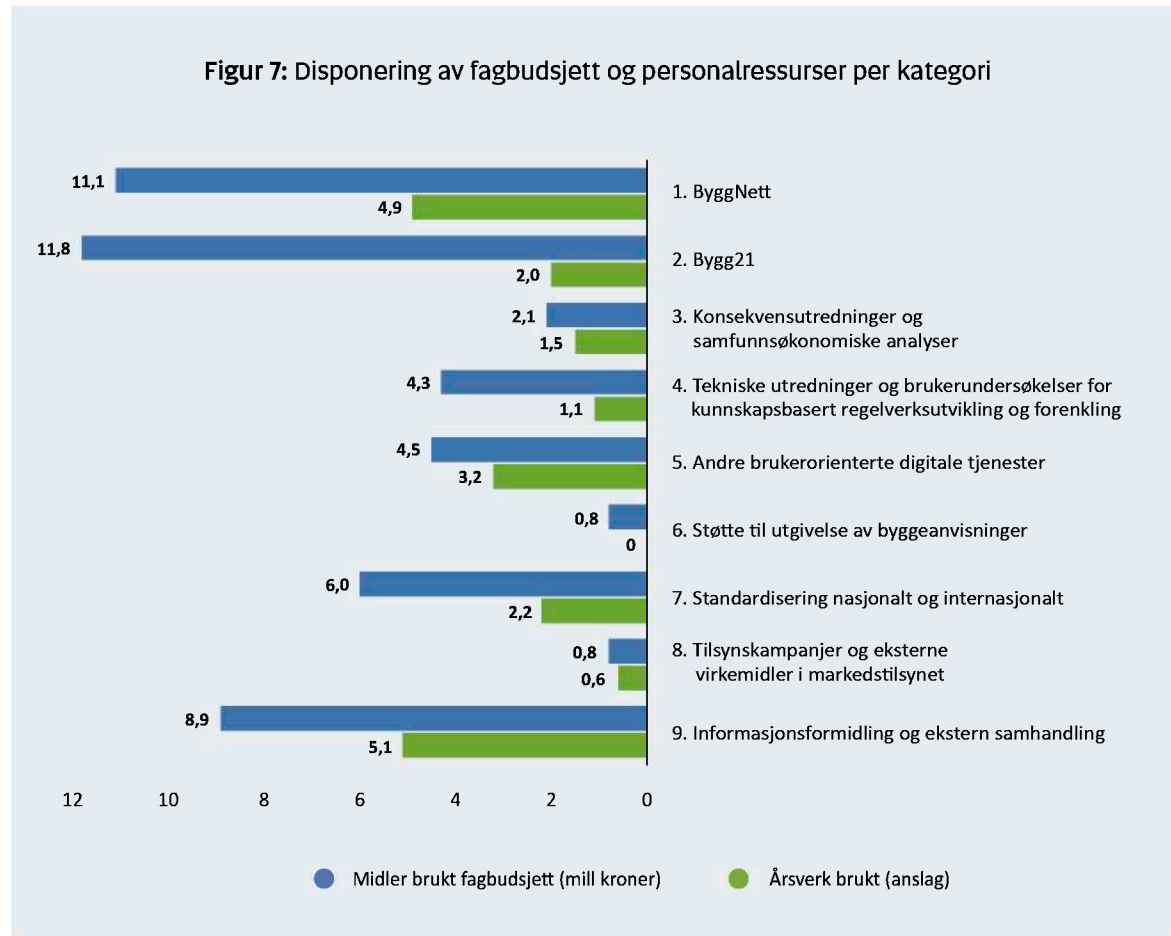
Direktoratets interne arbeid med informasjonssikkerhet er særlig viktig i forbindelse med Felles-tjenester BYGG. Det er først i siste halvdel av 2019 at tjenesteplattformen kan sies å være i bruk i en slik skala at vi går over fra pilotering og utvikling til en driftssituasjon. Dette stiller nye krav til forvaltning, styring og kontroll. I løpet av første halvår av 2020 er det planlagt et prosjekt for å få på plass en stabil og robust drift av Felles-tjenester BYGG. Hovedfokus er å etablere driftsmiljø, kommunikasjonskanaler og rolle- og ansvarsmatrise – i tillegg til håndtering av feil- og hendelser. I den forbindelse vil det også være naturlig å se på hvordan vi kan etablere og vedlikeholde en mer systematisk internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet.

**Styring og kontroll
i virksomheten**

Øvrig arbeid med informasjonssikkerhet er videreført og videreutviklet, og prosessen rundt implementeringen av personverndirektivet er fullført. Direktoratet håndterer ikke graderte opplysninger og har ikke sikkerhetsklart personell. Planverket for informasjonssikkerhet er forankret i en kriseberedskapsplan og for IKT-drift og utvikling i direktoratets IKT-strategi. Vi har rapportert til departementet om sikkerhetstilstanden, der hensynet til risiko og vesentlighet ligger til grunn. Løpende risikovurderinger gjennomføres ut fra nye trusler og sårbarhetsvurderinger. Dette er et viktig element i vår strategi for tjenesteutsetting. Så og si alle våre systemer driftes i nettskyen av ekstern driftspartner og med en sikkerhetskompetanse vi ikke kan ha internt.

Aktivitetene for styring og kontroll i styrings-system for informasjonssikkerhet vil fortløpende dokumenteres i vårt planlagte kvalitetsstyrings-system. Der det er relevant, vil vi inngå i avtaler om rolle- og ansvarsmatrise med drifts- og utviklingsleverandører.

Figur 7: Disponering av fagbudsjett og personalressurser per kategori

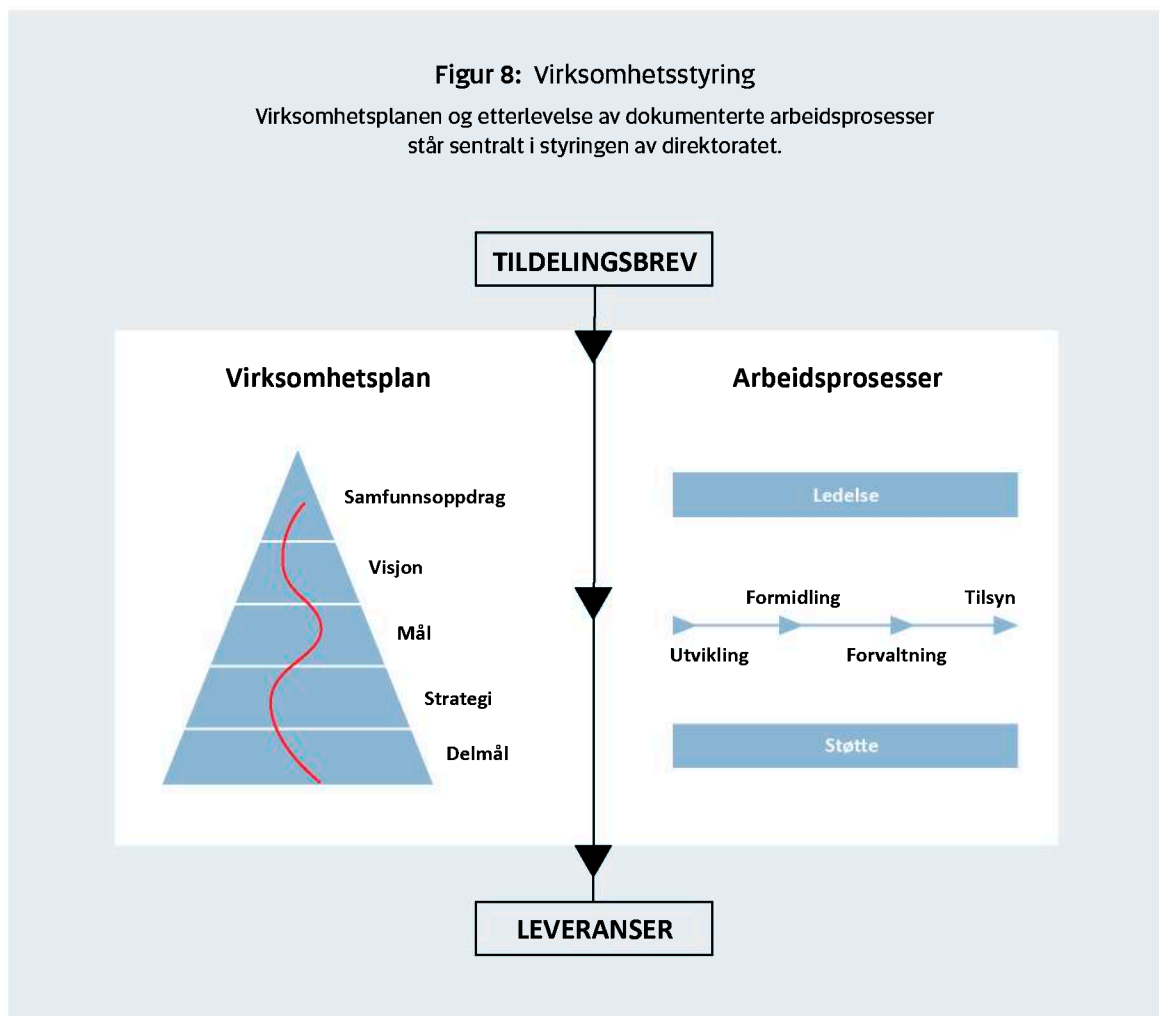
Effektiv og brukerrettet forvaltning

Effektivisering, avbyråkratisering og brukerorientering i offentlig sektor har vært et langsiktig politisk fokus som nå påvirker arbeid og arbeidsmåter stadig mer konkret. I 2019 har direktoratet startet arbeidet med å lage en samlet virksomhetsplan og kartlegge arbeidsprosesser.

Virksomhetsplanen har til hensikt å knytte direktoratets samfunnsoppdrag, visjon, interne mål og strategier til oppgavene som blir utført i det daglige. Virksomhetsplanen har i flere faser involvert alle avdelingene i direktoratet for å sikre medvirkning og eierskap. Direktoratet ser også tydelige gevinster av å kartlegge og visualisere arbeidsprosesser for enhetlig utførelse og økt kvalitet. Et eksempel er forbedringer i prosess og rutiner for hvordan vi behandler henvendelser om regelverk. Da dette ble implementert, blant annet gjennom riktig og felles bruk av sak- og arkivsystem, fikk vi raskt resultater knyttet til økt kvalitet på svar og betydelig lavere restanser. Det er besluttet at denne systematiske måten å jobbe med forbedringer på skal videreføres til andre prosesser.

Figur 8: Virksomhetsstyring

Virksomhetsplanen og etterlevelse av dokumenterte arbeidsprosesser står sentralt i styringen av direktoratet.

**Styring og kontroll
i virksomheten**

I arbeidet med å utvikle en samlet virksomhetsplan opplever vi det som viktig at vi har felles mål for hvordan oppgavene skal løses. Det vil også hjelpe oss i en felles tilnærming til måten vi møter kravene til effektivisering og brukerorientering på. Derfor er det utviklet og besluttet fire slike mål med tilhørende strategier. Dette er forankret i hele organisasjonen gjennom medvirkning og et felles seminar der alle avdelingene arbeidet med å konkretisere hvordan målene og strategiene skal påvirke oppgaveløsningen i 2020.

Målsettingene er:

- Vi har en kultur med godt medarbeiderskap og aktiv ledelse som gjør at vi sammen skaper riktige resultater.
- Vi arbeider effektivt og grundig med det som gir effekt for samfunnet.
- Vi leverer kvalitet og service med brukeren i sentrum.
- Vi utvikler og tiltrekker oss kompetanse for å løse samfunnsoppdraget.

Portefølje- og prosjektstyring

I 2019 har vi forsterket vår satsing på å utvikle styringen av prosjekter. Prosjektmodellen integreres nå i en ny, samlet virksomhetsplan som en prosess med tilhørende rutiner og felles praksis. Dette sikrer i enda større grad enn før at de riktige prosjektene startes opp med tydelige rammer for økonomi og tidsbruk og med hensiktsmessig og planlagt fremdriftskontroll og rapportering. Risikostyring og porteføljestyling av strategisk viktige prosjekter er integrerte elementer i dette arbeidet.

Driftskostnader per årsverk

Statens felles indikator for driftskostnader per årsverk utenom lønn er viktig for å følge med på utvikling og effektivisering. Direktoratet har som mål at driftskostnader per årsverk utenom lønn skal vise en nedadgående tendens, noe som betyr at ressursene styres mot faglige resultater. Vi har derfor de siste årene hatt fokus på innsparinger i drift utenom lønn. Dette har vi lyktes med, og disse kostnadene har derfor vært tilnærmet uendret de siste fire årene. Driftskostnader per årsverk regnes ut med basis i alle driftskostnader på post 1 og 22 i kontoplanen.

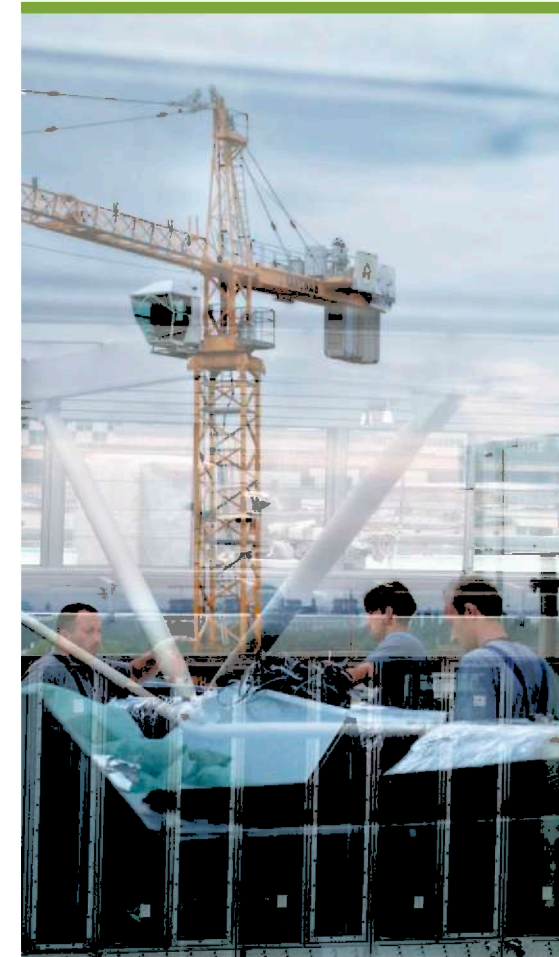

Foto: Ilja Hendel

Styring og kontroll i virksomheten

Utviklingen viser en nedgang i 2019. Dette skyldes delvis at faktorene som ga noe økning i 2018 ikke lenger er til stede ved at antall totale årsverk har steget noe igjen etter en reduksjon, spesielt for sentral godkjenning. Når driftskostnader utenom lønn samtidig står stille, gir dette en riktig og planlagt effekt for målet.

Bemanning og kompetanse

I 2019 fortsatte optimaliseringen av fagpersonalet sett opp mot nye oppgaver og utviklingstrender. De budsjettmessige rammene for dette er nå nyttet fullt ut. De siste årenes innsparinger er

anvendt for dette formålet, samtidig som administrative årsverk er videreført på samme nivå.

Behovsanalyser legges alltid til grunn ved nyansettelse for å sikre tilgang til ny kompetanse der vi trenger det, framfor en rutinemessig erstatning av eksisterende kompetanse. Dette gjøres nå med et mer langsiktig perspektiv gjennom at det arbeides mer med kompetanseplaner i virksomheten.

Rekruttering, kjønnsfordeling og likestilling

Bemanning i sentral godkjenning har vært utfordrende fordi antall godkjente foretak er redusert, og dermed også inntektsgrunnet. I 2019 ble bemanningen tilpasset gjennom naturlige avganger. Det førte til innsparinger som ga bedre balanse mellom utgifter og inntekter for ordningen. Øvrig turnover i direktoratet var på et normalt nivå, og samlet sett var det tolv som sluttet og tolv som begynte i direktoratet i 2019.

Ved utløpet av 2019 hadde direktoratet 89 ansatte, hvorav 53 kvinner og 36 menn. Kjønnsfordelingen på ledernivået har utviklet seg de siste årene. Den viser at andel kvinnelige ledere på direktorats-, avdelings- og seksjonsnivå nå er på hele 75 prosent.

Balansen mellom kvinner og menn i de ulike stillingskategoriene viser en god fordeling mellom kjønnene.

“ **Andel kvinnelige ledere på direktorats-, avdelings- og seksjonsnivå er nå på hele 75 prosent**

Lønns- og arbeidsforhold

Det er lav lønnsforskjell mellom kjønnene i direktoratet, og vi følger nøye med på at det ikke skal oppstå lønnsforskjeller som ikke kan forklares med annet enn kjønn. Lønnsutviklingen skjer nå hovedsakelig gjennom lokale forhandlinger der avklaringer knyttet til lønnsbalansen mellom kjønnene alltid er et tema i forberedelsene til forhandlingene. Ved større endringer, eller for å beholde svært viktig kompetanse, gjennomføres også forhandlinger på særlig grunnlag. For nyansatte gjennomføres det etter avtaleverket rutinemessig en lønnsvurdering innen tolv måneder.

**Styring og kontroll
i virksomheten**

Tabell 16: Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) 2019

		Kjønnsbalanse			Lønn		Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon		Legemeldt sykefravær		Tiltak 1	
		M %	K %	TOT. ANT.	M MND	K MND	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %
Totalt i virksomheten	I FJOR	43	57	86	57 296	52 697	3	4	0	2	15	4	6	8	5	2
	I ÅR	40	60	89	57 862	55 323	3	4	0	4	8	6	4	7	3	2
Toppledelse	I FJOR	100	-	1	104 167	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	I ÅR	100	-	1	107 500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mellomledelse	I FJOR	38	63	8	82 408	73 401	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	I ÅR	25	75	8	83 962	75 744	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alternativ karrierevei	I FJOR	38	63	40	62 685	56 376	0	8	0	4	7	4	-	-	-	-
	I ÅR	41	59	41	62 941	60 574	0	8	-	-	6	4	-	-	-	-
Saksbehandlere	I FJOR	50	50	28	46 804	43 475	7	0	-	-	36	7	-	-	-	-
	I ÅR	63	37	30	48 411	45 706	5	0	-	-	5	9	-	-	-	-
Kontortilsatte	I FJOR	44	56	9	39 765	39 418	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	I ÅR	56	44	9	41 017	40 184	-	-	-	-	20	0	-	-	-	-

Definisjon på kategorier:

- Mellomledelse: Avdelingsdirektør, kommunikasjonssjef, seksjonsleder
- Alternativ karrierevei: Prosjektleder, fagdirektør, sjefingeniør, senioringeniør, seniorarkitekt, seniorrådgiver
- Saksbehandler: Overingeniør, rådgiver, arkivleder
- Kontortilsatte: Avdelingsingeniør, førstekonsulent
- Tiltak 1: Ansatte som gjennomfører etterutdanning på høyskole
- Midlertidig ansatte: Vikarer og engasjementer
- Totalt antall ansatte: Inkluderer permisjoner og vikarer (det vil si at én stilling kan telles to ganger)

Styring og kontroll i virksomheten

Lærlinger

Direktoratet har fulgt opp statens satsing på lærlinger ved at vi etter en fullført lærlingperiode i 2018 startet med en ny lærling i kontor- og administrasjonsfaget. Ny lærlingperiode fullføres før sommeren i 2020. Det oppleves meningsfylt og viktig å ha lærling, men oppgaven er samtidig ressurskrevende i en liten administrasjon. Derfor samarbeider vi med Husleietvistutvalget og fordeler oppgavene i opplæringsplanen mellom oss.

Inkluderingsdugnad og mangfold

Gjennom 2019 fortsatte direktoratet arbeidet for å innfri målet om at minimum 5 prosent av nyansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Målet ble ikke nådd. Men vi mener at utvikling av søknadsportalen, utvikling av mal for innstilling og generelt fokus i rekrutteringsprosessene på kravene dugnaden setter, er blant tiltakene som vil bidra til senere resultater.

Årsaken til at målsettingen ikke kunne nås, var at ingen av søkerne oppga nedsatt funksjonsevne eller at de hadde hull i CV-en, verken ved søknad eller i intervjuene.

Men direktoratets aktiviteter for måloppnåelse har bidratt til å ivareta inkluderingsperspektivet

i rekrutteringsprosessen. Vi har utviklet utlysningstekstene slik at de er mer inkluderende, også overfor målgruppen til inkluderingsdugnaden. I alle stillingsutlysninger oppfordrer vi kvalifiserte søkere til å søke uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, etnisitet og om de har hull i CV.

Vi har også gjennomgått våre rutiner for hvordan vi vurderer søknader og CV-er slik at vi nå rutinemessig vil innkalle kvalifiserte personer fra målgruppen til intervju dersom de har angitt dette ved søknad. Utfordringen er å måle antallet søkere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en fordi vi så langt ikke har erfart at noen søkere har gitt slike opplysninger. Det indikerer at vi må fortsette arbeidet for å skape tillit til at vi likebehandler søkere. Vi ser også et behov for at små virksomheter med få ansettelser bør kunne ha et lengre tidsperspektiv enn ett år for å måle resultater.

For å legge til rette for senere måloppnåelse legger vi opp til å delta i statens traineeordning i 2020. Vi ser nå at dette tiltaket har gitt resultater for andre og at søkertilgangen i ordningen virker tilfredsstillende.

Direktoratet har utenom formalkravene i inkluderingsdugnaden god erfaring med mangfold

med tanke på funksjonsevne og etnisitet. Vi har også ansatte med særlige behov som vi rutinemessig tar hensyn til gjennom tilrettelegging av arbeid, utstyr og lokaler. I tillegg har vi hatt god samhandling med NAV om kandidater som har hull i CV-en og behov for praksis for å komme tilbake i arbeidslivet.

Tabell 17: Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en

	2018	2019
Nyansettelser totalt	17	12
Nyansatte i målgruppene	0	0
Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en	0 %	0 %

Sykefravær

Arbeidsmiljøutvalgets målsetting for sykefraværet i 2019 var på 5,6 prosent. Resultatet ble et sykefravær på 7,1 prosent, noe som er en økning på 0,5 prosent fra året før, men lavere enn i 2017. Økningen har sin årsak i langtidsfravær som ikke oppgis å være jobbrelatert. Direktoratet er en IA-virksomhet med lokal tilpasningsavtale for egenmeldinger. Vi har god

**Styring og kontroll
i virksomheten**

kontakt med NAV gjennom dialogmøter og bedriftshelsetjenesten i tilknytning til de lengre fraværsforløpene.

I samarbeid med bedriftshelsetjenesten har vi også bistått ansatte som har hatt behov for rask tilgang til spesialistbehandlinger. Vi ser at dette kan være et naturlig bidrag i spesielle tilfeller for at sykefraværet ikke øker unødvendig fordi ansatte venter i behandlingsskø.

Arbeidsmiljø

Annethvert år gjennomfører vi en medarbeiderundersøkelse i direktoratet. Siste undersøkelse der Difis undersøkelse ble brukt, var høsten 2018. Samme undersøkelse planlegges i 2020 slik at vi enkelt kan måle utviklingstrender i arbeidsmiljøet vårt. Resultatene så langt er stort sett som i staten for øvrig. Men fordi det er forskjellige nyanser og utfordringer i avdelingene, utvikles det avdelingsvise oppfølgings tiltak for forbedringer. Avdelingene arbeider med disse tiltakene fram til neste undersøkelse.

Utviklingsmuligheter

I tråd med virksomhetsplanen er vi opptatt av at direktoratets kompetanse for å møte framtidige utfordringer må utvikles og fornyes ved kompetanseendring i det personalet vi har, i tillegg til rekruttering. Overordnede tiltak på dette området er under utvikling, samtidig som individuelle muligheter for kompetansebygging knyttet til egne arbeidsresultater videreføres som en del av personalledelsen. Dette håndteres minst én gang i året i medarbeidersamtaler. I 2019 deltok ansatte på til sammen 116 tiltak gjennom kortvarige, kompetansehevende tiltak og kurs, både interne og eksterne. Deltakelse på seminar og konferanser er ikke inkludert i denne beregningen. Noen medarbeidere har også gjennomført etterutdanning med eksamen.

Målbruk

Direktoratet rapporterer målbruk til Språkrådet. I 2019 oppfyller vi kravet til målbruk på våre nettsider, men vi oppfyller ikke kravene for andre tekster som rapporteres til Språkrådet. Vi vil i 2020 øke bruken av nynorsk i pressemeldinger, annonser og sosiale medier.

Forvaltning av egne eiendeler

Direktoratet for byggkvalitet leier lokaler i Mari-boes gate 13 i Oslo og i Hunnsvegen 5 på Gjøvik. Lokalene utvikles og vedlikeholdes kontinuerlig slik at det ikke oppstår vedlikeholdsetterlep.

Direktoratet rapporterer data for areal og kostnader for lokaler til statens felles system for dette. I rapporteringen disponerte direktoratet 3 310 kvadratmeter kontorlokaler. Det tilsvarer 37 kvadratmeter per ansatt. Samlet kostnad var 9,5 millioner kroner, noe som tilsvarer 2 860 kroner per kvadratmeter. Dette er en reduksjon på 179 kroner fra 2018.

Fordi antall ansatte og andelen ansatte som arbeider i landskap har økt, viser statistikken at arealeffektiviteten utvikler seg positivt.

Materielle verdier på arbeidsstedene er sikret med alarm og tilgangskontroll, og det var i 2019 ingen avvikshendelser knyttet til dette. Bruken av mobile enheter med bærbar maskiner, mobiltelefoner og nettbrett er stadig økende. Risikoen knyttet til dette er under god kontroll gjennom gode systemer for oversikt og oppsett, og eventuell gjenfinning og fjernsletting av enheter ved tap.

DEL V

Vurdering av framtidssutsikter

Direktoratet står foran et meget viktig år med tanke på digitalisering av byggesaksprosessen. ByggSøk stenges for nye søknader 1. oktober 2020 og erstattes av nye, digitale søknadsløsninger. Dette året kommer vi derfor til å bruke mye tid og ressurser på å få aktørene over på nye digitale løsninger. Samtidig skal vi arbeide målrettet for å sikre at kommunene anskaffer og tar i bruk eByggesak. Vi skal også tilrettelegge for videreutvikling og forbedring av søknadsløsningene som i dag finnes i markedet.

Direktoratet for byggkvalitet er i betydelig utvikling både som myndighet og kompetansesenter for byggkvalitet. De overordnede prioriteringene i direktoratets tildelingsbrev for 2019 var oppgaver der vi skal arbeide i et lengre perspektiv, og disse overordnede prioriteringene er også beskrevet i tildelingsbrevet for 2020. Dette er utfordrende oppgaver. Vi skal tenke stort og starte smått. Ved å ha en lærende tilnærming vil vi hele tiden være i stand til å møte framtidens endrede rammebetingelser.

Direktoratet må se åpent på arbeidet med å finne gode løsninger og hensiktsmessige virkemidler. Vi skal sikre kunnskap og effekter av tiltakene våre, og vurdere kostnader opp mot nytte.

Digitalisering av byggesaksprosessen

I løpet av 2019 har Fellestjenester BYGG blitt et solid fundament for digitale byggesøknader. Leverandørene som tilbyr søknadsløsninger med Fellestjenester BYGG som plattform, har et godt tilbud til de profesjonelle aktørene i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen. I 2020 kommer også søknadsløsninger som retter seg mot privatpersoner.

Ettersom ByggSøk stenger i oktober 2020, arbeider vi nå målrettet overfor byggenæringen for å få dem til å ta i bruk de nye søknadsløsningene så raskt som mulig. Vi legger til rette for tekniske løsninger som på en enkel måte flytter en byggesøknad fra ByggSøk til de nye leverandørenes søknadsløsninger.

Direktoratets langsiktige mål er at alle byggesøknader skal sendes digitalt.

“ Vi legger til rette for tekniske løsninger som på en enkel måte flytter en byggesøknad fra ByggSøk til de nye leverandørenes søknadsløsninger

Byggesøknadens digitale «motorvei»

- 1 Søknaden fylles ut i en av søknadsløsningene, og derfra sendes den via Fellestjenester BYGG på Altinn.
- 2 Søknaden kontrolleres gjennom Fellestjenester BYGG.
- 3 Søknaden sendes videre til riktig kommune via FIKS, meldingsformidleren til KS.
- 4 Søknaden mottas av kommunen i eByggesak, som er den best egnede løsningen for å motta, arkivere og sakshandle digitale byggesaker.

Direktoratets digitaliseringsprosjekter

- Fellestjenester BYGG er tjenesteplattformen for nye, digitale byggesøknadsløsninger.
- DigiTEK-prosjektet er digital formidling av regelverk, slik at det blir lettere å se om det planlagte byggverket oppfyller kravene i byggt teknisk forskrift.
- ByggesaksBIM skal på sikt erstatte 2D-tegninger i byggesaken.
- GeoLett-prosjektets mål er å gjøre all nødvendig informasjon – som kartdata, kommunale reguleringsbestemmelser og historiske opplysninger – tilgjengelig i de digitale byggesøknadsløsningene på en lettfattelig måte.

Ved inngangen til 2020 hadde nesten halvparten av landets kommuner gått til anskaffelse av en løsning som støtter eByggesak. I 2020 og de neste årene blir det en sentral oppgave for direktoratet å hjelpe flere kommuner i gang med eByggesak. Målet er at alle landets kommuner innen 2025 skal ha denne løsningen, som skal bidra til at de kommunale saksbehandlere raskt kan ta beslutning om en byggesøknad kan godkjennes eller ikke. I 2020 er målet at 60 prosent av kommunene skal ha anskaffet eByggesak. For bransjens bruk av digitale søknadsløsninger er målet for 2020 at 30 prosent av byggesøknadene skal gå gjennom Fellestjenester BYGG.

Direktoratet arbeider med flere andre langsiktige digitaliseringsprosjekter, blant annet DigiTEK, byggesaksBIM og GeoLett. Sammen skal de bidra til en enklere og raskere byggeprosess.

Utvikle og forenkle byggningsregelverket

Det blir en sentral del av vårt arbeid de neste årene å forenkle regelverket og samtidig sørge for at regelverket er brukerrettet og forutsigbart. Direktoratet skal være en pådriver for å forenkle byggningsregelverket og digitalisere byggesaksprosessene. Målet er at boliger, infrastruktur og næringsområder skal kunne bygges ut raskere og rimeligere.

Norge er langt framme på digitalisering, og innbyggerne forventer mer digitalisering av offentlige tjenester. Mulighetene som ligger i digitalisering, kan gjøre det lettere å skreddersy formidlingen av regelverket ut fra behov. Dette ser vi bare starten av, men det er grunn til å anta at det også vil få betydning for hvordan regelverket utformes.

I årene framover skal vi videreutvikle energikravene i byggt teknisk forskrift i tråd med klimaforliket. Vi skal også kartlegge og foreslå for departementet tema der det er potensial for å forbedre eller forenkle regelverket. Vi ser dessuten at DigiTEK-prosjektet på sikt kan sørge for at regelverket blir mer brukerrettet, blant annet gjennom beslutningsstøtte og automatisk regelsjekk.

Kunnskapsbasert regelverksutvikling

Direktoratet fikk i 2019 en langsiktig føring om å skaffe til veie mer kunnskap om byggfeil og tilstanden i bygningsmassen, samt hvordan regelverket etterleves og hvordan regelverket påvirker kostnadsutviklingen i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen.

Økt kunnskap vil gjøre oss enda bedre rustet til å løse samfunnsoppdraget om å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg. Mer kunnskap kan i tillegg bidra til at kravene i regelverket følges.

Vi vil starte med å skaffe oss et bedre kunnskapsgrunnlag om tilstanden i bygningsmassen, hovedsakelig innenfor temaene fukt, energi og tilgjengelighet i boliger.

Mer byggkvalitet i eksisterende boliger

Hvert år blir om lag én million norske boliger pusset opp i større eller mindre grad. Det er anslått at nordmenn i 2019 brukte over 80 milliarder kroner på oppussing av boligene sine. Tallet har i mange år økt med 3–4 prosent per år. Hvis det øker i samme takt de neste årene, pusser vi opp for cirka 100 milliarder kroner i 2025.

Direktoratet ønsker å gjøre det enklere for boligeiere å ta valg som gir bedre byggkvalitet når de vedlikeholder, pusser opp eller bygger om. Dette skal vi gjøre gjennom å gi gode råd om oppussing. Oppussingsrådene blir lansert i løpet av 2020. Vi vil finne samarbeidspartnere som ønsker å spre oppussingsrådene i sin kommunikasjon, slik at rådene når ut til så mange boligeiere som mulig.

Utvikling av direktoratet

Direktoratet skal i årene framover utvikle oss som myndighet og nasjonalt kompetansesenter innen byggkvalitet. Vi må ta nye og endrede rammebetingelser inn over oss. Dette krever utvikling av kunnskap, ferdigheter og holdninger som fremmer endringsvilje og -evne. Dette betyr også at vi må arbeide med å utvikle våre prosesser og vår virksomhetsstyring slik at vi jobber smartere og mer effektivt.

Direktoratet vil framover legge større vekt på utvikling av kompetanse i vår organisasjon, for å sikre at vi har riktig kompetanse til å løse oppgavene våre effektivt. Vi må også på en god måte balansere bruk av egen kompetanse opp mot bruk av ekstern kompetanse for å løse våre oppgaver.

Direktoratet skal forstå brukernes og samfunnets behov, samtidig som vi ivaretar føringer i styringsdialogen med departementet. Direktoratet skal også fortsette å utvikle det gode samspillet med kommunene og andre statlige myndigheter, og se ulike virkemidler i sammenheng.

DEL VI

Årsregnskap

Direktoratets oppdrag og målsettinger for 2019 er realisert innenfor tilgjengelige budsjettammer. Dette har forutsatt streng prioritering og målretting sett opp mot tildelingsbrev og styringsdialog gjennom året. Ved dette har vi hatt en ressursituasjon som er tilfredsstillende og med lav risiko for merforbruk. Som varslet i rapporteringer gjennom året ble resultatet i 2019 en mindreinntekt for gebyrer knyttet til sentral godkjenning. Dette er fullt ut kompensert ved tilsvarende reduksjon på utgiftssiden.

Ledelseskommentar

årsregnskapet 2019

Vurdering av vesentlige forhold

Disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter gir gjennom regnskapet et dekkende bilde av tilgjengelige ressurser og disponeringen av dem. Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten og er identisk med innrapporteringen til statsregnskapet.

I 2019 er de økonomiske rammene for virksomheten ikke vesentlig endret fra året før, og det har ikke vært større endringer i oppdrag og faglig ansvar som har påvirket ressurs-situasjonen. Ressursutviklingen de siste årene har i særlig grad vært knyttet til fagbudsjettet på post 22 – Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling, der bruken av midlene er underlagt en særlig formell prosedyre for godkjenning av ressursbruk. Midlene rammebudsjetteres direkte koblet til målstrukturen i tildelingsbrevet og revideres gjennom året, slik at ressursene brukes

for å understøtte de viktigste resultatområdene. De faglige prosjektene som er strategisk viktigst, risikostyres og følges opp gjennom året ved formell porteføljestyling.

En riktig balanse mellom bruken av egne fagressurser på driftsbudsjettet og anskaffelser av eksterne ressurser gjennom fagbudsjettet er en viktig faktor for resultatoppnåelsen for virksomheten.

I 2019 er det også funnet rom for noe komplett og utvikling av intern fagkompetanse gjennom en kombinasjon av ressurser fra turnover og fortsatte innsparinger i øvrig drift.

Direktoratets mål er alltid å ha tilstrekkelig sikkerhet mot merutgifter og mindreforbruk innenfor overførbare beløp. Disse målsettingene ble nådd også i 2019.

Den økonomiske utviklingen er beskrevet i rapporteringer til departementet gjennom året. Det endelige resultatet for 2019 er beskrevet i forklaringer til statsregnskapet, og kan i korte trekk beskrives slik:

- Driftsutgifter post 01 gjøres opp med en mindreutgift på 3 prosent av sum bevilgning etter justering for mindreinntekt.
- Fagbudsjettet post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling gjøres opp med en mindreutgift på 0,5 prosent av sum bevilgning.
- Inntektskapitlet hadde en mindreinntekt på 7 prosent i forhold til budsjettert inntekt for sentral godkjenning. Mindreinntekten er kompensert fullt ut i tråd med selvkost-prinsippet for ordningen med en tilsvarende reduksjon i sum bevilgning på driftsbudsjettet.

Utgifter

Direktoratet fikk i 2019 en langsiktig føring om å skaffe til veie mer kunnskap om byggfeil og tilstanden i bygningsmassen, samt hvordan regelverket etterlevs og hvordan regelverket påvirker kostnadsutviklingen i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen.

Utgifter kap 587 post 1 Drift

Posten dekker direktoratets lønns- og driftskostnader, og mindreutgiften ble på 3,2 millioner kroner etter justering for mindreinntekt. Mindreutgiften er noe høyere enn den marginen vi ønsker å ha mot merforbruk. Dette skyldes hovedsakelig at prognosene for pensjonskostnader fra Statens pensjonskasse som vi måtte legge til grunn i budsjett disponeringen, også i år var høyere enn det som ble bokført utgift. Mindreutgiften utgjør 3 prosent av bevilgningen.

Utgifter kap 587 post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling

Dette er direktoratets fagbudsjett, som nyttes til faglig utviklingsarbeid og kunnskapsutvikling, som gir vesentlige bidrag til direktoratets resultater, samt til informasjons- og kommunikasjonsarbeid. Mindreutgiften ble på 0,2 millioner kroner, noe som tilsvarer 0,5 prosent av sum bevilgning. Dette er godt innenfor marginen vi ønsker å ha mot merforbruk.

Over denne posten finansieres blant annet utviklingen av Fellestjenester BYGG. Dette er direktoratets strategi for digitalisering av byggesaksprosesser og byggsektoren, der implementering av løsninger på Altinn-plattformen og elektroniske nabovarsel var noen av hovedaktivitetene i 2019. Samlet kostnad for formålet i 2019 var på 11,1 millioner kroner.

Bygg21 – byggenæringens og myndighetenes samarbeidsprogram for å utvikle en kunnskapsbasert, bærekraftig og produktiv byggenæring – disponerte også midler fra denne posten. I 2019, som var det siste året i mandatperioden for programmet, var bokført utgift til formålet på 11,8 millioner kroner.

Inntekter

Kap 3587 post 4 Sentral godkjenning

Årsgebyret for foretak som har sentral godkjenning var i 2019 på 3 100 kroner. Gebyr fra 13 206 foretak er inntektsført og utgjorde 40,9 millioner kroner. I forhold til budsjettert inntekt ble mindreinntekten 3,1 millioner kroner, noe som utgjør 7 prosent.

Årsakene til nedadgående gebyrinngang er knyttet til at ordningen med sentral godkjenning er inne i en omstillingsperiode med usikkerhet

rundt søknadstilgangen og nedadgående antall godkjente foretak gjennom flere år.

Sentral godkjenning skal være selvfinansierende gjennom gebyrene. Samlet kostnad for ordningen er i 2019 beregnet til 41,9 millioner kroner, noe som er 2,5 prosent mer enn bokførte inntekter. Hele mindreinntekten på 3,1 millioner kroner er imidlertid kompensert gjennom tilsvarende reduksjon i tilgjengelig ramme for direktoratets driftsbudsjett. Reduserte kostnader er en konsekvens av at bemanningen tilpasses utviklingen i inntekter, men full økonomisk konsekvens av bemanningsreduksjonene kommer først i 2020.

Kap 3587 post 1 Diverse inntekter

På denne posten føres inntekter fra overtredelsesgebyrer knyttet til feilaktige opplysninger eller uriktig bruk av godkjenningsmerket for sentral godkjenning, og uriktig produkt dokumentasjon for produkter til bygg der direktoratet er tilsynsmyndighet.

Budsjettert inntekt er lav og gebyrene er vanskelige å budsjettere. For 2019 ble samlet gebyrinntekt på 30 146 kroner, mens budsjettert inntekt var på 106 000 kroner.

Andre opplysninger om regnskapet for 2019

Belastningsfullmakter

Direktoratet fikk i 2017 en treårig belastningsfullmakt fra Difi på kapittel O540 post 25 for «Medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter for prosjektet plan- og geodata for selvbetjeningsløsninger». Medfinanseringen gjaldt for årene 2017, 2018 og 2019. For 2019 var belastningsfullmakten på 4 800 893 kroner. Av fullmakten ble det benyttet 4 800 353 kroner.

Belastningsfullmakten fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på kapittel 500 post 21 for utredning om kvalitetskriterier i grunnlånet i samarbeid med Husbanken ble videreført til 2019 da fjorårets belastningsfullmakt ikke ble benyttet i sin helhet.

Belastningsfullmakten for 2019 var på 100 000 kroner. Hele fullmakten ble nyttet.

Avtale med Direktoratet for økonomistyring

Direktoratet for byggkvalitet er fullservicekunde for lønns- og regnskapstjenester hos DFØ, men har et selvstendig ansvar for all regnskapsføring. Vi bruker standard kontoplan og fører regnskap etter kontantprinsippet.

Avtale med Statens innkrevingsentral

Direktoratet har en avtale med Statens innkrevingsentral om innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyrer med hjemmel i plan- og bygningsloven. Belastningsfullmakten føres på vårt inntektskapittel 3587 post O1. For 2019 ble det krevd inn til sammen 30 146 kroner.

Endringer i kostnadsbildet fra 2018

Hovedbildet er at kostnadsutviklingen i forhold til kontoplanen viser naturlige variasjoner. Noen elementer i kostnadsutviklingen som kan trekkes fram, er:

Endringer i kontoplan

Statens kontoplan ble fra 2019 endret slik at kjøp av konsulenttenester og andre fremmede tjenester bokføres på separate kontoer i regnskapet. Det betyr at tallene ikke er fullt ut sammenlignbare fra 2018.

Tekniske oppdateringer og økte kostnader til ekstern drift – IKT

Kostnader for skysetting og ekstern drift av IKT-løsninger er økende. Det er i tråd med direktoratets IKT-strategi, og gir samtidig innsparinger i kostnader til intern maskin- og programvare. Likevel er det funnet rom for nødvendige oppdateringer av teknisk utstyr og tilpasninger i arkivsystem til nye prosedyrer for å besvare henvendelser.

Lønnskostnader og refusjoner

Lønns- og personalkostnader har økt med 4,6 prosent fra 2018. Dette skyldes hovedsakelig noe tilførsel av ny kompetanse og konsekvenser av lønnsoppgjør. Men noe av økningen skyldes utleie av kompetanse til departementet i 2019, og disse refunderte utgiftene regnes som en refusjon og reflekteres ikke i de regnskapsmessige lønnskostnadene.

Revisjon av regnskapet

Riksrevisjonen gjennomfører kontroller og revisjon av direktoratets regnskap.

Oslo, 13. mars 2020

Per-Arne Horne
Direktør

PRINSIPPNOTE ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskap for Direktoratet for byggkvalitet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet.

Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene. Direktoratet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

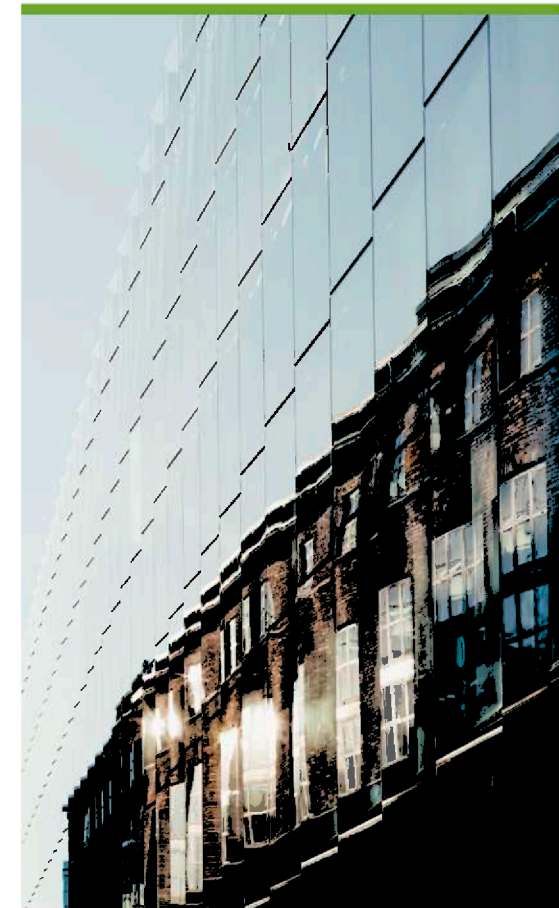

Foto: Ilja Hendel

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2019

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling ¹	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindreutgift
0587	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	110 937 000	104 611 995	6 325 005
0587	Kunnskapsutvikling og informasjon	22	Diverse	A, B	50 862 000	50 585 032	276 968
0500	Kom. og Mod. dep, spes. driftsutg.	21	Belastningsfullmakt	A, B	100 000	100 000	-
0540	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT prosjekter	25	Belastningsfullmakt	A, B	4 800 893	4 800 353	-
1633	Nettoordning for mva i staten	01	-	-	0	14 174 885	-
Sum utgiftsført					166 699 893	174 272 264	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling ¹	Regnskap 2019	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3587	Diverse inntekter	01	Inntekt	A, B	106 000	²	-
3587	Gebyr for godkjenning av foretak	04	Inntekt	A, 1	44 031 000	40 938 900	-3 092 100
5309	Tilfeldige inntekter	29	Inntekt		0	107 300	-
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift	2	0	9 643 199	-
Sum inntektsført					44 137 000	50 689 399	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						123 582 865	
Kapitalkontoer							
60062701	Norges Bank KK /innbetalinger					45 633 890	
60062702	Norges Bank KK/utbetalinger					-169 405 447	
705870	Endring i mellomværende med statskassen					188 691	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				
		31.12.2019	31.12.2018	Endring
705870	Mellomværende med statskassen	-2 879 346	-3 068 037	188 691

1) Samlet tildeling er ikke redusert med avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler).

Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

2) Direktoratet har gitt belastningsfullmakt til SI på kap 3587 post 01 for innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. SI har i 2019 innkrevd kr 30 146.

Note A: Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0587 01	3 632 000	107 305 000	110 937 000
0587 22	1 112 000	49 750 000	50 862 000
0500 21	0	100 000	100 000
0540 25	0	4 800 893	4 800 893
3587 01	0	106 000	106 000
3587 04	0	44 031 000	44 031 000

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp ¹⁾	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0587 01	Kan overføres	6 325 005	0	6 325 005	-3 092 100		-	3 232 905	5 365 250	3 232 905
0587 22	Kan overføres	276 967	0	276 967	0		-	276 967	995 000	267 967
0500 21 ²⁾	Mottatt belastningsfullmakt	0	0	0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	-	-
0540 25 ³⁾	Mottatt belastningsfullmakt	540	0	0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	-	-

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
3587 01 ⁴⁾	-	30 146	0

1) Direktoratets ubrukte bevilgninger på kap 0587 01 er under grensen av maks overføring på 5 %. Det samme gjelder for kap 0587 22 som er under grensen av maks overføring på 2 %. DiBK har søkt KMD om overføring av ubrukte bevilgninger til 2020. KMD gir tilbakemelding om endelig beløp som kan overføres.

2) DiBK har mottatt belastningsfullmakt fra KMD på kap 0500 post 21 på kr 100 000 og hele belastningsfullmakten er benyttet.

3) DiBK har mottatt belastningsfullmakt fra DIFI på kap 0540 post 25 på kr 4 800 893 og kr 4 800 353 er benyttet av belastningsfullmakten.

4) DiBK har gitt belastningsfullmakt til SI på kap 3587 01 for innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. SI har i 2019 innkrevd kr 30 146.

Årsregnskap

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2019				
		Note	2019	2018
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Innbetalinger fra gebyrer	1	40 938 900	42 163 102
	Sum innbetalinger fra drift		40 938 900	42 163 102
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetalinger til lønn	2	77 111 148	73 324 666
	Andre utbetalinger til drift	3	80 238 973	81 468 914
	Sum utbetalinger til drift		157 350 121	154 793 580
Netto rapporterte driftsutgifter			116 411 221	112 630 478
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
	Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetaling til investeringer	5	2 745 656	1 917 364
	Utbetaling av finansutgifter	4	1 602	2 296
	Sum investerings- og finansutgifter		2 747 259	1 919 661
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter			2 747 259	1 919 661
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	6	0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
	Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		107 300	111 862
	Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		9 643 199	9 061 394
	Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		14 174 885	14 236 343
	Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		4 424 385	5 063 088
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet			123 582 865	119 613 227

Oversikt over mellomværende med statskassen

		Note	2019	2018
Eiendeler og gjeld	Fordringer ¹⁾		267 408	0
	Skyldig skattetrekk og andre trekk		-3 004 264	-3 068 037
	Skyldige offentlige avgifter ²⁾		-94 386	0
	Annen gjeld ³⁾		-48 104	0
Sum mellomværende med statskassen		8	-2 879 346	-3 068 037

1) Fordringer er utestående årsgebyr for sentral godkjenning per 31.12.19.

2) Skyldige offentlige avgifter er mva til utlandet 4. kvartal som ble utbetalt i 2020.

3) Annen gjeld er feilutbetalt lærlingtilskudd som er returnert til Difi og slutttoppgjør lønn som ble utbetalt i januar 2020.

Note 1: Innbetalinger fra drift

		31.12.2019	31.12.2018
Innbetalinger fra gebyrer	Gebyrer m.m. - driftsinntekt	40 938 900	42 163 102
	Sum innbetalinger fra gebyrer	40 938 900	42 163 102
	Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
	Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
	Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift		40 938 900	42 163 102

Note 2: Utbetalinger til lønn

		31.12.2019	31.12.2018
Lønn		62 506 123	58 764 683
Arbeidsgiveravgift		9 643 199	9 062 710
Pensjonsutgifter*		7 000 981	6 379 319
Sykepenger og andre refusjoner (-)		-4 172 091	-2 775 715
Andre ytelser		2 132 935	1 893 668
Sum utbetalinger til lønn		77 111 148	73 324 666
Antall utførte årsverk:		82	79

* Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2019 er 14 prosent. Premiesatsen for 2018 var 14 prosent.

Note 3: Andre utbetalinger til drift		
	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	8 340 883	8 248 659
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	281 948	648 992
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	843 516	890 230
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	230 919	167 862
Mindre utstysanskaffelser	308 206	482 727
Leie av maskiner, inventar og lignende	2 355 663	1 993 320
Kjøp av konsulenttjenester ¹⁾	28 281 783	10 866 250
Kjøp av fremmede tjenester ¹⁾	26 364 777	45 752 228
Reiser og diett	2 896 270	2 512 768
Øvrige driftsutgifter	10 335 007	9 905 879
Sum andre utbetalinger til drift	80 238 973	81 468 914

1) Fra og med 2019 presenteres konsulenttjenester og andre fremmede tjenester separat. I sammenligningstallene for 2018 er kjøp av fremmede tjenester presentert samlet på notelinjen kjøp av fremmede tjenester.

Note 4: Finansinntekter og finansutgifter		
	31.12.2019	31.12.2018
Innbetaling av finansinntekter	-	-
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	1 602	2 296
Sum utbetaling av finansutgifter	1 602	2 296

Note 5: Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer		
	31.12.2019	31.12.2018
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	226 429	534 537
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 519 227	1 382 827
Sum utbetaling til investeringer	2 745 656	1 917 364
Utbetaling til kjøp av aksjer	-	-
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
	31.12.2019	31.12.2018
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7: Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
	31.12.2019	31.12.2018
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8: Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A – Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen		31.12.2019	31.12.2019	
		Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler	Sum	0	0	0
Omløpsmidler	Kundefordringer	260 890	0	260 890
	Andre fordringer	267 408	267 408	0
	Sum	528 298	267 408	260 890
Langsiktig gjeld	Annen langsiktig gjeld	-	-	-
	Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld	Leverandørgjeld	-1 735	0	-1 735
	Skyldig skattetrekk	-3 004 264	-3 004 264	0
	Skyldige offentlige avgifter	-94 386	-94 386	0
	Annen kortsiktig gjeld	-48 104	-48 104	0
	Sum	-3 148 489	-3 146 754	-1 735
Sum		-2 620 191	-2 879 346	259 155

DIREKTORATET FOR BYGGKVALITET
Org. nr.: 974760223

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Direktoratet for byggkvalitets årsregnskap for 2019. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 123 582 865 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Direktoratet for byggkvalitets årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2019 og kapitalposter pr 31. desember 2019, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen og styret er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen og styret er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 30.04.2020

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur